

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Гуманітарний факультет
Катедра української мови і літератури

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему «Словотворчість поетів Буковини періоду незалежності»

Виконала студентка VI курсу, групи МУФ-61
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 «Українська мова та література»
освітньо-професійної програми
«Українська мова і література»
Тимчук Анастасія Олександрівна

Керівник – кандидат філологічних наук,
доцент катедри української мови і літератури
Національного університету
«Острозька академія»
Максимчук Віталій Васильович
Рецензент – кандидат філологічних наук,
доцент катедри української мови
ім. проф. К. Ф. Шульжука
Рівненського державного
гуманітарного університету
Гаврилюк Наталія Володимирівна

Острог, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. СЛОВОТВОРЧІСТЬ ПОЕТІВ БУКОВИНИ В ТЕОРЕТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ	8
1.1. Ідентифікація та типологія авторських лексичних новотворів	8
1.2. Особливості словотворення поетів Буковини періоду незалежності	13
1.3. Маркери національної ідентичності в словотворчості поетів Буковини 23	
РОЗДІЛ II. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В НОВОТВОРАХ ПОЕТІВ БУКОВИНИ	31
2.1. Марковані АЛН релігійно-християнської тематики як виразники національної свідомості народу.....	31
2.2. Марковані новотвори на позначення стихій і небесних світил	36
2.3. Індивідуально-авторські назви часових відтинків як репрезентанти національної ідентичності.....	41
2.4. АЛН на позначення явищ природи як репрезентанти етносвідомості буковинців	46
2.5. Етносимволіка індивідуально-авторських кольороназв.....	49
2.6. Семантичні особливості МНІ в індивідуально-авторських флоролексемах.....	54
2.7. МНІ в індивідуально-авторських зоолексемах	59
2.8. МНІ на позначення предметів матеріальної культури	63
2.9. Марковані авторські новотвори як виразники локальної мовно- поетичної картини світу	68
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	79
ДОДАТОК А.....	87

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку лінгвістики актуальною є проблема поповнення лексичного складу мови новими словами, зокрема авторськими лексичними новотворами (далі – АЛН), які функціують у художніх текстах, розширюючи стилістичні можливості мови та поповнюючи номінації певних предметів, явищ, ознак тощо. Окрім цього, після утвердження незалежності України актуальним стало питання національної ідентичності й ідентифікації. Лексичний склад мови належить до важливих етнокультурних спадщин народу, оскільки містить базові коди культури, історії, духовного світу нації. Завдяки мові людина може ідентифікувати себе в суспільстві, усвідомити власну належність до певного етносу. Зміни у внутрішній структурі мови сприяють появі великої кількості авторських лексичних новотворів різних територіальних угруповань, які доречно вважати виразниками локальної мовно-поетичної картини світу. Такі інновації часто містять маркери культурного й національного життя народу.

Авторські лексичні новотвори неодноразово ставали об'єктом вивчення таких дослідників, як Н. Адах, Г. Вокальчук, Н. Гаврилюк, О. Ликов, І. Лоцинова, Ж. Колоїз, Д. Мазурик, В. Максимчук, О. Радько, О. Семенюк, Н. Сологуб, О. Стишов, Г. Сюта, О. Турчак та ін.

Словотворчості територіальних письменницьких угруповань у сучасній неології присвячено праці І. Лоцинової (поети Дніпровщини) [29], В. Максимчука (поети Рівненщини) [34], меншою мірою локальний аспект висвітлено в працях Г. Сюти (Нью-Йоркська група поетів) [63], Н. Гаврилюк [8], А. Калетник (київські неокласики) [20], К. Дюкар (поети Київської школи) [12] тощо. Локальну неологію активно досліджують члени неографічних лабораторій «Острозький неограф» НаУ «Острозька академія» та «NEOLEX-Рівне» Рівненського державного гуманітарного університету (зокрема А. Пулим

(поети Хмельниччини) [42], Н. Бунько (поети Харківщини), В. Салійчук (поети “Празької школи”) та ін.).

Наявність знаків національної ідентичности в неології неодноразово ставала об’єктом вивчення як вітчизняних, так і світових лінгвістів. Сьогодні актуальні студії, присвячені осмисленню лінгвокультурного коду. Цю тему досліджували Г. Вокальчук, С. Єрмоленко, В. Жайворонок, М. Козловець, В. Максимчук, Л. Мацько, Р. Ріжко, О. Селіванова, Н. Шарманова, Н. Ящик та ін.

Творчість кожного поета в добу незалежності має велике значення в розвитку сучасної художньої мови, зокрема літератури рідного краю, оскільки сприяє поглибленню поетичного словника новими словами, а маркери національної ідентичности в словотворчості поетів Буковини репрезентують національну та локальну етносвідомість народу. Незважаючи на численні дослідження авторських лексичних новотворів та етнознаків в АЛН у наукових розвідках українських і світових лінгвістів, словотворчість письменників Буковини періоду незалежності досі не проаналізовано в межах неології, що й зумовлює актуальність нашого дослідження, результати якого дадуть змогу простежити динаміку словника української поетичної мови періоду незалежності і сприятимуть створенню максимально об’єктивної картини етносвідомости письменників краю.

Об’єкт дослідження – словотворчість поетів Буковини періоду незалежності.

Предметом – АЛН поетів-буковинців із маркерами національної ідентичности.

Мета дослідження – комплексно проаналізувати неологічний корпус буковинського письменницького угруповання доби незалежності України, проаналізувати семантичну природу новотворів та наявність у них маркерів національної ідентичности, виявити особливості локальної мовно-поетичної картини світу.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- проаналізувати терміни “авторський лексичний новотвір”, “маркер національної ідентичности”, з’ясувати їхні ознаки та характеристики;
- визначити особливості словотворення поетів Буковини періоду незалежності;
- установити особливості семантики АЛН та маркерів національної ідентичности в новотворах;
- виявити особливості локальної мовно-поетичної картини світу;
- укласти словник АЛН поетів Буковини періоду незалежності.

Методологічним і теоретичним підґрунтям кваліфікаційної роботи стали праці з неології Н. Адах, Г. Вокальчук, Н. Гаврилук, О. Жижоми, Ж. Колоїз, В. Максимчука, А. Мойсієнка, О. Турчак та ін. До уваги взято наукові роботи щодо поняття та особливостей національної ідентичности й ідентифікації М. Козловця, М. Кубаєвського, С. Лук’яненко, Л. Нагорної, М. Обушного, Т. Панько, Е. Сміта, Е. Еріксона тощо. Теоретичним підґрунтям дослідження маркерів національної ідентичности стали праці В. Жайворонка, Б. Савчука, Т. Урись, Н. Шарманової, Н. Ящик та ін., у яких описано особливості ідентифікації людини через мову, особливості національної ідентичности, наявність етнознаків у лексичному корпусі певного територіального угруповання. У дослідженні також використано здобутки українських науковців із вивчення української мітології, етнографії тощо.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові й лінгвістичні методи дослідження. Для наукового трактування матеріалу застосовано *спостереження* за мовним матеріалом, *аналіз і синтез* (для обґрунтування теоретичних положень), *зіставлення* та *порівняння* новотворів поетів Буковини з інноваціями поетів Рівненщини, а також маркерів АЛН із загальнонаціональними символами. Для систематизації результатів дослідження використано *описовий метод*, для кількісного й частотного підрахунку новотворів, періодів появи АЛН – *метод кількісних підрахунків*. Для вивчення структури лексичного значення маркерів – *метод компонентного*

аналізу, для ідентифікації новотворів у поетичних текстах, а також для осмислення маркерів національної ідентичності в текстовому оточенні, достовірнішого окреслення їхнього стилістичного призначення з огляду на змістове наповнення – *метод контекстного аналізу*.

Наукова новизна полягає в тому, що *вперше* в українській лінгвістиці систематизовано й узагальнено описано різні типи лексичних новотворів поетів Буковини (як Північної, так і Південної) періоду незалежності, досліджено вплив екстралінгвальних чинників доби незалежності на появу АЛН, виявлено маркери національної ідентичності в новотворах поетів Буковини з урахуванням семантичних характеристик цих інновацій, а також обґрунтовано суто локальні особливості словотворчості буковинців.

Основним матеріалом дослідження слугували АЛН, засвідчені в поезії Р. Болюха, Б. Бунчука, В. Васькани, В. Вознюка, М. Волощука, В. Джурана, М. Івасюка, Я. Кибіч, С. Кириляка, В. Китайгородської, В. Колодія, В. Максимчука, М. Михайлюка, В. Місевича, М. Рачука, Т. Севернюк, О. Сивирин, М. Ткача, О.-І. Ткачука, О. Швейко, Г. Шевченка, С. Яреми та ін. У роботі також використано електронний реєстр АЛН лексикографічної лабораторії “Острозький неограф” НаУ “Острозька академія”. Загалом у лексиконі поетів Буковини періоду незалежності зафіксовано близько 850 інновацій. До аналізу залучено твори різної художньої, ідейно-естетичної та пізнавальної вартості, щоб якнайповніше описати етносемантику інновацій і відобразити особливості буковинської мовно-поетичної картини світу.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання здобутих результатів для створення підручників і посібників із курсу “Сучасна українська літературна мова”, спецкурсів з індивідуально-авторської неології, неографії, ідіо- й етнолінгвістики, лінгвостилістики, літературного краєзнавства. Матеріали дослідження можна використати в лексикографічних студіях, викладацькій діяльності та подальших розробленнях теоретичних проблем okazionalnosti та національної ідентичності. Словник новотворів, уміщений у додатку, може стати емпіричною базою для укладання словника

авторських неолексем в українській поезії періоду незалежності та повного словника новотворів письменників Буковини.

Апробація результатів дослідження. Основні практичні результати магістерського дослідження виголошено в доповідях на Міжнародній науковій інтернет-конференції «Лексико-граматична система української мови в комунікативному вимірі» (м. Острог, 12–13 березня 2020 року) та XXV науковій викладацько-студентській конференції “Дні науки” (м. Острог, 11–15 травня 2020 р.), а також обговорено на засіданнях лексикографічної лабораторії “Острозький неограф” Національного університету “Острозька академія” (2019–2020 рр.).

Публікації. Основні положення дослідження відображено в трьох публікаціях, з-поміж них дві одноосібні статті [65]; [66], одна – у співавторстві [35].

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота містить вступ, два розділи, висновки, список використаної літератури, додаток, список першоджерел. Повний обсяг роботи – 146 сторінок, з них 76 сторінок – основного тексту.

РОЗДІЛ І. СЛОВОТВОРЧІСТЬ ПОЕТІВ БУКОВИНИ В ТЕОРЕТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ

1.1. Ідентифікація та типологія авторських лексичних новотворів

Мова постійно динамічно розвивається. Мовні засоби можуть зникати, виходити з ужитку, а можуть з'являтися нові. Збагачення лексики – це невідворотний процес, який потрібний для того, щоб мова могла забезпечувати потреби суспільства в процесі його розвитку. Мовна еволюція триває тому, що з'являється потреба назвати нові поняття, які виникають із розвитком людства, або ґрунтовніше пояснити вже відомі явища. Як слушно зауважує Л. О. Симоненко, «розвиток суспільно-політичних відносин, науки й техніки вносить істотні зміни в лінгвістичну модель світу, мова – як живий організм швидко реагує на всі зміни в житті суспільства, які своєю чергою зумовлюють динаміку поповнення її лексичної системи» [47, с. 89]. Нові слова в мові з'являються часто, проте вони не псуують мовної єдності.

Чимало інновацій з'являється в художніх творах, зокрема в поетичній мові. Н. В. Шульжук зазначає, що «специфіка художньої літератури полягає в тому, що вона спрямована на естетичну трансформацію мовних засобів усіх рівнів для посилення їх зображально-виражальних характеристик, що уможлиблює максимально повне відтворення художнього змісту, а також індивідуально-особистісного мовлення авторів художніх текстів» [73, с. 197]. Під час реалізації творчого задуму автор може не використовувати вже наявну лексичну одиницю, якщо вона його не задовольняє (недостатньо емоційна, має невдалу форму чи відповідної лексеми для зображуваного об'єкта ще не існує тощо). Для того, щоб увиразнити візуальні явища чи предмети, поезія потребує таких слів, яких немає в мовній системі. Вдало створена авторська номінація здатна найвлучніше відобразити світогляд письменника, стати найдоречнішою назвою тій чи тій ситуації. Автор використовує новотвір для створення оригінального образу, який може зробити текст виразнішим, або ж для того, щоб найменувати реалії, які не мають назви, зафіксованої в словнику. У наш

час існує тенденція до оновлення словникового складу, демократизації мовної сфери задля знищення залишків радянських слів, уникнення англізації та оживлення української мови власною лексикою.

Проаналізувавши різні неологічні дослідження таких науковців, як Н. Адах, Н. Гаврилюк, Г. Вокальчук, Ж. Колоїз, В. Максимчука, А. Мойсієнка, О. Турчак та ін., ми виявили декілька номінацій поняття новотвору, які по-своєму виправдані: *авторський неологізм, okazionale слово, авторський новотвір, індивідуально-авторський новотвір*. Зокрема, Н. Адах [2], Ж. Колоїз [23], В. Максимчук [34], Жижома [18] уважають ці терміни синонімічними, тому ми, беручи до уваги їхні твердження, мислимо аналогічно.

У мовознавчих дослідженнях сам термін «авторський лексичний новотвір» пов'язують із порушенням узусу на словотвірному рівні. А. Мойсієнко вважає, що поняття «індивідуально-авторські утворення» охоплює й слова-оказіоналізми, які містять непродуктивні словотворчі типи, а також потенційні слова, які створюють за допомогою високопродуктивних типів словотворення [38, с. 56]. Схожу думку простежуємо в працях О. О. Жижоми, яка зазначає, що «для створення okazіоналізму автор або використовує непродуктивний словотвірний тип, або порушує обмеження, які накладає мовна система сучасної української мови на той чи інший тип, або створює новотвір за зразком конкретного, реального слова, що в нього входить, або створює інновацію без урахування наявних у мові словотворчих відповідностей за т. зв. okazіональними моделями, або використовує словотворчі елементи, не відомі чи майже не відомі сучасній мовній системі» [17, 28].

Окрім того, В. В. Максимчук стверджує, що «АЛН є специфічними репрезентантами індивідуально-авторської (нерідко з локальними особливостями) мовної картини світу, що входить до національної мовно-поетичної картини світу, під якою зазвичай розуміється сукупність людських уявлень про світ, експлікованих засобами художньої мови» [32, с. 274].

Найгрунтовніше визначення цих лексичних одиниць, на нашу думку, подає О. Турчак: «Оказіоналізм (інноваційний неузואльний дериват) – незвичне, експресивно забарвлене слово чи стійке сполучення слів (нове за значенням і формою, або тільки за значенням, або тільки за формою), яке по-новому, свіжо, оригінально називає предмети, явища дійсності, утворене з порушенням законів словотворення чи мовної норми, існує лише в певному контексті, у якому воно виникло, має свого автора й характеризується такими ознаками: належністю до сфери мовлення, відтворюваністю, залежністю від контексту, повною чи частковою затемненістю семантики, одноразовістю й нерегулярністю використання, ненормативністю, новизною, експресивністю й індивідуальною належністю» [68, с. 7].

О. Ликов виокремив найхарактерніші ознаки авторських лексичних новотворів, які вирізняють їх від узואльних лексем, із-поміж них:

1) належність до мовлення: узואльні слова належать до мовної системи, коли індивідуальні новотвори до мовлення;

2) функційна одноразовість: автор створює слово для того, щоб застосувати його тільки раз. Новотвір описує унікальність обставини, яку не можна охарактеризувати за допомогою узואльних слів;

3) ненормативність: у поетичній мові неправильність може бути навмисною. Таке відхилення від норми може передавати певну мовленнєву особливість та бути образним засобом;

4) обов'язкова експресивність: як правило, авторські інновації з'являються за допомогою використання нетипових способів словотворення, через що й мають яскраве експресивне забарвлення;

5) синхронно-діахронна дифузність: аналізувати АЛН окремо в синхронному і діахронному плані ми не можемо, бо вони нерозривні. У зв'язку з тим, що новотвори одноразові, для них не характерна довгочасність існування та стати застарілими вони не можуть;

б) індивідуальна належність: належить певному авторові [30, с. 36].

Традиційно АЛН розподіляють на лексичні й семантичні. О. Стишов вважає, що семантичні новотвори – це слова, які вже існують мові, проте автор їх використав із новим значенням, яке не було характерним для цього слова досі [61, с. 210].

Створення авторських інновацій – один зі способів передавання думок автора, мислення, поглядів, ставлення до того, що він зображує, індивідуальне бачення подій та явищ [66, с. 10]. О. О. Жижома зазначає, що «вдало створені індивідуально-авторські новотвори – це не тільки мовний матеріал відповідних текстів, це – конденсатори розгортання семантичного змісту текстів у цілому. Складові частини okazionalizmів містять ядерні семи, що асоціюються з різними ситуаціями дійсності й знаходять вираження в загальній семантичній структурі новотвору» [17, с. 29].

Проаналізувавши дослідження О. Семенюк [45, с. 47–50], виокремлюємо найголовніші чинники конструювання авторських лексичних новотворів поетів Буковини.

1. Економія мовних ресурсів. Часом поезія вимагає сконцентрування на одному слові, замість нагромадження слів, тому економія мовних ресурсів полягає в заміні деяких словосполучень одним словом (*святнебо* (ВДж1:120) замість «святе небо»; *чорн'вогонь* (МР3:14) замість «чорний вогонь»), усіченні та скороченні – *нескóra* (ТСев1:109), *безмов'я* (ТСев2:124). Це сприяє ефективному запам'ятовуванню, сприйманню інформації, забезпечує краще розуміння поняття і не потребує значних фізіологічних зусиль.

2. Ускладнення, розширення словникового складу мови. Це можуть бути слова, що складаються з кількох компонентів, які застосовує автор, щоб зосередити читача на певних поняттях, змусити його замислитися над значенням слова, як-от: *бого-чорто-хульствувати* (ВКол3:142), *донжуан-вітер-буревій* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30), *дúма-тúга-мúка* (ТСев2:43), *сонцепромінностеблий* (В. Джуран: Німчич-2007. – № 1(5):18), *легкокрило-щебетливий* (Б. Мельничук: Німчич-2005. – № 1:23) тощо.

3. Інтеграція. Відбувається уточнення значень загальновідомих слів за допомогою складених найменувань, напр., *дім-оберіг* (ЛМих:79), *кордон-межа*, (ВДжб:81), *пастка-міст* (ТСев4:74), *пустка-поле* (ВВас1:87) тощо.

4. Дія аналогії. АЛН можуть виникати за аналогією до іншомовних або фольклорних зразків, напр., фольклорні – *вітер-марафонець* (В. Джуран: Німчич-2008. – № 2(10):39), *вітер-повстанець* (В. Місевич: Німчич-2008. – № 2(10):45), *вовчоликий* (МР2:39), *зірчення-дитина* (ВВозн2:80) та ін.; іншомовні – *вітражистий* (В. Шкурган: Німчич-2008. – № 3(11):17), *антисвітло* (СКир2:94), *графіт-динаміт* (МР3:29), *VIP-и-магнати* (ОІТ3:169) тощо.

5. Експресивніші мовні засоби. Експресивність – одна з головних ознак авторських лексичних новотворів. Письменники створюють нові емоційно забарвлені слова, щоб зацікавити читача, напр., *блуд-вітер* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40), *брехун-генсек* (МІв2:232), *гендляр-заброда* (МІв1:79), *Антихрист-Диявол-творець* (ОІТ2:30), *катаклізм-пухлина* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30) тощо.

6. Відсутність поняття в мові. Іноді в поета з'являється потреба назвати якесь явище чи об'єкт, відповідника якому немає в мовленнєвій системі, як-от: *громочадець* (Я. Ясінський: Німчич-2008. – № 4(12):17), *єврозвершення* (ВВозн2:22), *крейджаніти* (СКир2:132) тощо.

Окрім цього, вважаємо, що досить часто письменники створюють інновації, щоби **зберегти риму та ритмомелодіку** віршованих рядків, напр.: *Весна вже снить пахучими бруньками, / Дзвінкими марить пінесолов'ями* (Т. Полубко: Німчич-2009. № 4(16):49); *Сумління кричить, / Плаче зойком і болям, / І дзвоном гуде / Понад пусткою-полем* (ВВас1:87); *Тим більше, коли міфи сатаністи / нав'язують; вампіри-комуністи* (ОІТ3:189).

У зв'язку з цим варто проаналізувати функції АЛН в поетичному дискурсі. Зокрема на сучасному етапі вивчення неології О. Жижома виокремлює такі:

1) *номінативну*: на назву впливають чинники, які віддзеркалюють ставлення автора до об'єкта. Створення таких новотворів відбувається на

основі сприйняття навколишнього середовища. Виразність інновації залежить від глибини знань твірної бази. Під час існування того чи того АЛН актуалізуються відповідні асоціації та конотації;

2) *стилістичну*: вона полягає в появі не відомих раніше семантичних або емоційних забарвлень. Автор повинен обов'язково стилістично обґрунтувати новотвір. АЛН сприяють створенню нової картини світу, допомагають поезії набути певного емоційного характеру;

3) *експресивну*: надає змісту емоційності, адже АЛН створюють із художньо-виражальною метою;

4) *текстотвірну*: автор має відповідно подати новотвір, щоб читач адекватно сприйняв його задум. Важлива й позиція в контексті, оскільки вона може сприяти розширенню змісту окремого фрагменту, розкриттю мікротем [18, с. 11].

Беручи до уваги всі твердження, ми дійшли висновку, що **авторський лексичний новотвір** – слово, утворене шляхом порушення законів мовної норми чи словотворення, яке може по-новому називати предмети чи ословлювати нові явища, яким немає відповідника в мовленнєвій системі, функціонує лише в тому контексті, у якому його застосували, має свого автора й особливе експресивне забарвлення, виконує номінативну, стилістичну, експресивну та текстотвірну функцію.

1.2. Особливості словотворення поетів Буковини періоду незалежності

Процес розвитку мови ніколи не зупиняється, оскільки її компоненти постійно перебувають у русі. Лексика – найбільш відкрита із систем, її розвиток відображається в появі нових слів чи, навпаки, їхньому виході з ужитку або зміні значення. Словниковий склад мови акумулює досвід суспільства, зберігає культуру народу, підтримує зв'язок із минулими поколіннями. Під час історичного розвитку для кожної мови характерно мати періоди нестабільності

та структурно-семантичних зрушень. І. О. Литовченко зазначає, що «мінливість мови є прямим наслідком її головної функції – бути засобом комунікації, а здатність мови до змін дає змогу їй не відставати від процесів ускладнення, перебудови позамовної реальності, адаптуватися до швидкої зміни навколишнього середовища» [28, с. 74].

Нові поняття виникають у часи соціальних чи політичних змін, соціально-комунікативних потреб, культурних умов, доповнюючи словниковий склад мови. О. А. Стишов виокремлює такі зовнішні чинники інноваційних змін словникового складу мови кінця ХХ ст.:

- 1) демократизація суспільного життя;
- 2) значне послаблення цензури або й самоцензури;
- 3) надання українській мові державного статусу;
- 5) зміни в соціальній структурі суспільства;
- 6) пошуки нових засобів вираження тощо [60, с. 9].

Безумовно, така подія, як здобуття самостійності держави суттєво вплинула на творчість українських поетів загалом та буковинських зокрема. Спостерігаємо частотніше видання поетичних збірок різних форматів (друковані та електронні), поява великої кількості видавництв, створення літературних фестивалів, центрів. О. М. Турчак зауважує: «здобуття державою незалежності, набуття українською мовою державного статусу, поява багатопартійності стали тією рушійною силою, яка призвела до змін на всіх рівнях соціального життя» [68, с. 31]. Завдяки напрацюванням багатьох літературно-мистецьких угруповань словотворчість України бурхливо розвивається і досі. У спектрі нашого дослідження – новотвори поетів Буковини після проголошення незалежності України, тобто точкою відліку вважаємо 1991 рік, який є початком нового періоду у творчості письменників.

Поетами Буковини вважаємо тих літературних діячів, творчість і життєвих шлях яких безпосередньо пов'язані з територією рідного краю. Варто зазначити, що Буковина розташована на українсько-румунському пограниччі. Межі Північної Буковини збігаються із територією Чернівецької області, яка

географічно розміщена в межах буковинського Прикарпаття та Хотинської височини, а Південна Буковина входить до складу Сучавського повіту Румунії. Беручи до уваги критерії розмежування територіальних письменницьких угруповань, які виокремив В. В. Максимчук [34, с. 46], до буковинських поетів зараховуємо:

- тих, хто народилися, писали і проживали в Чернівецькій області (Б. Бунчук, В. Васкан, В. Вознюк, М. Івасюк, В. Китайгородська, В. Максимчук, М. Ткач, А. Тужиков та ін.);
- тих, хто народилися в інших областях України (або за її межами), але писати розпочали і продовжують на Буковині, або належать до Чернівецької обласної організації Національної спілки письменників України (В. Колодій, М. Лазарук, Б. Мельничук, М. Рачук, Т. Севернюк та ін.);
- письменників, які є громадянами Румунії, зокрема народилися в Сучавському повіті чи емігрували туди, їхня творчість пов'язана як із територією Буковини зокрема, так і України загалом (Ю. Чига, М. Михайлюк, М. Волощук, С. Ткачук).

Звичайно, цей поділ не можна вважати однозначним, оскільки він умовний, а деякі поети можуть також бути поетами інших областей. Наприклад, Т. Севернюк сміливо можна вважати письменницею Хмельниччини, бо це місце її народження, проте вона ввійшла до Чернівецької обласної НСПУ, із 1961 року й донині проживає в Чернівцях, а її творчість тісно пов'язана з Буковиною. У Чернівцях вона видала понад 11 своїх збірок, стала авторкою художньо-публіцистичної програми «У нас на Буковині» тощо. Як зазначає А. Горбач у передмові до книги авторки, «Тамара Севернюк родом з Хмельницької області, глибоко вросла в буковинський ґрунт, бо проживає вже понад 30 років у Чернівцях і належить до провідних українських постатей культурного життя не тільки як поетеса, але й як видатна журналістка і публіцистка ...» [10, с. 3].

Так само Миколу Рачука можна вважати поетом Вінниччини, де він народився, чи Черкащини, під час перебування в якій входив до літературного об'єднання, проте згодом переїхав жити в Чернівці, де й починається пік його творчості. Тут він пише й видає не одну збірку та стає членом Чернівецької обласної організації НСПУ.

Окрім цього, складнощі виникають під час розподілу письменників, які народилися на межі етнографічних чи адміністративно-територіальних регіонів, але беруть участь у літературному житті як свого краю, так і Буковини. Тут важливо зазначити, що частину Буковини (деяка територія Вижницького й Путильського району) займає етнокультурний регіон Гуцульщина, який охоплює й Івано-Франківську область, тому в цих регіонах (найчастіше Косівський та Вижницький район) відбувається тісна співпраця письменників. Зокрема у Вижниці видають літературно-мистецький журнал «Німчич», який публікує твори письменників Гуцульщини. У зв'язку з чим митців слова, які народилися чи проживають поблизу розмежування цих двох регіонів і беруть участь у літературному житті Буковини, можна вважати письменниками як Буковинської Гуцульщини, так й Івано-Франківської. До них потрібно зарахувати Василя Шкурмана, який народився в Косівському районі Івано-Франківської області, навчався в Чернівцях, де й видав декілька своїх книг, а також належить до клубу творчої інтелігенції «Німчич» (м. Вижниця) та публікує свої твори в однойменному літературно-мистецькому альманасі.

Щодо творчості письменників, яких уважаємо літературними діячами буковинського краю, то варто зазначити, що ми не беремо до уваги всю їхню поезію, а лише вірші, написані чи видані після проголошення незалежності України, тобто враховуємо і творчість радянських авторів, і тих, хто вийшов на поетичну арену після 1991 року. Із-поміж письменників Буковини (див. табл. 1.1) цього періоду найактивнішими в творенні слів були В. Джуран (майже 180 АЛН), Т. Севернюк (близько 170 АЛН), М. Рачук (понад 100 АЛН), О.-І. Ткачук, В. Колодій. У таблиці не вказано авторів, у творчості яких зафіксовано менше 15 новотворів, як-от: В. Вознюк – 13, М. Івасюк – 7,

М. Івасюк – 7, Б. Мельничук – 7, М. Бучко – 5, Р. Болюх – 3 тощо. Припускаємо, що поетичний лексикон поетів Буковини періоду незалежності містить значно більше авторських лексичних новотворів, проте з об'єктивних причин нам не вдалося опрацювати весь їхній літературний доробок. Варто зазначити, що до уваги ми брали не тільки поетичні збірки окремих авторів, а й періодичні журнали, у яких публікували свої твори й автори-початківці, які ще не мають сформованого стилю, тому в їхній творчості засвідчено невелику кількість новотворів (подекуди лише по одному).

Таблиця 1.1

Поети Буковини із найбільшою кількістю зафіксованих АЛН у добу незалежності

№	Автор	К-сть АЛН	№	Автор	К-сть АЛН
1.	Джуран Василь	~180	6.	Шевченко Георгій	~30
2.	Севернюк Тамара	~170	7.	Кириляк Степан	~25
3.	Рачук Микола	~110	8.	Зубар Віктор	~25
4.	Ткачук Олег-Ігор	~60	9.	Васкан Василь	~20
5.	Колодій Віталій	~40	10.	Місевич Василь	~15

Окрім цього, під час дослідження ми виявили, що письменники не завжди вказували дату написання віршів, тому існує ймовірність, що деякі вірші зі збірок, виданих після 1991 року, написано раніше. Оскільки це не завжди можливо проаналізувати, то роком появи АЛН у віршах без вказаної дати вважаємо рік публікації збірки. Для наочності подаємо графік появи новотворів, умовно розподіливши їх на п'ятирічні періоди (див. рис. 1.1). Це дає нам зрозуміти, що після 1991 року відбувається поштовх словотворення, згодом певне урівноваження, а піку набуває в період 2006–2010 років, після яких відбувається спад, який пояснюємо як і впливом зовнішніх чинників (Революція гідності, суспільно-політичні зміни в державі, війна з Росією тощо), так і тим, що за останні роки проаналізовано менше збірок, ніж

за попередні, оскільки процес словотворення та видання текстів ще на етапі розвитку. Хоч такий хронологічний поділ умовний, проте він відображає відхід від радянського періоду до державної незалежності, зміни в суспільстві, літературі та розвитку неології.

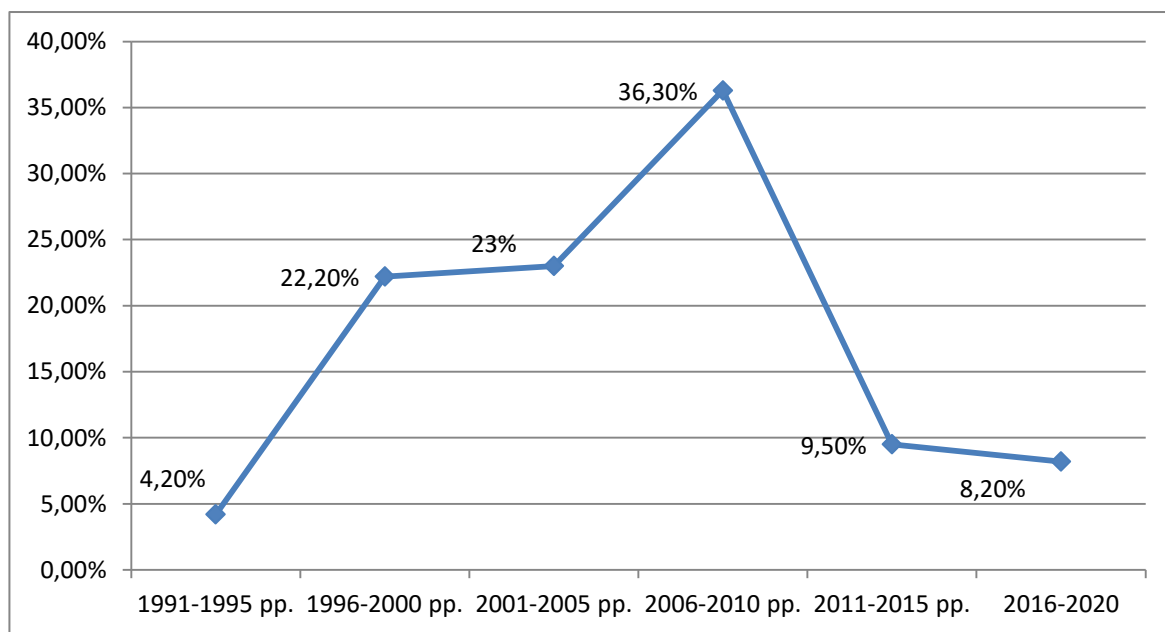

Рис. 1.1. Частотний розподіл АЛН у поезії Буковини за періодами їх створення, %

Дослідження умов, які впливають на творення нового слова, сьогодні стають все більш актуальними. Зокрема О. Семенюк зауважує, що «розуміння причин творення, специфіки семантики АЛН неможливе без визначення комплексу передумов появи, що прямо чи опосередковано вплинули на його семантику та контекст, у якому це слово вжито» [45, с. 35].

Мова художніх творів, зокрема авторські лексичні новотвори, залежить від часу, коли жив і писав митець. Саме тому дуже важливо звертати особливу увагу на мову часу, територіальне середовище, традиції виховання. Творчість поета — показник того, як він вміє оперувати лексичним та граматичним матеріалом, прагне до самовираження та вільного здійснення мовної діяльності. Позамовні чинники охоплюють сукупність різних імпульсів, які надходять із навколишнього середовища і насамперед пов'язані з специфікою історичного розвитку суспільства, міграціями, зміною форм комунікації, об'єднанням і розпадом мовних колективів, розвитком культури тощо [46, с. 220].

Спостерігаємо те, що з-поміж АЛН радянських письменників переважали ті, які містили здебільшого фольклорні чи пейзажні мотиви, як-от: *чари-зірниці*, *блудниця-стужа* (М. Ткач), *дідич-вовк*, *черлен-когут* (М. Івасюк), *ніжносумний* (М. Рачук), а зі здобуттям незалежності з'являються поетичні реакції на різні суспільно-політичні й культурні події в державі: *оперно-попсовий* (ОІТЗ:185), *безмов'я* (ТСев2:124 # 3. 08. 1992), *мільйонновільний* (ВКол3:132) тощо.

Якщо порівняти з розвитком авторської неології періоду незалежності інших регіонів, зокрема Рівненщини, словотворчість якої простежив В. В. Максимчук [34, с. 50–55], то засвідчуємо певні спільні риси. Автор зазначає, що початок незалежності характеризується переходом до абстрагованості, появою мотивів туги, болю та розлуки та конструюванням новотворів із негативною семантикою. Те саме спостерігаємо в словотворчості поетів Буковини: *отець-хануга* (ВМакс:21), *доля-відьма* (ОІТЗ:134), *злюка-втома* (МІв1:44), *катаклізм-пухлина* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30).

Тотожними в обох локальних мовно-поетичних картинах світу є найменування душевних станів, емоцій, зокрема із компонентами *біль* – *біль-змія* (ТСев2:17); *туга* та *мука* – *дума-туга-мука* (ТСев2:43), *мука-крук* (ТСев2:17); *розпука* – *душа-розпука* (МБучко2:81); переосмислення деяких філософських категорій, на основі чого створено інновації з компонентами *смерть* – *смертоверть* (ТСев4:108), *смертохмарний* (ТСев2:124) та *час* – *доля-час* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13), *повелитель-час* (ВДж4:27). Також засвідчуємо пошуки нових слів на позначення релігійних понять: *ікóнно* (ТСев1:78), *Бого-чорто-хульствувати* (ВКол3:142), *аромат-ладан* (ВДж6:68).

Окрім цього, зафіксовано створення нових слів із компонентом *диво*: *диво-лебідь* (ОСив:154), *диво-номер* (ОІТЗ:239), *диво-репортаж* (ВДж4:17), *дивоквіти* (ТСев2:142). Проте варто зазначити, що в поетів Рівненщини новотворів із цим компонентом значно більше, а саме понад 2% від усього корпусу новотворів [31, с. 75], коли в буковинських письменників їх 0,9 %, що свідчить про іншу мовно-поетичну картину світу та, можливо, дещо різне етнокультурне підґрунтя. В. В. Максимчук пояснює наявність такої кількості

слів із компонентом ‘диво’ віруваннями в богиню Диву, яка, імовірно, була злою чаклункою, а також існуванням поліських відьом, які мали демонічну сутність і вміли чарувати [34, с. 98–99]. Не засвідчуємо на Буковині та буковинській Гуцульщині яскраво виражених видів відьом, так називали жінку, яка вміла чаклувати на зло людям, а також спричиняти посуху, їй не надавали ознак демонічності [71, с. 57–62], цим пояснюємо меншу кількість слів із компонентом ‘диво’, ніж у письменників Рівненщини.

У лексиконі буковинців простежуємо творення прикметникових АЛН із колірним складником: *білий* – *біло-березовий* (ВВас1:104), *білоомріяний* (І. Маковічук: Німчич-2008. № 2(10):58), *білопінистий* (ВДж4:64), *білосвітлий* (ГШв4:107); *зелений* – *зелено-божєвільний* (ВЗуб1:27), *зеленобродий* (ВДж4:18), *зелено-звобний* (ЛМих:139); *синій* / *блакитний* – *синьобджолий* (МР2:16), *синьотиший* (ВДж1:69) тощо.

Натомість засвідчено чимало відмінних рис, бо в словотворчості поетів Буковини лише поодинокі випадки використання іншомовних афіксів, відсутнє створення складних номінацій з нумеративним компонентом, не зафіксовано суттєвого поповнення новотворів лексико-семантичного поля “місто” тощо. Проте наявність спільних рис свідчить про зміни в усьому суспільстві, про вплив незалежності на словотворчість українців та їхню свідомість, а наявність відмінних рис ще раз підтверджує потребу досліджувати локальну неологію та вирізняти її особливості, бо саме локальна письменницька неологія «аналізує специфіку авторських лексичних новотворів (АЛН) певного територіального угруповання, описує їх як виразники локальної мовно-поетичної картини світу, з’ясовує місце цих інновацій у національному неологічному корпусі» [35, с. 150].

Зокрема, у словотворчості буковинців періоду незалежності простежуємо тенденції виникнення новотворів, пов’язаних із лібералізацією суспільства та значним послабленням цензури, а з часом і майже повним її зникненням. Л. О. Симоненко зазначає, що розвиток української мови – це «постійне переборювання політичних перешкод і заборон. Свої потенційні можливості

вона розкриває при найменших послабленнях екстралінгвальних факторів, які тримали її в лабетах бездержавності протягом століть» [48, с. 3].

У зв'язку з послабленням цензури в цьому періоді актуалізовано декілька тенденційних тем. Насамперед, це поява АЛН, пов'язаних із самим фактом створення *самостійної держави*. Тому засвідчено новотвори із семою 'держава': *державитися* (МР2:80), *державодумний* (ВКол2:18), *красуня-держави* (РБол2:82). Зокрема контекст останньої інновації: «*Україна буде в щасті, славі, / Мов квітка між красунь-держав*» свідчить про існування сподівань на щасливе майбутнє, про здобуття рівності з іншими державами. Це пояснює наявність новотворів із семою 'Європа': *єврозвершення* (ВВозн2:22), *євро-модерновий* (ОІТ3:165), *європний* (ВВас2:9), а також використання в новотворах назви Україна, як-от: *Україна-колиска* (ВЗуб1:14), *Україна-дума* (ВЗуб1:8), *україноцентричний* (ОІТ3:208).

Наступною тенденцією є *тема патріотизму*, зокрема засудження людей, які не відповідають рисам людини-патріота, як-от, у словах: *патриотчик* (В. Михайловський: Німчич-2007. № 1(5):15), *патриотокисіль* (ОІТ2:69), *пустославленець* (ОІТ3:183). Негативне ставлення до нечіткої позиції громадян простежуємо в інноваціях *плазун-малорос* (ВЗуб1:6), *кіллер-сепаратист* (ОІТ2:140), *недрузи-чужинці* (ОШв:18).

Найбільше послаблення цензури вплинуло на тенденцію створення АЛН, пов'язаних із *політикою*. Л. Томіленко зазначає, що «останні кілька років у житті України позначені помітним напруженням у взаєминах українських громадян із владою, правоохоронними органами тощо. Почастішали масові акції протесту, страйки й інші форми вияву невдоволення суспільно-політичним життям у державі, неналежним соціальним захистом населення, корумпованістю більшості сфер людської діяльності» [67, с. 58]. Здебільшого новотвори віддзеркалюють незадоволення керівниками держави, депутатами: *брехун-генсек* (МІв2:232), *царекандидат* (РБол1:28), *VIP-и-магнати* (ОІТ3:169), *безсмертноправлячий* (ВКол3:138). Окрім цього, засвідчено АЛН із негативним ставленням до комуністів, пропагувальників радянських методів керування:

вампір-комуніст (ОІТ3:189), *комуномрійник* (ОІТ3:173), *комуноохочий* (ВВозн2:54).

Наступна тенденція появи АЛН – повернення замовчуваної *історії*, пов'язаної з радянським минулим: *І над посмерклыми роками / Хтось жбан непам'яті розбив* (ТСев2:66). Засвідчено новотвори, пов'язані з *голодомором, засланнями, розстрілами* тощо. У поемі В. Джурана «Биківнянський ліс» зафіксовано інновації *братоубивчість* (ВДж4:45), *лакей-виродок* (ВДж4:49), адже Биківня – місце, де поховані жертви сталінських репресій. Ця поема – розповідь історії, яку замовчували, на що автор реагує: *Дерева виростуть, та вбитих не заглушать /.../ Та стрілянина у “Жовтневім” – вічна стужа, / її не можна втримати на замку* (ВДж4:52). Окрім цього, буковинські автори присвятили поезії засланням 1947 року: *Якнайдалі з рідних місць і від Карпат / Запроторював їх Сталін-супостат. / Для людей лишень з дошок товарняки, / У вагонах конвоїри-хижаки* (Н. Кибич: Німчич-2005. № 1:61). У цих рядках наявні новотвори *Сталін-супостат* та *конвоїр-хижак*, які вказують не тільки на повернення до історії, а й на своєрідне засудження тогочасного режиму. Темі *голодомору* у творчості буковинських письменників відведено значне місце, зокрема М. Рачук присвятив цій трагедії збірку «Біль і гнів», у якій засвідчено інновації *людозвірство* (МР3:10), *мільйоногорлий* (МР3:12). Автор указує, що про таку історію неможливо мовчати: *Б'є в серце звідусіль луна, / Луна страшного людозвірства*. Інновацією *століття-страхіння* (ВЗуб1:6) В. Зубар описує спільне минуле і сподівається на краще майбутнє: *Зникає двадцяте століття-страхіння, /.../ Зумієм, зумієм зірвати лахміття / Із рабських рамен – і навіки спалить* (ВЗуб1:6). Загалом такі новотвори засвідчують потребу людей осмислити та проговорити травму їхнього народу й ідентифікувати себе його частиною. О. Я. Пухонська зазначає, що «література останніх років – відверта анатомія суспільної пам'яті. Художні тексти сучасних авторів не лише відкривають витіснене на маргінеси історіографії національне минуле, а й проговорюють найбільш болючі для суспільства аспекти травматичного

досвіду» [43, с. 3]. Це явище простежуємо й в авторських лексичних новотворах поетів Буковини.

Після розпаду Радянського Союзу та здобуття незалежності України певний час люди намагалися відійти від культурного шоку, проте формування незалежної держави, а також різні історичні події в Україні, пов'язані із внутрішніми та зовнішніми загрозами (революції, війна на Сході), сприяли наростанню відчуття й усвідомлення етнічної та національної ідентичності. Саме мова – це засіб ідентичності й середовище її формування, тому в АЛН простежуємо відображення цього явища. Це не можна назвати тенденцією, проте вважаємо, що саме процес утворення незалежної держави сприяв розвитку питання національної та етнічної ідентичності.

Отже, утвердження незалежності України стало рушійним чинником змін у суспільстві та літературі, сприяло поживленню словотворення на теренах України загалом і Буковини зокрема. Авторські лексичні новотвори поетів незалежності відображають різні тенденції розвитку суспільства та реакції на історичні події. Найвагомим чинником вважаємо значне послаблення цензури та лібералізації суспільства, що сприяло появі новотворів, які стосуються створення самостійної держави, проблеми патріотизму, реакцій на політичні події, повернення історичної пам'яті та розвитку питання етнічної і національної ідентичності.

1.3. Маркери національної ідентичності в словотворчості поетів Буковини

Мова певного народу споконвіків залишає здебільшого ті сполуки, які певним чином стосуються як матеріальної, так і духовної національної культури. Саме в мові зберігається пам'ять народу, його світорозуміння, оскільки мова репрезентує базові коди культури, історії, побуту народу, духовний світ нації і дозволяє особистості ідентифікувати себе в суспільстві, усвідомити власну належність до певного етносу. Своєрідний багаж досвіду, який є у мові, значно впливає на нове покоління і постійно збагачується новими

набутками. Під час процесу ідентифікації через мову людина може отримувати накопичену енергію та знання попередніх поколінь.

Поняття «ідентичність» ще 1950 року обґрунтував психолог Ерік Еріксон, проте зміст цього терміна науковці описують неоднозначно. Е. Еріксон визначав її «як внутрішню нерозривність і тотожність особистості, співвіднесення себе до певних соціальних груп. Ідентичність містить те, що є незмінним, незважаючи на розвиток індивіда упродовж життя» [74, с. 12].

Дослідники процесу ідентифікації особистості зі спільнотами, у яких перебуває індивід, наголошують на потребі людини бути частиною соціуму, належати до певної соціальної групи (Е. Еріксон [74], Е. Сміт [57] та ін.). Ідентичність не притаманна індивіду з народження, вона формується тільки під час взаємодії із соціумом.

Українська дослідниця феномену ідентичності Л. Нагорна виокремлює такі рівні:

1. Базова ідентичність (особистісне ототожнення).
2. Соціокультурні ідентичності (гендерні, релігійні, національні, вікові тощо).
3. Транснаціональна, глобальна ідентичність [39, с. 16–19].

Вітчизняні вчені-соціологи виокремлюють особистісну та соціальну ідентичності. Особистісною вважають сукупність уявлень про самого себе, завдяки чому людина усвідомлює свою унікальність та автентичність. Щодо соціальної ідентичності, то її розподіляють на:

- гендерну ідентичність (уявлення про належність до певної статі);
- класову (співвіднесення індивіда з певним соціальним класом);
- етнічну (належність до окремої етнічної спільноти, виокремлення спільної історичної пам'яті, предків, території та культури) [58, с. 335].

Т. Омонії розподіляє ідентичність на індивідуальну та групову, виокремлюючи в груповій расові, національні, гендерні, етнічні та соціально-класові мовні ідентичності [1, с. 11–33].

Спостерігаємо те, що окремим підвидом є національна ідентичність. Існує багато суперечливих поглядів щодо відмінностей між етнічною та національною групами ідентичностей, часто ці поняття вважають тотожними. Наприклад, О. Олійник поряд із терміном «національна ідентичність» у дужках подає «етнічна» [36, с. 98]. Засвідчуємо й наявність терміна «етнонаціональна ідентичність», який об'єднує два види ідентичностей в одне поняття [40].

Відомий дослідник Е. Сміт вважає національну ідентичність багатовимірною абстрактною конструкцією, яка так чи так пов'язана з різними сферами життя людини. Науковець виокремлює такі найголовніші риси, як територія та спільна історична пам'ять, культура, наявність спільних мітів, прав та обов'язків громадян. Він вважає, що національна ідентичність може вміщувати в себе інші різновиди ідентичностей, наприклад, етнічну, релігійну, класову та ін. Окрім цього, Е. Сміт стверджує, що до структури національної ідентичности входять як громадянські, так і етнічні елементи, проте вони мають різну домінуючу форму [57, с. 24].

Існування спільних поглядів дає змогу визначити такі основні риси національної ідентичности:

1. Етнічна територія, певний просторовий топос.
2. Спільна історична пам'ять.
3. Культура, звичаї та традиції.
4. Мова.
5. Права та обов'язки громадян [22, с. 70–71].

Варто зауважити те, що українці тривалий період не мали окремої власної державности, тому ідентифікували себе за етнокультурними спільними рисами. В. Кулик стверджує, що ХІХ сторіччя народницька інтелігенція саме «мову вважала головною рисою, що відрізняла українців від росіян» [27, с. 91]. Національна ідентичність почала з'являтися з розвитком державности, тому, говорячи про національну ідентичність, ми відштовхуємося від поняття етнічної ідентичности як основи для формування національної ідентичности.

Потрібно зважати на те, що саме мова формує усвідомлення про світ, у якому перебуває особистість, та забезпечує сприйняття й передавання наступним поколінням традицій, звичаїв та історії певного народу. Саме завдяки спільній мові й культурі ми маємо змогу знати, хто ми в сучасному світі.

Завдяки мові людина інтерпретує навколишній світ, вербалізує його. М. Кубаєвський вважає, що «мовна суголосність активізує спільність національного життя, відіграє роль своєрідної матриці досвіду, думок, переживань і мрій минулих поколінь, ковітально постає як свідок їх змагань, здобутків і долі» [26, с. 66]. Концептуальні уявлення та знання зумовлюють утворення мовної картини світу, про існування якої стверджували ще В. фон Гумбольдт і О. Потебня. М. Кубаєвський також указує, що «окрім уречевленого змісту, мова має символічне значення й упродовж тривалого історичного періоду відтворює спогади, бажання, прагнення, котрі є спільними для всіх представників нації, її різних поколінь» [Там само, с. 66]. Тому мова – один із найвагоміших чинників національної ідентичності, оскільки вміщує в собі менталітет нації: етнокультурні, історичні, мітологічні уявлення індивідів.

Зважаючи на те, що мова – знакова система, то для називання елементів національної та етнічної ідентичності доречно використовувати терміни «етнознак» або ж «маркер». Різні науковці, зокрема О. О. Селіванова, О. В. Шелестюк, уживають поняття «етносимвол». Головною спільною рисою між мовними знаками та мовними символами є їхня властивість демонструвати предмети та явища дійсності. Н. Р. Ящик вважає, що «знак повідомляє про щось, що неодмінно пов'язано з певними часовими та просторовими характеристиками, а символ відображає та позначає предмети та явища дійсності, які ми часто не можемо безпосередньо сприйняти, а тільки зрозуміти за допомогою асоціативного та абстрактного мислення» [76, с. 88]. Символ містить у своїй семантиці більше смислове навантаження, на відміну від знака. Проте й знак може мати семантичний елемент культури, тому в нашій праці ми ототожнюємо поняття «етнознак» і «етносимвол» і вважаємо, що доцільно буде

використовувати термін «маркер національної ідентичности» (далі – МНІ), оскільки він не апелює до дискусій щодо різниці між знаком і символом, а може охоплювати ці два поняття, що, відповідно, розширює межі дослідження.

Маркерами національної ідентичности стають культура, історія, мова, релігія. За допомогою них можна визначити окрему етнічну одиницю. Варто виокремити саме мову, бо вона має здатність бути більш стійкою, на відміну від інших елементів національної ідентичности. Вона стає, так би мовити, стабілізатором існування національної спільноти. Мова збагачена безліччю символів, які вміщують у собі досвід попередніх поколінь. Усі важливі для нації символи зберігаються у культурі та мові, закріплюючись таким чином у свідомості мовців.

МНІ, або ж етнознак, – це «вмотивований, багатозначний, конвенційний мовний знак, семантика якого формується на основі національних асоціативних взаємозв'язків, загальноприйнятих у певному лінгвосоціумі домовленостей; відбиває культурно значимі поняття» [75, с. 4].

Щодо частиномовної належності маркерів, то ми не обмежимо їхню реалізацію тільки в іменниках і вважаємо, що маркери національної ідентичности можуть увіходити до складу будь-яких частин мови як в неологізмах, так і в узуальних лексемах. Прикладом може слугувати флоролексема *терен*, яка містить маркер національної ідентичности. Щодо прикметника, то маємо слово *терновий* [52, с. 93], утворене від маркера без утрати його символіки. У неології такі маркери можуть реалізовуватися в будь-якій частині мови, наприклад, те саме слово *терен* може зазнати адвербіалізації: *Куди не стань, не глянь – горить терново яр* (ТСев2:159). Також етнознак на позначення пори року *весна* може бути узуальним прикметником *весняний* [Там само, с. 341] та прислівником *весняно* [Там само, с. 341] або ж перейти у дієслово і стати авторським неологізмом, на кшталт: *Достигає, дорум'янюється день, / Доціловуються вже дорослі діти, / Довеснянює любов в раю пісень* (ВВас1:135).

Створення okazіоналізмів – один зі способів передавання думок автора, мислення, поглядів, ставлення до того, що він зображує, індивідуальне бачення подій і явищ. У науковій розвідці з цієї теми ми зазначали, що «марковані авторські лексичні новотвори – це інновації, у яких відображено предметний та поняттєвий світ таким, який він постає у свідомості мовного індивіда і базується на етнокультурній свідомості та стереотипах» [65, с. 24].

Тому цілком логічно, що наявність етнознаків у складі авторських лексичних новотворів, семантика яких містить етнознаки українського народного життя, традиції, звичаї, віросповідання, – це наслідок національної ідентифікації. Б. Савчук зауважує, що «в період розбудови української державності національна свідомість стає одним із головних чинників забезпечення етнокультурного відродження і збереження етнічності загалом» [44, с. 451]. Історичні та культурні події, які відбувалися в Україні, сприяли формуванню національної свідомості українців і, відповідно, були відображені в словотворчості поетів.

АЛН, які містять маркери національної ідентичності, складаються з ословлених поглядів на світ письменників окремих етнічних чи територіальних угруповань. Тому можна сформувані повне уявлення про авторську лексику «не тільки як закономірну еволюцію мови, зумовлену історією її носіїв, а й із погляду творчості індивідів зі своїм світобаченням» [41, с. 111]. Г. М. Вокальчук вважає, що авторські новотвори «нерідко містять національно-культурний компонент мовної семантики, репрезентуючи не лише індивідуальне світосприйняття письменника, але й характерні ознаки національного менталітету» [6, с. 1].

Поетів Буковини доречно вважати соціальною групою, яка має певні відмінності від інших угруповань України, адже «поет формує ідіостиль крізь призму власного світогляду, світосприйняття та світовідчуття, беручи за основу локальні й національні мовні стереотипи й етнокультурні елементи» [34, с. 63]. Тому й не можна стверджувати, що така локалізація заперечує єдність українців, бо регіони по-своєму репрезентують загальну національну

свідомість, адже «локальна самоідентифікація на кшталт “Я гуцул”, “Я волинянин”, “Я буковинець” аж ніяк не суперечить загальноетнічній ідентичності – “Я українець”» [44, с. 504].

Сукупність етнознаків – це своєрідний згусток частини духовного складу етносу. Процес виникнення нових етносимволів відбувається в період певних зрушень в історії народу, наприклад, національного відродження, загострення міждержавних конфліктів, національної боротьби, революцій чи утвердження незалежності. Саме в такі періоди нація докладает певних зусиль, щоби створити нові символи та відновити старі для піднесення національної свідомості. У зв'язку з цим формування незалежної України, революції загостили усвідомлення національної ідентичності. Постало питання неповторності й особливості українського народу, належності до певного етносу. Тому спостерігаємо відображення цього процесу в словотворчості поетів Буковини.

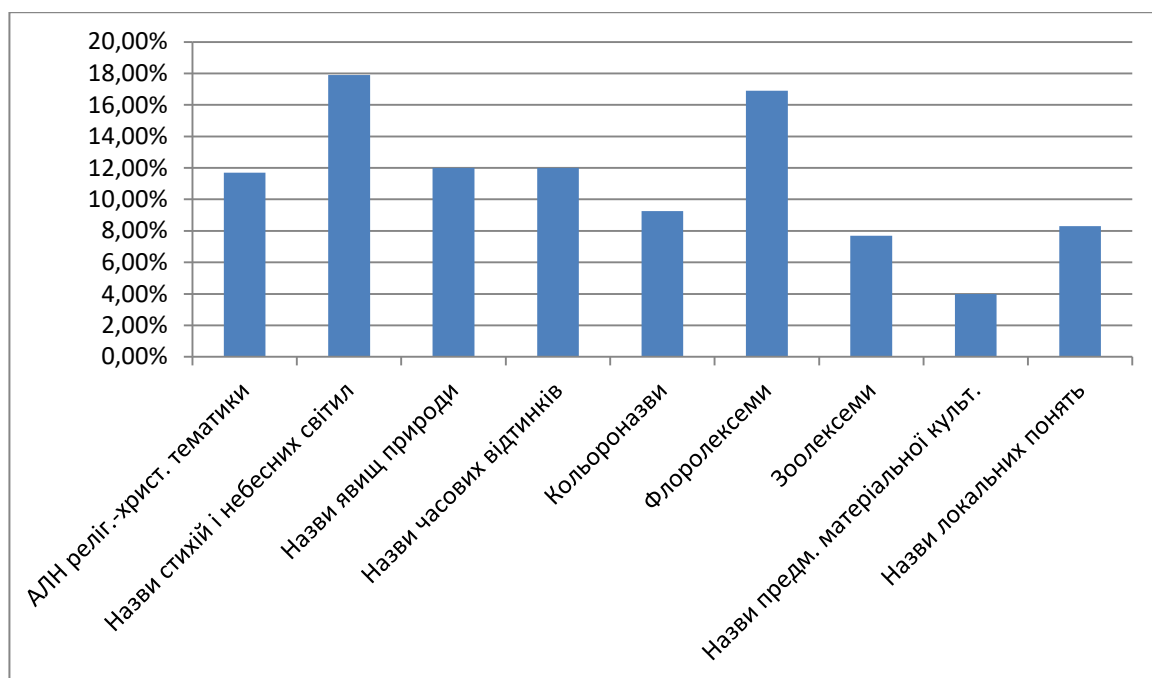

Рис. 1.2. Лексико-семантичні групи новотворів із маркерами національної ідентичності

Беручи до уваги те, що новотвори, які містять маркери національної ідентичності, пов'язані з пам'яттю народу, кодами української культури, стосуються спільних мітів та складаються з вербалізованих поглядів на світ,

уважаємо, що не всі зафіксовані новотвори поетів Буковини містять маркери національної ідентичності, а лише ті, що безпосередньо стосуються цих явищ, містять у своїй семантиці елементи культурно-історичного й етнографічного поглядів мовців, апелюють до належності до українського етносу. У зв'язку з цим виокремлюємо основні лексико-семантичні групи (див. рис. 1.2), що віддзеркалюють національну ідентичність і містять марковані лексеми, яких близько 40 % від усього корпусу інновацій поетів Буковини. Як бачимо, найбільші лексико-семантичні групи – це назви стихій і небесних світил (17,9 %) та флоролексеми (16,9 %), після них – назви явищ природи (12 %), часових відтинків (12 %) та АЛН релігійно-християнської тематики (11,7 %). Це підтверджує думку про те, що маркери національної ідентичності безпосередньо пов'язані з оточенням людини, наявністю спільних мітів та вірувань в етносвідомості мовців.

Отже, утвердження незалежності України сприяло наростанню відчуття національної ідентичності, що спричинило появу маркованих авторських лексичних новотворів, які відображають предметний і поняттєвий світ таким, який він постає у свідомості мовного індивіда і базується на етнокультурній свідомості. Саме тому репрезентантами локальної мовно-поетичної картини світу вважаємо марковані лексичні новотвори поетів Буковини, що відображають національно визначені поняття, явища та містять у семантиці елементи культурно-історичного, етнографічного та соціально-політичного поглядів мовців.

РОЗДІЛ II. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В НОВОТВОРАХ ПОЕТІВ БУКОВИНИ

2.1. Марковані АЛН релігійно-християнської тематики як виразники національної свідомості народу

Здавна релігія та церква значно впливає на свідомість людини. Саме тому набуває великого значення релігійно-християнська лексика. Після проголошення незалежності України релігійність почала відновлюватися в житті людей, зміни в суспільстві та відхід від радянської ідеології допомогли активізувати духовне життя, переосмислити морально-етичні цінності та не приховувати свого віросповідання. В. Стеценко вважає, що релігія завжди мала «особливе місце в духовному житті українського народу як його духовна опора та відіграла надзвичайно важливу роль в етнонаціональному розвитку України, будучи духовною субстанцією української ідентичності» [59, с. 202].

Вірування з'являються з формуванням етносу та розвиваються разом із ним, виконуючи своєрідну об'єднувальну функцію та диктуючи певний спосіб життя зі своїми традиціями та моральними законами. В. Калач зазначає, що релігійна ідентичність – один із ключових чинників «формування і утримання етнічної і національної ідентичності, які в умовах наростаючої нелінійності розвитку сучасного суспільства здатні актуалізувати збереження самототожності людини» [19, с. 31].

Як відомо, у релігійній свідомості українців свого часу відбувся перехід від язичництва до християнства, що сформувало особливу ментальність українського народу. Залишки язичницьких вірувань існують і досі, оскільки для наших предків вони були основою знань про світобудову, а християнство наразі слугує духовною опорою народу. На нашу думку, із відновленням релігійного життя українців відбувався процес їхньої національної ідентифікації, тому в новотворах релігійно-християнської тематики поетів Буковини простежуємо наявність маркерів національної ідентичності.

Засвідчуємо новотвори із МНІ, що відображають вплив язичництва та давніх вірувань. Зокрема, зафіксовано АЛН із іменами богів та богинь дохристиянського періоду, як-от: *n-Ра-корінь* (МР2:60), *хуга-Лета* (ВДж4:51), *невідь-Лета* (ВДж1:23). За слов'янською мітологією Лета (або ж Літо, Лато) – мати Білобога, який був богом білого дня, щастя, добра, багатства, а ще Лета – річка, по якій душі померлих переходили в потойбічний світ [5, с. 276]. Власне цей перехід у потойбіччя чи в буквальному значенні смерть відображено у контексті: *Які в цю хугу-Лету забрано життя* (ВДж4:51).

МНІ містить новотвір *мавка-кокетка* (СЯр:64), оскільки за давніми віруваннями мавка – істота в образі голої дівчини з довгим розпущеним волоссям, мавки заманювали хлопців і могли залоскотати їх до смерті, що й пояснює слово *кокетка* [16, с. 347]. Уживання такого поєднання свідчить про зв'язок авторки з давніми історіями та віруваннями.

Окрім цього, засвідчено новотвір на позначення дохристиянського звичаю, зокрема свята Маланки: *Маланка-Задністрянка* (Ю. Чига: Наш голос-2018. № 283(1):33). Це свято хоч і походить із дохристиянських часів, проте буковинці святкують його досі. Сам автор зауважує, що це давній звичай: «*Так Маланка-Задністрянка / в Буковину забрела / із часів дохристиянських / давній звичай принесла*». Г. Кожолянко зазначав: «У давні дохристиянські часи відзначення початку року мало характер як релігійного, так і світського свята. На Буковині й донині збереглося у досить значній багатогранності освячення початку нового року, яке носить назву Маланка і входить до циклу різноманітних дійств зимової календарної обрядовості» [21, с. 98].

Уважаємо, що відбиток язичництва містить і новотвір *небо-Бог* (ЯК:136), оскільки давні українці шанували небо, уважали, що там розташоване вічне царство, а «слова, що означали небо, zarazом вважали переважно і назвами Бога. У стародавніх замовляннях є таке молитовне звернення: “Ти, Небо, чуєш! Ти, Небо, бачиш!..”» [5, с. 33]. Поєднання слів *небо* і *Бог* у новотворі підтверджують віддзеркалення цих вірувань.

Як відомо, основою християнства є віра в єдиного Бога. М. Гордієнко зазначає, що «християнство – це верифікована століттями система цінностей, покликаних стверджувати добро, яке уособлюється в трансцендентальній субстанції Бога» [11, с. 421]. У християн яскраво виражена любов до Бога, тому наявність у новотворах слова **Бог** вважаємо маркером національної ідентичності. Віру в милостивого Бога віддзеркалює новотвір *божемильний* (ТСев4:126). Проте й існує страх розгнівити його, вчинити зло, яке суперечить сутності Бога, тобто абсолюту добра. Тому українці вірять у те, що Бог може покарати за гріхопадіння. Це явище відображено в новотворі *богокара* (ТСев1:157). А в юкстапозиті *янголята-перстені* (ВМіс1:59) віддзеркалено віру в те, янгол – Божий посланець, посередник між людьми та небом [5, с. 11].

Бінарні опозиції на кшталт добро/зло, праведність/гріх, Бог/диявол, рай/пекло існують у християнстві як першооснова нашого буття. В. Гоголіна стверджує, що «змагання добра та зла бере початок із того моменту, коли сатана повстав проти Бога» [9, с. 153]. Тому слова *сатана*, *диявол*, *чорт*, *біс* тощо вважаємо маркерами національної ідентичності і зафіксуємо їх у конструкціях, як-от: *диявольсько-імперський* (ВДж5:46), *антихрист-Диявол-творець* (ОІТ2:30), де *творець* апелює до Бога, проте інші частини новотвору вказують на те, що це творець зла; або ж *біс-родзинка* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 3(7):32), який, до речі, має позитивну конотацію, що можна пояснити тим, що перед гріхопадінням біси були ангелами й уособленням добра [5, 28].

Те, що боротьба добра й зла є основою буття, віддзеркалено в новотворі, який містять одночасно декілька МНІ: *Бого-чорто-хульствувати* (ВКол3:142). Інновація засвідчує, що людина впродовж життя творить і добро, і зло, а також відображає наявність бінарної опозицій Бог/чорт.

Важливе місце в християнстві має віра в життя душі після смерті, її перехід у рай чи пекло. Праведні душі потрапляють у рай, туди прагнуть потрапити всі християни, аби бути поруч із Богом, тому новотворів із маркером **рай** зафіксуємо значно більше, ніж із семою 'пекло'. Зокрема засвідчено такі випадки вживання цього МНІ: *раїтися* (МР2:110), *прорайська* (ВДж5:53),

раювання-літання (ТСев4:32), *краса-оаза-рай* (М. Попадюк. Німчич-2007. № 4(8):34). Ці новотвори використано в контекстах, пов'язаних із місцем проживання чи перебування, тобто із місцями, де людина почувала себе щасливою. Зафіксуємо лише одну інновацію з маркером *пекло*: *горнило-пекло* (ВДЖ3:10), це можна пояснити тим, що пекло – небажане місце для вірян, а ще існуванням забобонів не вживати слів, які стосуються злих сил, аби не накликати біду.

Варто наголосити на тому, що багато вірувань пов'язані з існуванням у людини душі, яку вважають внутрішньою сутністю людини, після смерті тіла душа продовжує своє існування [5, с. 169]. Тому зафіксовано значну кількість новотворів із маркерами *дух*, *душа*, як-от: *духосяйний* (М. Попадюк: Німчич-2012. – № 1(19):19), *духомовний* (ВДж4:31), *душа-віри* (ВДж4:18), *душа-розпука* (МБучко2:81), *душа-банкрутка* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 3(7):33). Душу протиставляють тілу і таким способом люди пов'язують себе з Богом, тому переважно всі новотвори вжито в позитивній конотації, винятками є лише *душа-банкрутка* та *душа-розпука*, де перший новотвір свідчить про певну “збанкрутілість” душі на схилі літ, наближення смерті, а останній про тяжке життя та долю.

Існування такого поняття, як *доля*, теж пов'язано з давніми віруваннями українців та із самою душею. О. Шалак у праці «100 образів української міфології» стверджує, що «Доля буває щасливою і нещасною, лихою чи доброю, працювитою чи ледащицею. Доля – не просте уособлення абстрактного поняття, вона – душа предків, померлих родичів чи, взагалі, близьких людей» [62, с. 130]. Новотвори з цим маркером ужиті в позитивній конотації, напр.: *доленька-криниця* (ЯК:217), *сонцедоля* (ЯК:79), *доля-час* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13) та негативній конотації: *доля-відьма* (ОІТ3:134), *доля-лихварка* (М. Попадюк: Німчич-2008. – № 1(9):48). Це свідчить про важке життя, або ж, за віруваннями, може бути наслідком життя їхніх предків.

Окрім цього, засвідчено новотвори з компонентами релігійно-християнської тематики, які не можна вважати маркерами національної ідентичности, проте їхня семантика апелює до самого християнства, зокрема до церковних обрядів та богослужінь, які мають велике значення в житті українців. Беручи до уваги класифікацію номінацій релігійно-християнської тематики В. В. Максимчука, вирізняємо такі АЛН: а) назви духовних осіб: *отець-хануга* (ВМакс:21); б) назви текстів релігійного змісту: *ветхозавіття* (МР2:89); в) ті, які пов'язані з назвами культових місць, будівель та їхніх частин: *красуненька-капличка* (ВДж5:34), *соборитися* (МР2:80), *соборно-срібний* (ТСев1:95), *надцвинтарний* (СКир2:79), *дзвоноплин* (ТСев2:53); г) біблійні антропоніми: *злотоустити* (МР2:1); г) номінації із семами 'святий', 'гріх': *многомноггрішний* (ВДж4:23), *святотатність* (ВКол1:3), *святенний* (ТСев1:35); д) предмети-символи християнського культу: *хрест-розп'яття* (МЛаз:33), *аромат-ладан* (ВДж6:68), *іконно* (ТСев1:78) [34, с. 65].

Такі слова створюють певне уявлення про християнство українців, про традиції та обряди, без яких не можна уявити життя народу. Зокрема новотвір *іконно* (ТСев1:78) засвідчує сакральне значення ікони та шанобливе ставлення до неї, що відображає ментальність українців. Навіть досі існує звичай дарувати ікони та вивішувати в хаті. «Хатня» ікона, обрамлена вишитим рушником, – самобутній символ культури українців, який відрізняє наш народ від інших [44, с. 495].

Отже, упродовж розвитку української держави релігія допомагала формувати свідомість людини зокрема та народу загалом і мала важливе значення в етнонаціональному розвитку України. Після проголошення незалежності активізовано питання релігійної ідентичности як складника національної. Словотворчість поетів Буковини віддзеркалює поживлення використання слів релігійно-християнської тематики. Зафіксовано новотвори з маркерами національної ідентичности, які відображають період язичництва в історії формування української нації та перехід до християнства.

2.2. Марковані новотвори на позначення стихій і небесних світил

У кожного народу існують свої міти про створення світу. Основними стихіями, за допомогою яких було створено світ, українці вважали вогонь, воду та повітря. Їм поклонялися, намагалися задобрити жертвами, адже бачили в них божественне. Особливе значення для українців мала земля, її шанували як матір-годувальницю, яка дає людям усе потрібне для життя. Існував культ землі-грунту та важливою була хліборобська праця, адже «до землі український народ почуває глибоку повагу, яка часом межує з обоженням. Землю називають святою і матір'ю, бо з неї створено першу людину, земля годує всіх людей і тварин» [13, с. 287].

Ці дохристиянські вірування як частину етносвідомості нашого народу відображено в словотворчості буковинських письменників, тому виокремлюємо інновації з МНІ, пов'язаними з назвами стихій. Як зазначено вище, особливою для українців була *земля*, їй надавали сакрального значення, усе життя могли присвячувати роботі на землі. Важливо й те, що перша людина створено з глини, тобто із землі. Уважаємо маркером національної ідентичності наявність у новотворах семи 'земля'. Інновації з цим маркером відображають шанобливе ставлення тим, що мають позитивну конотацію, як-от: *тиш-земля* (ВДж4:56), тобто тиха, спокійна; *земля-гніздечко* (ВЗуб1:14) – наявність зменшено-пестливого суфікса підтверджує любов до землі, яку порівнюють із гніздечком, тобто чимось комфортним, місцем життя; *пух-земля* (МБучко2:15), що вказує на м'якість і легкість землі, передає те, якою її уявляють.

Земля також приймає людей після смерті, стає для них «пухом». Та й сам факт поховання свідчить про те, що земля створює людину і забирає у своє лоно [62, с. 53]. Також прив'язаність людини до землі відображено в новотворах *зземлитися* (МР2:12), *надземно-планетарний* (ТСев4:61), *побілеземний* (РБол2:57), на це вказують префікси «з», «над», «побіля», які входять до складу інновацій та підтверджують зв'язок людини із землею.

Те, що землю уявляють усім світом, а людину створено з глини, відображає новотвір *глина-глиба* (ВДж6:49), де глобальність передано словом

глиба, яке додає новотвору своєрідного експресивного забарвлення. Таке розуміння підтверджує контекст, у якому його вжито: *Глобальна / глибочінь / галактики / всієї / глини-глиби*. Тобто глину порівняно з усією галактикою.

У словотворчості буковинців зафіксовано новотвір, у якому землю зображено не приємною й обожнюваною, а втомленою від людей та років, пор.: *Гріється килимом ворсовим холод-землиця, / топтана-стоптана нами, ногами віки* (ВДж2:29). Новотвір *холод-земля* передає певну душевну порожнечу, байдужість землі до великої кількості життів людей, своєрідну відчуженість.

Вогонь уважали одним із найголовніших образів української мітології, адже, навчившись видобувати вогонь, людина здобула силу, яка допомагала їй захищатися від звірів, а також наші предки «сприймали вогонь, як живу істоту, яка горить у душі кожної людини. Не можна плювати на вогонь, говорити при ньому непристойності» [5, с. 83]. Існувало вірування, що вогонь буває земний і небесний, що асоціювали з добробутом, а також підземний, якого боялися, адже він міг загрожувати життю людини [62, с. 70].

Виокремлюємо новотвори з МНІ на позначення вогню, зокрема небесного, до якого ставилися з добром та шаную, тому інновації вжито в позитивній конотації, як-от: *полум'яно-чисто* (МР2:39), *цнотливо-огневистий* (ТСев4:85), *горицвіт-вогонь* (В. Джуран: Німчич-2005. № 1:66), *злотополум'я* (МР2:98). Це підтверджують семи 'чистий', 'незайманий', 'цвіт' та 'золото'.

Земний вогонь асоціювали із сільськогосподарською обрядовістю, а також із земним життям, напр., *вогнище-хмиз* (ВДж2:35). За допомогою хмизу розпалювали вогнище, яке обігрівало домівки, захищало від усього злого, його вважали божеством та постійно підтримували, не даючи погаснути, звідси й пішло «домашнє вогнище» як символ сімейного спокою та добробуту [5, с. 82].

Також вогонь уважали символом буття людини, що підтверджують такі інновації: *вогневій* (СЯр:73), *рух-вогонь* (РБол2:64), які відображають рух та жагу до існування; *вогонь-свіча* (ВДж2:62), де свіча апелює до життя людини й існування світу.

Щодо підземного вогню, якого боялися, то в словотворчості буковинців засвідчено новотвори, які містять негативну конотацію та пов'язані зі смертю: *звонійся* (ВКол3:61), *огнисто-страчений* (ТСев2:104), *чорн'вогонь* (МР3:14). Останній новотвір цікавий образом чорного вогню, так автор зображує смерть: *І чорноземом привітай. / Чорним подихом, чорним днем, / Темнохатою, чорн'вогнем. / Ти? А хто ти? Вже трунви дно, /... ой та чорне моє вікно* (МР3:14). Також до підземного вогню зараховуємо новотвір *вогник-чортик* (М. Михайлюк: Наш голос-2018. № 293(11):24), оскільки люди боялися нечистої сили, а вогником називали хворобу (запалення шкіри), яка була наслідком нешанобливого ставлення до вогню [5, с. 82].

Вода і повітря теж мали сакральне значення для українців, проте новотворів із цими маркерами значно менше, ніж із компонентами «земля» та «вогонь». Існують вірування, що вода допомагала дізнатися майбутнє, а також воду пов'язували з вічністю та нескінченним плином життя [62, с. 78], тобто з часом. Цю думку підтверджують новотвори поетів Буковини із маркером *вода*, як-от: *день-повноводдя* (ВДж1:21), *часоводдя* (ВДж1:38). Про зв'язок води і часу свідчать такі рядки з АЛН: *Живуть, як попід небом дощ / і час, що водохвиля тре на терці* (ВДж4:17). З маркером **повітря** зафіксовано лише один новотвір *повітря-згадка* (ВКол4:135). Уважаємо, що цю стихію сприймали звичніше, оскільки повітря не можна побачити, або ж менше згадували про неї, бо за давніми віруваннями в повітрі перебували демонічні істоти, які могли зашкодити людям [5, с. 377].

Ще одне уявлення створення світу, яке часто відображено в українських колядках, пов'язане з існуванням світового дерева посеред океану. Птахи, які сиділи на тому дереві, винесли з води три камені: золотий, з якого постало сонце, срібний, що перетворився на місяць, і мідний, з якого утворилися зорі [62, с. 22]. Ці елементи космосу тривалий час уважали богами, яким поклонялися давні українці, тому цей факт віддзеркалено в етносвідомості українців загалом та буковинців зокрема. Н. В. Гаврилюк та О. В. Оздемір зазначають, що «поетичне змалювання об'єктів космічного простору має давні

традиції, що беруть свій початок ще в усній народній творчості і закономірно знаходять продовження в індивідуально-авторській номінації» [7, с. 121]. Це дає нам підстави виокремити новотвори з МНІ на позначення небесних світил.

З усіх небесних світил **сонцю** поклонялися найбільше не лише предки українців, а й різні народи, адже сонце давало світло й тепло, від нього залежав і врожай, і людина, і все в природі. Люди вважали, що небесні світила – очі богів, сонце як світло протиставляли темряві, тому вірили, що вночі виходили злі духи, які зникали зі сходом сонця [62, с. 36]. Те, що від сонця залежав весь світ і життя людини, засвідчено в таких новотворах: *серце-сонце* (ВДж1:94), *сонцечас* (ЯК:191), *сонцедоля* (ЯК:79), *сонцевижиття* (ОІТЗ:14). Атрибутами сонця вважали коло, паляницю, корж, круглі предмети, що відображено в інновації: *сонце-колобок* (ВДж2:57). Про те, що властивостями сонця, його силою, здатністю давати світло всьому світу захоплювалися та вважали дивом, свідчить тенденція утворення слів із цим маркером, як-от: *сонцесяйно-золотисто* (ВДж1:17), *сонцепрожектор* (ВДж2:66), *сонцепромінностеблій* (В. Джуран: Німчич-2007. № 1(5):18), *сонце-доц* (ЯК:132). Адже велика кількість слів із семою ‘сонце’ підтверджує його важливість для буковинців. Зокрема в рядках: *Та живе чарівна Буковина / Сонце-матір’ю в наших серцях* (ОШв:101) новотвір *сонце-матір* відображає сакральність цього небесного світила, яке порівнюють із матір’ю та Буковиною, тобто найріднішою людиною та краєм.

Щодо маркерів **місяць** і **зоря**, то за давніми віруваннями українців ці світила вважали родиною сонця. Сонце було царем денного неба, а місяць нічного [5, с. 497]. Проте новотворів із маркером *місяць* зафіксовано значно менше, ніж із маркером *сонце*, з чого можна зробити висновок, що все ж таки сонце було важливіше для людей, адже воно давало тепло. У словотворчості буковинців натрапляємо на слова, які вказують на колір місяця, як-от: *лис-місяць* (ГШв2:48), тобто жовтогарячий, пор. у контексті: *Виходить рудий лис-місяць*. Поважність місяця та його домінування над зорями передано за допомогою новотвору *місяць-імпресаріо* (ВМіс1:138). Проте найбільше

значення для людей мали фази місяця, за допомогою яких люди впорядковували своє життя. У словотворчості поетів Буковини зафіксовано інновації, що вказують лише на фазу молодого місяця, якого уособлював молодий хлопець, як-от: *місяць-легіник* (ВМіс2:66), *місяць-новобранець* (Н. Кибич: Німчич-2008. № 3(11):44). Імовірно це пов'язано з тим, що ця фаза означала оновлення. У народі вважали, що з молодим місяцем все зростає в природі, а також добре починати щось нове [62, с. 45]. Можливо, це також віддзеркалення періоду в державі, початок нового життя. Варто зазначити, що всі новотвори вжито в позитивній конотації, що засвідчує шанобливе ставлення до місяця.

Наші предки вважали *зірки* душами померлих або янголами, які спостерігають із неба за людьми, а також дітьми Сонця й Місяця [16, с. 254]. Тому часто новотвори з цим маркером уживто в зменшено-пестливій формі, наприклад: *дівчатко-зірчатко* (ВМіс2:66), *зірчення-дитина* (ВВозн2:80), *зоря-веснянка* (ОШв:113), *крапелька-зоря* (ЛМих:155). Також зафіксовано інновації, які свідчать про яскравість зірок, їхнє нічне світло: *зоресвітій* (ВДж2:41), *зоресяй* (МР2:56); або вказують на їхню круглу форму: *перла-зоряниці* (Л. Пилипко: Німчич-2009. № 3(15):57). Варто зауважити, що ми не зафіксували жодної інновації з маркером *зоря* в негативній конотації, що підтверджує віддзеркалення давніх вірувань в етносвідомості буковинців.

У лексиконі буковинців засвідчено новотвори з маркером *небо*, адже саме небо об'єднує в собі сонце, місяць і зорі. Здавна вважали, що на небі є Бог та все божественне, навіть зараз віряни не змінили цього уявлення про місце перебування божого храму та самого Бога. У зв'язку з цим небо в свідомості українців набуває сакрального значення, що зумовило конструювання новотворів із семами 'святий', як-от: *святнебо* (ВДж1:120); 'бог' – *небо-Бог* (ЯК:136); 'божественний' – *небний* (ТСев4:62). Окрім цього, аби пояснити, що щось розташоване високо, поети використовують інновації *близькопіднебесний* (ВДж5:6), *знебіти* (МР2:79).

Також зафіксовано новотвори на кшталт *занебовий* (ТСев4:65), *понаднебесно* (ТСев1:79), *занебесся* (ТСев4:72), у яких прийменники «за», «понад» указують на те, що є світ за небом. Існують давні вірування про те, що небо не одне, зокрема у зв'язку з цим і з'явився вислів «бути на сьомому небі» – люди уважали, що на восьмому небі перебуває Бог [16, с. 389]. Не вважаємо, що такі слова свідчать про розуміння неба як частини атмосфери космічного простору, оскільки з контекстів стає зрозуміло, що йдеться не про пряме значення слова «небо», а все ж наявне відображення певних мітологічних вірувань. Наприклад, у рядках: *Це найлегше – злетіти, як жити незмога, / В занебесся, довічним світанням розкуте...* (ТСев4:72) слово *занебесся* означає смерть, відхід у небуття, тому в них простежуємо маркери національної ідентичності, які відображають давні вірування українців.

Отже, маркери національної ідентичності, які містять назви стихій і небесних світил, віддзеркалюють прадавні вірування народу та міти про світобудову, на основі яких формувалася етносвідомість українців. Наявність новотворів із маркерами *вогонь, земля, вода, повітря, місяць, сонце, зорі, небо* підтверджують відображення етнічних вірувань наших предків у свідомості буковинців.

2.3. Індивідуально-авторські назви часових відтинків як репрезентанти національної ідентичності

Небесні світила безпосередньо впливали на життя людей, природу та навколишнє середовище. Циклічні зміни в природі були тісно пов'язані з небесними світилами, тому з розвитком землеробства постала потреба відстежувати положення сонця та фази місяця, а також вести відлік часу. Так з'явився поділ на пори року, місяці, періоди доби тощо. Наявний в українській мітології образ Світового дерева допомагав змодельовати триярусну вертикальну структуру космосу, яка складалася з неба, землі та підземного світу, мала чотири сторони світу (північ, південь, захід, схід), пори року (весна, літо, осінь, зима), частини доби, кольори тощо [70, с. 15]. Створення народного

календаря упорядкувало існування людини в етнонаціональному просторі та часі. Ці етнічні уявлення українців віддзеркалює активний процес створення слів лексико-семантичного поля темпоральности, тому в словотворчості поетів Буковини виокремлюємо інновації, які містять маркери національної ідентичности на позначення часових відтинків.

Часу загалом приділяли велику увагу, ставилися до нього з повагою, бо він має велику владу над людиною, керує її життям. Це відображають новотвори *доля-час* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13), *повелитель-час* (ВДж4:27). Його пов'язують із життям, тому інновація *позачасність* (ТСев1:104) апелює до смерті, до небуття. Окрім цього, час швидкоплинний, чим пояснюємо новотвір *часолеття* (ВДж6:64). Також його часто порівнюють із рікою, водою, яка витікає, що зумовило конструювання новотвору *часоводдя* (ВДж1:38). Антропоморфізований образ часу постає в інновації *час-мовчун* (ВДж1:18).

Здавна наші предки вірили, що кожна пора року присвячена певному божеству і мала свої обряди, свята та ворожіння. Наприклад, *весна* була торжеством для богині Лади і її доньки Лелі. Весну уявляли рум'яною красунею з розпущеними косами та вінком квітів на голові [5, с. 61]. Навесні все оживає, тепліє, зникає зима, що й відображає новотвір *весна-відлига* (ОІТЗ:133). Окрім цього, у зв'язку з весняним рівноденням, дні стають довшими за ніч, чим пояснюємо наявність новотвору *веснодення* (СКир1:55). Весну асоціюють з радістю та піснями [16, с. 80], що зумовило конструювання новотвору із семою 'радість'/ 'сміх': *весно-сміх* (ВЗуб2:4). Весна – найбільш очікувана пора, коли птахи повертається та починаються роботи на землі, а в народній творчості весну увінчують піснями [5, с. 62]. Новотвори із семою 'весна' мають позитивну конотацію: *довеснянювати* (ВВас1:135), *овеснювати* (МР2:52), *сон-весна* (В. Максимчук. Німчич-2007. № 4(8):36). У юкстапозиті *сон-весна* весну порівняно з приємним сном, а в словоформі, ужитій у поетичному контексті, спостерігаємо внутрішнє римування компонентів складного слова: *Та сумнів геть! / Я, мов у сні, / у сні-весні.*

Одиничне вживання інновацій із МНІ *літо*, напр., *літо-синь* (ВДж1:5), пояснюємо тим, що, імовірно, важливішою у свідомості українців була весна як період відновлення праці на землі, саджання овочів, закладання основи для прожиття року, цю працю влітку лише підтримували аж до збирання урожаю восени. Тобто літо було проміжним етапом, а тому не викликало надміру емоцій як початок якоїсь справи чи її завершення, у зв'язку з чим використання цього маркера менш частотне, ніж МНІ на позначення інших пір року.

У народі *осінь* пов'язують із достатком, зниженням температури повітря, жовтінням листя [16, с. 423]. Зокрема, у новотворі *осінь-золотомонетниця* (ВДж2:11) сема 'золотий' одночасно вказує на колір та на коштовність, що й підтверджує народні вірування. Інновації із семами 'запашний' і 'сйний', напр., *осінньо-духмяний* (ЯК:178), *осінньо-осіяний* (ВКол3:298), ужито в позитивній конотації, що пов'язано із шанобливим ставленням до цієї пори року. Окрім цього, зафіксовано новотвір *пізньоосінь* (ВДж1:34), який указує на продовження тепла в той час, коли вже має бути перехід у зимовий період.

За народними уявленнями під час настання *зими* «природа “вмирає” або “засинає”, а земля “хворіє”, “відпочиває” до початку тепла і світла навесні» [5, с. 190]. Її асоціюють із холодом, бурею та негодою, що віддзеркалюють новотвори *холод-зима* (ВДж2:9), *зимовій* (БМел:125), який утворено за аналогією до слова «сніговій», *зимокривавий* (В. Шкурган: Німчич-2007. № 3(7):24), який указує на те, що цю пору року автор асоціює з кров'ю та смертю: *Та всякому найбільше бракувало / серед стін ґратованих металом – ЦВЯХА / цвяха-стержня душі для терпіння зимокривавого безгоміння*. Проте зафіксовано новотвір *зима-вістунка* (ВДж2:42), який має позитивну конотацію: і може віддзеркалювати уявлення про те, що здавна за характером зими вгадували, яким буде урожай та погода наступного року [16, с. 245].

Назви місяців виникли відповідно до змін у господарстві та особливостей погоди [5, с. 305]. У словотворчості буковинців зафіксовано інновації з назвами весняних та осінніх місяців, що підтверджує нашу думку про пори року, у які найбільше працювали на землі. Зокрема, у лексиконі Т. Севернюк засвідчено

прикметник *фіалково-травневий* (ТСев3:61), утворений від назви місяця *травня*, який здавна асоціювали із цвітінням дерев, квітів і пахучих трав [Там само, с. 310]. Окрім цього, зафіксовано інновації, утворені від розмовної назви цього місяця – *май*, напр., *юномайський* (МР2:56), тобто той, що стосується початку травня. Май також означає клечання або зелень [53, с. 597]. Буяння всього цієї пори відображає новотвір *пишномай* (ВДж2:40), а *грозовомайно* (МР2:10) свідчить про часті грози в травні.

У словотворчості буковинців осінні місяці частотніші, ніж весняні, оскільки засвідчено новотвори, сконструйовані від назви кожного місяця осені. Зокрема індивідуально-авторське дієслово *вересніти* (ТСев2:14) має значення «закінчуватися», «віддалятися»: *Ти чужий, ти чужий і – кінець... / І дорога твоя вересніє...* Від назви місяць *жовтня* утворено прикметник *жовтнево-ранній*: *Багрянець жовтнево-ранній* (СКир1:11), що вказує на те, що цей місяць означає початок жовтіння листя, зміни його забарвлення та остаточний прихід осені, її кульмінацію. Листопад своєю назвою вказує на період опадання листя з дерев. Цей місяць найбагатший на різні барви, люди вважали його сином Осені, який найбільше любив розфарбовувати листя дерев та кущів у різні кольори [5, с. 313]. Закономірно, що поети Буковини асоціюють листопад із кольором, як-от, *багрянець-листопад* (ЯК:97). Також із цим маркером наявний новотвір *залистопадити* (ВДж1:9), який має значення «укрити листям».

За допомогою розташування сонця над обрієм люди здавна визначали пору дня: ранок, день, вечір та ніч. Дослідники стверджують, що ранок символізував початок і міг провіщати щось зле або добре [16, с. 495]. Проте в словотворчості поетів Буковини інновації з маркером *ранок* вжито лише в позитивній конотації, що свідчить про те, що ранок асоціювали із чимось добрим, пор. у рядках: *Сном підранковим тихенько з'явилась мені* (ВВас2:37), де *підранковий* набуває значення «солодкий» чи «приємний». Також у позитивній конотації вжито *всеранній* (МР2:77) та *досвітково-ранній* (ВДж4:37). Варто зазначити, що здавна велике значення для людей мав *світанок*, або ж *досвіток*, адже українці вірили, що перші промені сонця

знищували злих духів темряви [62, с. 36] й означали початок нового дня і відхід ночі. Номінації з маркером світанок мають яскраве експресивне забарвлення, як-от, *білоозерно-світанковий* (ОІТЗ:293), *синьодосвіток* (ВДж2:16), у яких білий і синій кольори вказують на свіжість і небесний простір відповідно [5, с. 473] як особливості світанку. Окрім цього, новотвір *засвітанковіти* (МР2:102) має наближене значення до узуального слова «зажити» [55, с. 123] або ж означає почати нове життя, що підтверджує контекст: *І позначить ся віднайденням давно загублене, / І ти знову засвітанковієш* (МР2:102).

День, на думку дослідників, в етносвідомості українців пов'язаний зі світлом. Як і сонце, світло асоціювали з життям і протиставляли темряві, що зумовило конструювання новотворів із семою 'світло', пов'язаних із описом світу [16, с. 529], напр.: *Якщо між нами світ є світлосяйвий, / то на його терезах – день і ніч* (ВДж2:33). Окрім цього, позитивну конотацію мають інновації *світловість* (ТСев2:79), *світлограйно* (МР2:85), *омрійно-світлий* (МР2:19), *світлоосайний* (МР2:22) тощо, тобто світло асоціюють із мрією, сяянням і грайливістю. День у народі дуже цінували, тому й називали *добрим* днем, прокидаючись, люди залишали всі негаразди в минулому дні й вірили, що цей буде добрим і щасливим [Там само, с. 174]. Ці вірування відображає новотвір *миродення* (ОІТЗ:358), тобто мирний день. Індивідуально-авторські іменники *день-повноводдя* (ВДж1:21) і *свідок-день* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:37) можна пояснити тим, що дні були насичені подіями та роботою, а оскільки людина вдень працює, а вночі спить, то день можна вважати свідком людських діянь. Водночас в окремих контекстах МНІ *день* має негативну конотацію: *Спинилися годинники у світі? / Заблуда-днина в нічку перейшла?* (ВДж1:9), де *зablуда-днина* означає швидке потемніння, коротшання дня восени, що викликає неприємні емоції в автора.

Здавна люди вірили, що сонце ввечері помирало, а вранці народжувалося, чого з нетерпінням чекали [16, с. 82], тому новотвори з маркером *вечір* мають негативне емоційне забарвлення, як-от: *вечірньо-млосний* (МТкач3:45), *вечір-злиденя* (ВМіс1:70). В останньому спостерігаємо антропоморфізований образ

вечора, а вживання слова *зlidень* пояснюємо тим, що з настанням вечора зникає день, а також відбувається перехід від сонячного неба до зоряного, тобто сонце вже зникає, проте на небі ще не видно зірок, а іноді й місяця, тому автор використовує новотвір із семою 'бідняк'. Позитивну конотацію мають новотвори *вечір-дзвін* (ГШв4:103) та *срібнонадвечір'я* (ВДж1:37), які апелюють до певної естетики надвечір'я.

Згідно з народними уявленнями, *ніч* уважали матір'ю смерти та сну, тобто цей час доби уособлювала жінка з вуаллю в зірках [5, с. 336]. У словотворчості буковинців інновації з маркером *ніч* уособлюють жінку або пташку, наприклад: *чорнявка-ніч* (ВДж4:25), *пташина-ніч* (ГВ1:6). Ці новотвори не пов'язані зі смертю, а мають позитивну конотацію та апелюють до легкості та краси.

Отже, маркери національної ідентичності в АЛН із лексико-семантичним полем темпоральності віддзеркалюють дохристиянські вірування українців, життя яких було тісно пов'язане з рухом та особливостями небесних світил. Ці зміни впливали на навколишнє середовище, людину та її господарську діяльність, у зв'язку з чим з'явився поділ на пори року, місяці та частини дня. У словотворчості буковинців цим назвам часових відтинків часто надають антропоморфних ознак, що підтверджує наслідки давніх вірувань і поклоніння божествам, пов'язаних із часом. Народний календар засвідчує особливості етносвідомості українців.

2.4. АЛН на позначення явищ природи як репрезентанти етносвідомості буковинців

Людина з народження пов'язана з природою та перебуває з нею в тісному контакті. Письменники часто опоетизують явища природи та її особливості. Мова кожного народу віддзеркалює природні явища, особливості рослин і тварин, які важливі для його етносвідомості [34, с. 80]. Наші предки на етнічному рівні загалом та на локальному зокрема ставилися з шаную до таких явищ, як вітер, дощ, грім, веселка тощо. Ці уявлення відображено у великій

кількості новотворів, сконструйованих від назв явищ природи. Оскільки в них простежуємо віддзеркалення давніх вірувань нашого народу, то назви явищ природи в інноваціях буковинців уважаємо маркерами національної ідентичності.

Зафіксовано найбільше новотворів із маркером *вітер*. Пояснюємо це тим, що вітер уважали частиною повітря, а тому й божества, яке відділило небо та землю, тобто він певним чином стосувався уявлень про створення світу [62, с. 65]. За давніми віруваннями вітри були добрі та злі, оскільки вони могли нашкодити помешканням людей чи врожаю, у зв'язку з цим люди намагалися задобрити вітрів, приносячи їм жертви [5, с. 78]. Зокрема те, що вітер міг нашкодити, віддзеркалено в новотворах *кривдженець-вітер* (МЛаз:40), *вітер-розбишака* (ВДж4:23), *турок-вітер* (ВМіс1:56) тощо. Остання інновація містить покликання на історію України, а саме автор порівнює вітер із частими набігами турків.

Окрім цього, аби описати природу вітру, використовують семи 'гуляка', 'блудник', як-от: *вітер-розгуляйло* (М. Никула: Німчич-2007. № 1(5):62), *донжуан-вітер-буревій* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30), *блуд-вітер* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40); 'швидкий': *вітер-марафонець* (В. Джуран: Німчич-2008. № 2(10):39); 'раптовий': *вітер-повстанець* (В. Місевич: Німчич-2008. № 2(10):45).

Водночас вітер уважали посланцем, за допомогою якого передавали вітання чи якусь звістку, тому часто таке розуміння відображено в українській народній творчості [16, с. 101]. У лексиконі буковинців засвідчено новотвір, у якому вітер асоціюється з вісткою: *привітання-обвітрєння* (МР2:5); а також зображено те, що він міг передавати якусь інформацію: *вітер-поштар* (ОІТЗ:233). Окрім цього, у позитивній конотації вжито інновацію *вітер-дударик* (ВМіс2:88), що досягнуто за допомогою зменшено-пестливого суфікса -ик- та порівняння вітру з людиною, яка грає на сопілці. Це апелює до здатності вітру створювати різні звуки/мелодії.

У мітології *дощ* пояснюють наслідком єднання неба з землею, його вважали дорогим гостем, якого чекали й викликали, аби був добрий урожай [16, с. 198], тому новотвори з цим маркером ужито переважно в позитивній конотації, як-от: *сонце-дощ* (ЯК:132), *хмара-дощограй* (МІв1:8). Також наявні слова, які описують сильний дощ, як-от: *зливи-літа* (Я. Кибіч: Німчич-2008. № 3(11):42), *грозовомайно* (МР2:10). Проте невчасний дощ викликав розчарування, а його надмір навіть побоювання [Там само, с. 198], це уявлення відображає новотвір *дощ-негода* (ОСив:27).

Єднання неба із землею відбувалося завдяки *веселці*, по якій вода потрапляла в *хмари*, тому ці два маркери наявні в словотворчості буковинців. Зокрема позитивну конотацію мають новотвори, пов'язані з веселкою, адже люди вважали, що по ній на землю спускалися ангели, щоб набрати на небо води [5, с. 59], напр.: *веселково-смерековий* (ТСев1:134), *незгасно-веселково* (БМел:151). Хмари в словотворчості буковинців мають негативну конотацію, наприклад: *смертохмарний* (ТСев2:124). Цей новотвір містить сему 'смерть' та, імовірно, пов'язаний із тим, що іноді хмари символізували щось вороже, а також у хмарах могли бути злі духи. Окрім цього, хмари ховали від людей сонце, забирали в них світло [16, с. 619], це уявлення підтверджує новотвір *хмара-більмо* (ГШв2:73), де більмо – пляма на оці, яка може спричинити сліпоту [51, с. 186].

Неоднозначним у народі є ставлення до *грому*, оскільки вважали, що він має цілющу силу, проте одночасно його й боялися, бо думали, що так гнівається Бог [16, с. 156]. Позитивну конотацію містить новотвір *грим-дуєт* (В. Джуран: Німчич-2008. № 3(11):20), оскільки цей маркер поєднаний зі словом, яке апелює до музики; а негативну – *грим-гуля* (БМел:171).

Ознакою початку зими вважають *сніг*, цей період асоціюється завмиранням природи та надіями на швидше її оживання. Оскільки сніг холодний, то його пов'язують із холодним серцем [Там само, с. 556]. У словотворчості поетів Буковини це явище здебільшого набуває негативної конотації: *сніги-ізгої* (ВКит:12), *сльоза-сніжинка* (ГШв4:30). Проте й існували

вірування, що сніг має цілющі можливості та віщує великий урожай, цим пояснюємо позитивне значення новотвору *сніжинка-квітка* (ВДж2:50), що вказує на красу цього явища природи та схожість із квіткою за зовнішньою ознакою.

Новотвір *сльозоросий* (СКир2:112) містить маркер *роса*, яку в народі називали сльозами богині Зорі [5, с. 427]. Здавна вважали, що роса має цілющі можливості, тому добре було вмиватися нею тим, хто мав поганий зір, а також вірили, що роса надає красу обличчю [Там само, с. 426]. Це уявлення віддзеркалює новотвір *умий-роса* (МТкач3:20). Окрім цього, роса символізує чистоту та прозорість [16, с. 509], пор., *росяно-прозорий* (ВВас1:176).

За давніми віруваннями *туман* уважали символом зла, неясности, печалі [Там само, с. 608], тому новотвори з цим маркером мають негативну конотацію, як-от: *драглистотуманний* (МР2:53), *туман-татарва* (ВМіс2:201). В індивідуально-авторському іменнику *туман-татарва* туман порівнюють із татарськими навалами, від яких страждала українська земля. Тому цей новотвір віддзеркалює не тільки давні вірування, а й містить історичний складник.

Зафіксовано лише один новотвір із маркером *мороз*: *мороз-стужа* (ВДж2:51), що, можливо, пов'язано з тим, що мороз викликав неприємні відчуття холоду, а також його асоціювали зі страхом: *Морози-стужі не страшині йому* (ВДж2:51). Тобто ймовірність страху все-таки існує.

Отже, АЛН на позначення явищ природи відображають залежність життя людини від навколишнього середовища, його вплив на неї. Віддзеркалення давніх уявлень і вірувань у свідомості буковинців простежуємо в новотворах із маркерами *вітер*, *дощ*, *веселка*, *хмара*, *грим*, *сніг* тощо, які засвідчують наслідки самоідентифікації поетів як буковинців та українців.

2.5. Етносимволіка індивідуально-авторських кольороназв

Колірна гама – важливе мовно-естетичне явище, яке вказує на індивідуальний стиль автора. У словотворчості поетів Буковини кольороназви утворюють велику тематичну групу. Семантична структура кольороназв –

багатошаровий пласт із семою ‘колір’, яка може набувати різних конотативних значень, пов’язаних із індивідуальним авторським баченням світу [15, с. 257].

Щоб осягнути суть кольоросимволу, варто враховувати як фізичні характеристики кольорів, так і особливості соціально-культурних умов, цінностей, які сприяють сприйманню кольорів. Адже кольори утворюють своєрідний асоціативний ряд і містять певні архетипи, тому кожен суб’єкт сприйняття може бути упередженим власним та етнокультурним досвідом [3, с. 13]. Символіка кольорів здавна в українській етнокультурі мала важливе значення. Саме тому в словотворчості поетів-буковинців є значна кількість новотворів на позначення кольору, тісно пов’язаних із давніми уявленнями й асоціаціями життя українців, тому їх уважаємо маркерами національної ідентичності.

Найбільше інновацій зафіксовано із семантикою срібного та золотого кольорів, адже згідно з мітом про світобудову з води птахи винесли срібний і золотий камінь, з яких потім утворилися місяць та сонце [62, с. 22], окрім цього, наші предки наділяли всіх своїх світлих богів срібними та золотими атрибутами, саме тому здавна вишивали сонце золотими нитками, а місяць – срібними (див.: [5]).

Зокрема, **срібний** колір засвідчено в контексті, у якому місяць описано новотвором *срібнострунно-таємничий* (ЛМих:188): *І куди сховався місяць / Срібнострунно-таємничий*. Імовірно, авторка апелює до місячних променів, називаючи їх срібними струнами. У деяких випадках срібний колір набуває семи ‘дзвінкий’, як-от: *сріблястодзвонний* (МР2:94). Цікаво, що буковинці використовують срібний колір щодо багатьох явищ, які стосуються національної ідентичності, – пов’язаність із небесним світилом (місяцем) і часовим відтинком, як-от: *срібнонадвечір’я* (ВДж1:37); явищем природи: *Накранував в долоні срібно-рясним дощем* (ЛМих:124); частиною рослини: *надсріберний пилок* (ВДж6:23); описом простору: *сріблота простору* (ТСев1:77); водою: *срібнохвиля* (ГШв4:77) та з гідронімом: *Дністер-*

срібноличень (ВДж6:74). З цього можна зробити висновок, що срібний колір – невід’ємна частина етносвідомості українців.

У поезії буковинців священну семантику золотого кольору часто поєднано з атрибутами царствености, верховенства. У давній мітології золото – символ Сонця, величі, багатства, життєдайности, безсмертя, мудрости [5, с. 202]. Зокрема те, що це символ сонця, відображає новотвір *сонцесяйно-золотисто* (ВДж1:17), тобто бачимо асоціації з сонячним сяйвом чи з промінням, як-от: *золотаво-променисте* (ВВас2:68), а також у рядках: *Золотавлять брук промінці* (ТСев1:95), у яких новотвір означає здатність проміння освітлювати простір.

Простежуємо застосування золотого кольору в контекстах, пов’язаних із явищами природи, наприклад, говорячи про віддзеркалення сонця в росі, автор уживає новотвір *злото-переливи* (СКир2:129). За допомогою золотого кольору письменники описують сонячний день, як-от: *Був день золотистомлосний* (ЛМих:134). Найбільше інновацій із цим кольором створюють, аби схарактеризувати осінь, як-от: *пора золотовіта* (ВДж1:52), *В осені золото-двері* (ВДж2:21). Окрім цього, засвідчено новотвір із семою ‘листя’: *золотолисто* (ВВас2:82), що описує колір листя восени, та із семою ‘іскра’: *Вітер б’є в моє лице листям золотоіскристим* (ВДж2:7), що апелює до наявності в листя різних відтінків золотого.

Також у свідомості буковинців золотий колір наявний у контексті настання вечора, заходу сонця: *Позолотіло небо на... Зорю* (ТСев2:137) чи опису серпанку: *дрож серпанків сиво-золота...* (ТСев2:69), що вказує на його кольори, адже серпанок – легка, схожа на дим поволока [54, с. 140], тому й автор поєднує кольори ранкових сонячних променів (золотий) і серпанку (сивий).

Окрім цього, золото здавна було ознакою багатства, яке не псується, що засвідчує словосполучення *презлотість зерна* (ВДж6:78), адже саме зерно в українців було символом плодючості та багатства [5, с. 190]. Поєднання цього слова з новотвором із маркером *золотий* підтверджує давні уявлення. Також із

золотом як символом духовних скарбів, порівнювали внутрішній світ людини [16, с. 253], що підтверджують новотвори *мудро-золотий* (ЯК:109), *золотошато* (ВДж5:30), *злотоустити* (МР2:1).

Білий колір виражає чистоту, святість, невинність, а також символізує усе видиме, осяяне небесним світлом. Іноді цей колір асоціюють із сакральним світом: ангелами, святими, божеством [5, с. 472]. Відображення того, що білий колір пов'язаний із небесним світлом, спостерігаємо в рядках: *Білим по білому збілює біля / Верхньої шаблі східець в небеса / Білоомріяна мною Краса* (І. Маковічук: Німчич-2008. № 2(10):58), у яких дві інновації *білоомріяний* та *збілювати* описують небеса. Окрім цього, новотвором *білопінистий* автор описує хмари: *Тільки літаки / хмаринки білопінисті торочуть* (ВДж4:64). Також білий колір асоціюють із зимою, снігом, що засвідчують новотвори *збілюватися* (ТСев3:47), *білосвітлий* (ГШв4:107), *бентежно-білястий* (ЯК:77). Зафіксовано асоціації білого кольору із цвітом: *білявити* (ТСев2:87), *білоглід* (МР2:33), *розбілено-біленький* (МР3:32), *білосвітонь* (В. Джуран: Німчич-2008. № 2(10):41). У рядках *Імениться цей світ мені тобою, / Білявиться твоїм святим лицем* (ВКол3:62) новотвір *білявитися* має значення, схоже до узуального «світитися». Варто зазначити, що всі новотвори із семою цього кольору вжито в позитивній конотації, що підтверджує віддзеркалення давніх вірувань та асоціацій.

Синій вважають кольором небесного простору та моря, також він містить таїну пізнання світу [5, с. 473]. Наприклад, новотвір *синьодосвіток* (ВДж2:16) описує кольори світанку й одночасно апелює до уявлень про створення світу і наявності в цьому просторі синього кольору. Колір небес передає і новотвір *літо-синь* (ВДж1:5), оскільки влітку небо справді має яскраво-синє забарвлення, а також *понадсиній* (ВДж1:104), де префікс «понад» указує на те, що небеса розташовано над людиною. Окрім цього, засвідчено інновації з уявленням про те, що синій – колір води, зокрема: *синьохвиля* (ВДж1:18), *синь-ставок* (ВДж2:56). У словотворчості буковинців синій колір також пов'язано із заходом сонця, напр., *надвечір'я синьотише* (ВДж1:69).

У лексиконі поетів Буковини засвідчено новотвори, що містять сему **зеленого** кольору, який у національній мовній картині світу означає молодість, а також його співвідносять із рослинністю, перемогою над злими силами [5, с. 473]. Зокрема з рослинним світом пов'язані інновації *зелен-дерн* (ВВас2:76), *зеленогільна* (СКир2:85), *зеленобростий* (ВДж4:18), оскільки вони містять у своєму складі флоролексему та назви частин рослин відповідно. Дослідники стверджують, що «зелений колір – атрибут “чужого” простору, де живе нечиста сила» [Там само, с. 473], що зумовило конструювання інновацій із негативною семантикою, як-от: *зелено-божевільний* (ВЗуб1:27), *зелено-звобний*, який стосується зради: *Зрада /.../ Торкнулася твого плеча / Зелено-звобна усміхнулась* (ЛМих:139). Проте це лише одиничні випадки, усе-таки з цим кольором пов'язані здебільшого позитивні емоції.

Новотвори із семантикою **чорного** кольору зазвичай мають негативну конотацію. Згідно з українською мітологією, чорний символізував смерть, горе, траур, означав загибель усього живого [5, с. 474]. Зокрема, *зчорнений* (ТСев4:135) порівнюємо з узуальним *зчорнілий*, тобто той, який став повністю чорний, проте вважаємо, що в рядках *Вік своє язичництво відспівав, / Кам'яниці зчорнені мстою бід...* (ТСев4:135) цей новотвір набуває значення «той, що зазнав багато страждань». В індивідуально-авторському іменнику *чорнозмія* (МР2:1) автор поєднує і чорний колір, і зоолексему, описуючи набіги орд: *І дикі орди чорнозміями Вповзали в рай наш манівцем* (МР2:1). У контекстному оточенні інновацій *чорнобростий* (ВДж2:15), *чорнокруча* (МР2:25), *чорновиск* (ОІТ3:240), *чорн'вогонь* (МР3:14) наявні слова «помста», «яма», «труна» тощо, що підтверджує існування негативних емоцій, пов'язаних із чорним кольором. Проте одиничним випадком є вживання новотвору із семантикою чорного кольору в позитивній конотації: *чорно-солодкий* (ТСев4:14). Згідно з народними уявленнями, чорний колір міг фігурувати в любовній магії [Там само, с. 474], чим пояснюємо позитивне експресивне забарвлення новотвору та наявність семи 'солодкий'.

Отже, наявність авторських лексичних новотворів із семою 'колір' у поетичному словнику буковинців свідчить про плідну увагу поетів до пошуку нових виражальних засобів за допомогою кольору, який здатен надавати певного значення й оцінки предмету, маркуючи асоціативним зв'язком із символікою кольору. Маркерами національної ідентичности стають слова *срібний, золотий, чорний, білий, синій, зелений*, семантика яких пов'язана з мітами та віруваннями українців, а також ці кольори формують певний асоціативний ряд і містять архетипні коди, сформовані етнокультурним досвідом.

2.6. Семантичні особливості МНІ в індивідуально-авторських флоролексемах

Назви рослин становлять велику частину лексико-семантичної системи української мови та є найдавнішими її компонентами. На думку І. І. Коломієць, «рослинні символи виникли з найдавніших мітологічних уявлень про світобудову й виражають загальнолюдські та національні архетипи» [24, с. 141]. Зв'язок людини із флорою існує ще з давніх-давен: «об'єкти рослинного світу опоетизовувалися ще з того часу, як людина почала усвідомлювати прекрасне в навколишньому середовищі» [37, с. 487].

Під поняттям «флоролексема» в сучасній лінгвістиці розуміють окрему видову назву, яка відповідає певній рослині, загалом ціннісним об'єктам флори [24, с. 6]. Беручи до уваги концепцію В. В. Максимчука, індивідуально-авторською флоролексемою (далі – ІАФ) вважаємо АЛН, який містить сему 'рослина'. Саме тому до ІАФ буковинців зараховуємо не тільки іменникові новотвори, а й прикметникові, прислівникові та дієслівні [34, с. 81], наприклад: *надполиновий* (В. Джуран: Німчич-2005. № 1:63), *терно́во* (ТСев2:159), *затополити* (ГШв2:69).

Варто зазначити, що для українців рослини мають важливе значення, адже їхні назви відображено в назвах місяців: березень, квітень, травень, липень тощо. У неологічному корпусі поетів-буковинців новотвори з назви

рослин як МНІ – одна з найбільш численних семантичних груп (становить понад 16%). З-поміж інновацій наявні ті, які містять назви рослин, що ростуть на території України загалом та Буковини зокрема, мають велике значення в символіці народу та репрезентують його етнічну ідентичність. Зокрема засвідчено новотвори, що містять у своїй структурі назви дерев, які давні українці вважали священними, наділяли їх магічними властивостями, саме тому існував культ дерева. Священними деревами здебільшого вважали дуб, ясен, березу, тополь, вербу, липу тощо [5, с. 131]. Існують вірування про Світове дерево, яке уособлює єдність світу. Це також модель всесвіту та людини, його вважали посередником між світами – потойбіччям, сучасним та небесним [62, с. 22].

Етнокультурну конотацію мають ті новотвори, які містять назви рослин, типових для буковинського краю, який отримав свою назву у зв'язку з тим, що на його території поширені букові ліси. У неологічному корпусі буковинців зафіксовано новотвір із компонентом *бук*: *По цій так милій серцю Буковині, / Де зорям грають буки-скрипалі*. (Н. Кибич: Німчич-2008. – № 3(11):44). Також наявні новотвори з маркером *смерека*, яка поширена на Буковині та Галичині, здебільшого в гірській місцевості. Зокрема семантично схожими є новотвори *смерекість* (МЮр:32) та *смерековість* (ВВас1:147), у яких суфікс *-ість* надає слову абстрактного, узагальненого значення. Дослідники зазначають, що смерека асоціюється зі смертю, бо з цього дерева робили труни [16, с. 553]. Проте в словотворчості буковинців ми не засвідчили новотворів із негативною конотацією цієї дендролексеми чи асоціацією зі смертю, навпаки, слова з цим маркером мають позитивне експресивне забарвлення, напр., *веселково-смерековий* (ТСев1:134). Те, що місцеві уявлення відрізняються від загальнонаціональних, свідчить про локальні особливості мовно-поетичної картини світу, адже ці дерева оточують буковинців змалку і викликають лише позитивні асоціації. Проаналізувавши «Словник лексичних новотворів сучасних поетів Рівненщини» В. В. Максимчука, ми не зафіксували новотворів із компонентом *бук*, однак натрапили на інновацію *смерека-царівна*

(Борис Боровець) [34, с. 306], яка описує природу Карпатських гір, а не особливості флори Рівненщини. Це частково підтверджує залежність неології автора від території його проживання.

Осика здавна символізує розлуку та смуток. Хоч новотвір *осика-молодиця* не викликає асоціації зі смутком, проте його контекстне оточення свідчить про протилежне: *Не рознесе по лісі славу / про нас осика-молодиця / між нас не буде щастя й муки, / які закоханих еднають* (ВЗуб1:19). Тобто все-таки осика вказує на розлуку, що підтверджує народні вірування.

Новотвір *сестронька-тополя* (ГШв2:96) містить маркер **тополя** як символ жіночої долі [5, с. 138], віддзеркалює антропоморфізований образ жінки. Позитивну конотацію має іменник *листочки-тополята* (ВДж2:44), утворений за допомогою зменшено-пестливого суфікса, який, по суті, уособлює дітей. Дієслово *затополити* (ГШв2:69) має значення «потрапити» або ж «укорінитися»: *Затополдила в поле Компаніївка /.../ Оперезалась зміями-завіями*.

Менш частотні інновації з маркерами **береза**, **дуб** та **липа**. Білий колір у народній свідомості пов'язаний зі світлом [5, с. 472], а береза символізує чистоту та світло, що підтверджує новотвір *біло-березовий* (ВВас1:104). У творчості буковинців дубовий ліс набуває людських ознак, наприклад: *ліс дубовочолій* (МР3:34), оскільки містить сему 'чоло', що може свідчити про віддзеркалення давніх вірувань про перебування в цьому дереві душ людей [Там само, с. 135]. Символ липи – універсальної привабливості – утілено в слові *квітолина* (Т. Полубко: Німчич-2009. – № 4(16):49), яке містить сему 'квіт', адже це дерево знамените своїм цвітом, його застосовували в народній медицині та господарстві [16, с. 333], а пасічники здавна, коли липа цвіла, уклонялися їй найнижче серед інших дерев-медоносів, бо цінували липовий мед [5, с. 137].

На позначення трав'янистих рослин зафіксовано АЛН із флоролексею *полін*. У народі це символ суму, печалі, гіркої долі [16, с. 465]. Наприклад, ІАФ *надполиновий* (В. Джуран: Німчич-2005. – № 1:63) має значення «дуже гіркий», що підтверджує контекст: *Яка – надполинова гіркота*. Новотвір *солон-*

полинновий гіперболізує поняття нещасливої долі, оскільки поєднує в собі полин і сіль, яка символізує життєві випробування [Там само, с. 541]: *Та доля солоно-полинного щастя* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40). Проте прикметник *полинмедовий* (СЯр:17) поєднує несумні поняття «солодке» – «гірке» й узагальнює почуття кохання, яке може спричиняє як приємні, так і неприємні емоції: *Криницею любові бути – / Коханою у всі часи, / Щоб потаємни відчутти / Полинмедової краси*. Окрім цього, зафіксовано новотвір *полин-межа* (МТкач3:86), який можна потрактувати тим, що здавна полин садили на межі господарських земель, аби запобігти появі шкідників.

Також засвідчено АЛН із флоролексею *терен*. Здавна ця рослина символізує страждання, непрохідність у просторі. Крізь тернові кущі дуже важко пройти, не зазнавши болю. Свідченням такого уявлення може слугувати інновація: *терен-бéрег* (ТСев1:96), оскільки берег – край чогось, а з контексту стає зрозуміло, що терен обмежує простір іншої рослини: *Тече між терен-берегами / М'ята...* (ТСев1:96). Окрім цього, терновий вогонь уважали ідеальним, він мав очищувальну й оберегову силу [16, с. 592], цим пояснюємо прислівниковий новотвір *терново* (ТСев2:159), за допомогою якого описують горіння вогню: *Куди не стань, не глянь – горить терново яр*.

У лексиконі поетів-буковинців зафіксовано новотвір із маркером *калина*, яку вважають одним із найдавніших рослинних символів, маркером життя, крові, вогню та смерті. Досі українці садять цей кущ перед своїми будинками, а також на могилах родичів, адже вірять, що він пов'язує світ померлих зі світом живих [62, с. 344]. Окрім цього, калина уособлює й саму Україну, тому засвідчено новотвір, який містить одночасно семи 'калина' та 'Україна': *калиново-український* (ВДж4:59), адже калина – «чи не найглибинніший, чи не найхарактерніший для української ментальності рослинний символ, і досі несе до нас із прадавнини вісті про любов, молодість, животворчі сили» [Там само, с. 349]. У зв'язку з тим, що калину також пов'язують із горем, кров'ю та тяжкою долею [5, с. 433], пояснюємо новотвір *калинково-сердешний*

(ОІТЗ:181), а саме наявність семи 'нешасний', що підтверджує народні уявлення.

Також зафіксовано новотвори із флоролексевою *латаття*, або ж інша назва – водяна лілія. Ця рослина символізує радість і незайманість [16, с. 338], тому іменник *латаття-казка* (ВДж4:61) має позитивну конотацію, а білий колір квітки створює асоціації з небесними хмарами: *небом-лататтям* (М. Киселиця: Німчич-2008. № 3(11):46). Ще одна рослина, яка символізує радість, – фіалка. Тому новотвори із цією флоролексевою мають позитивне експресивне забарвлення: *фіалково-травневий* (ТСев3:61), *фіалчата* (ТСев3:38), віддзеркалюючи уявлення про квітучу весну у травні та за допомогою зменшено-пестливого суфікс -ат- указуючи на невеликі квітки фіалки.

Окрім зазначених рослин, зафіксовано одиничні новотвори з маркерами *мак, льон, соняшник, очерет, жито, кульбаба* тощо. Зокрема, *мак* символізує красу, а його цвіт порівнюють із білим світом [Там само, с. 350]. У лексиконі поетів-буковинців засвідчено іменник *космос-мак* (В. Лелек: Німчич-2007. № 3(7):44), у якому наявне порівняння не зі світом загалом, а із космосом, де насіння маку – зорі, що свідчить про наявність асоціацій щодо цієї квітки з небесними світилами. Рослина *соняшник* – символ світла і сонця, відповідно інновація *вершиник-соняшничина* (ВДж2:40) містить антропоморфізований образ соняшника, який апелює до того, що ці трав'янисті рослини виростають вищими, порівняно з іншими. Квітка троянда символізує кохання й побрання [Там само, с. 608], це уявлення відображено в новотворі *троянда-любов* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):32). Зерна *життя* використовують, щоби спекти хліб, який для українців – основа життя [Там само, с. 221], що відображено в іменнику *хліб-життя* (ВДж1:17), який поєднує ці два невід'ємні поняття. Оскільки хліб був основою їжі та життя, то згодом житом почали називати будь-яку їжу, тому його почали співвідносити із поняттям «жити» [44, с. 407].

Отже, індивідуально-авторські флоролексеми, які віддзеркалюють народні уявлення українців та мають етнічно-культурну конотацію, вважаємо маркерами національної ідентичности. Вагоме місце в лексиконі поетів-буковинців посідають назви дерев, що свідчить про відображення мітів про Світове дерево. Репрезентантами локальної мовно-поетичної картини світу вважаємо новотвори з маркерами *бук* і *смерека*, як деревами, поширеними на території краю. АЛН із загальнонаціональними маркерами *осика*, *тополя*, *калина*, *полин* тощо віддзеркалюють етнічні уявлення українців, пов'язані з цими рослинами.

2.7. МНІ в індивідуально-авторських зоолексемах

У традиційній культурі етносимволи тварин – один із провідних засобів відображення уявлень про світ. Тварини наявні в народних віруваннях, піснях, прислів'ях і приказках. Словотворчість поетів Буковини містить чимало індивідуально-авторських зоолексем із маркерами національної ідентичности. Індивідуально-авторська зоолексема (ІАЗ) – це «новотвір із зоонімним компонентом у переносному значенні й інші авторські номінації, що містять у значеннєвій структурі сему 'тварина'» [34, с. 86].

Беручи за основу класифікацію ІАЗ В. В. Максимчука, зоолексеми поетів Буковини розподіляємо на такі типи:

1. Власне індивідуально-авторські зоолексеми, як-от: *чорнозмія* (МР2:1) *піснесоловей* (Т. Полубко: Німчич-2009. – № 4(16):49);

2. Індивідуально-авторські юкстапозити із зоонімним компонентом у прямому значенні, наприклад: *Скакунка-Білка* (М Михайлюк: Дзвоник-2010. № 45(12):9), *диво-лебідь* (ОСив:154) тощо;

3. Індивідуально-авторські юкстапозити із зоонімним компонентом у переносному значенні, як-от: *біль-змія*, *мука-крук* (ТСев2:17), *вістка-мева* (ВВозн2:26), *кінь-мить* (І. Маковійчук: Німчич-2016. – № 3(22):35), *колія-змія* (ББунч:8), *спогад-половик* (М. Матіос: Німчич-2005. – № 1:20);

4. Відзоонімні прикметникові новотвори, наприклад: *вовчολикий* (MP2:39), *запауучений* (MP3:37), *піснесолов'їний* (В. Рябий: Німчич-2007. – № 3(7):21), *синьобджолій* (MP2:16);

5. Прислівникові АЛН, мотивовані зоолексею, як-от: *обзмійно* (MP2:86) [Там само, с. 86–87].

Уважаємо, що не всі новотвори із семою 'тварина' є маркерами національної ідентичности, оскільки певні слова не мають яскравого семантичного навантаження, пов'язаного з національною ідентичністю, не викликають стійких асоціацій із культурним досвідом чи давніми віруваннями українців, наприклад, такі слова, як: *космонавт-слимак* (ГШв4:14), *скакунка-Білка* (М. Михайлюк: Дзвоник-2010. № 45(12):9), *антена-чапля* (ВМіс2:202) тощо, адже не зафіксовано фігурування назв цих тварин в українській мітології чи словниках знаків української етнокультури. Тому вважаємо, що створення таких інновацій – наслідок метафоризації та версифікації і вони не пов'язані з етнічними уявленнями.

Маркером національної ідентичности вважаємо назви тих тварин, які мають етнокультурну конотацію. Зокрема зафіксовано найбільше новотворів із маркером *змія*. Це пояснюємо тим, що цих плазунів багато на Буковині, зокрема в гірській місцевості. Здебільшого змія – образ поганого, негативного, що й ілюструє АЛН *біль-змія* (ТСев2:17), який містить компонент *біль*. Змія уособлює злість, лютість і лукавство [16, с. 125]. Це уявлення відображено в новотворі *змія-слово* (ОІТ2:16), який трактуємо як нещирі, підлі слова: *Він відкине поради лукаві, / «Доброзичливців» змій-слова*. У новотворі-графодериваті *ЗМІ-Я* (ОІТ3:209) за допомогою дефісації автор апелює до неправдивості засобів масової інформації та порівнює їх зі змією, підтверджуючи те, що у свідомості народу змія символізує лукавство та підступність. В окремих новотворах віддзеркалено певні уявлення про особливості змій, наприклад, *ІАЗ колія-змія* (ББунч:8) зображує залізничну колію, порівнюючи її із гнучкістю змій; АЛН *чорнозмія* (MP2:1), пор. у контексті: *І дикі орди чорнозміями Вповзали в рай наш манівцем*, містить асоціації з гнучкістю та підступністю

змії. Засвідчено порівняння завихреного вітру зі звиванням змії: *змія-завія* (ГШв2:69). Проте частково позитивну конотацію містить новотвір *обзмійно* (МР2:86), адже вважаємо, що він є синонімом до узуального «витончено», пор. у рядках: *Лебедино, граційно, обзмійно / Спалахнемо у вічний вогонь*. Що свідчить про наявність доброго ставлення до тварини, оскільки в народі також вірили і в цілющі можливості змії [5, с. 522].

Окрім цього, *змій* за давніми віруваннями був злою силою, навіть демоном, який міг нашкодити людям [Там само, с. 248]. Це уявлення відображає інновація *Садист-Змій* (ОІТ3:224), адже садист – людина, схильна до жорстокости, яка отримує насолоду від заподіяних іншим страждань [54, с. 10].

У словотворчості поетів Буковини зафіксовано випадки вживання маркера *кінь*, який символізує витривалість і швидкість [5, с. 524] – *кінь-мить* (І. Маковічук: Німчич-2016. № 3(22):35), а також маркера *павук*, якого пов'язують із сонцем та Різдвом. Згідно з українською мітологією, саме на Різдво заснувався світ, а павук-ткач на Світовому дереві снував нитки-промінці та надавав їм різні вияви життя. Існує легенда, що павук виткав новонародженому Ісусові сорочку [62, с. 274–276]. Словосполучення *запавучений стіл* (МР3:37) зафіксовано у вірші про Різдво (починається з рядків «На Святвечір у хаті сум»), проте періоду Голодомору, тому цей маркер набуває іншого значення, адже сполуку прикметниковий новотвір *запавучений* можна потрактувати як «той, на якому ніхто давно не їв». Тобто маркер *павук* усе-таки пов'язаний із давніми віруваннями (народження Ісуса, Різдво), проте з часом та історичними подіями в Україні у свідомості поета асоціації викривилися, тому новотвір набуває негативного емоційного забарвлення.

Наявність на Буковині хижих тварин вплинуло на етносвідомість народу, тому засвідчено новотвори з маркером *вовк*. Відомо, що цю тварину асоціюють із жорсткістю, злістю. На цей маркер натрапляємо в рядках: *Зламавсь оскал голодний вовчолікий* (МР2:39), де *вовчолікий* означає «злий», «дикий» і підтверджує уявлення українців.

Щодо птахів, то вони символізують людську душу. Існує давнє повір'я, що душа прилітає пташкою до дитини і проживає з нею все життя [Там само, с. 300]. Це вірування відображено в новотворі *пташинка-душа* (ВДж1:5). Окрім цього, пташку асоціюють із піснею, як-от: *пісня-пташка* (ГВ1:90).

У лексиконі буковинців засвідчено новотвори з маркером *соловей*, який є символом «співучої душі українця, молодості, милозвучності української мови» [13, с. 774]. Цього птаха ототожнюють із піснею, що й підтверджує інновація *пінесоловей* (Т. Полубко: Німчич-2009. – № 4(16):49). Ба більше, зафіксовано бімаркерний АЛН *зозуля-соловейко* (ВМіс1:84). В інновації об'єднано маркери *зозуля* та *соловей* в одну лексему, яка відповідно означає всіх птахів: *Хтось, може, в цю мить, ось тепер, на руці / Восанне тримав ще зозуль-соловейків* (ВМіс1:84). Символ *зозулі* (зигзиці) часто фігурує у фольклорі та уявленнях нашого народу. У мітології цей образ уособлює перетворення жінки в птаха [16, с. 251], а в лексиконі буковинців ця назва птахи входить до складу прикметника, за допомогою якого описано жінку – *зигзицеока* (ГШВ1:23), як-от: *Їду я / із смаглявою щирою / зигзицеокою*.

Зафіксовано одиничні випадки вживання новотворів із маркерами *ластівка*, *голубка* *крук*. Зокрема ластівка символізує дружину або сестру [Там само, с. 329], що віддзеркалює АЛН *ластівка-дружина* (ВВас1:43). Голуба вважають святою птахою, божою, у стародавніх колядках ідеться про священних голубок, які допомагали Всевишньому створювати світ [5, с. 402]. Новотвір *голубка-князівна* (ВМіс2:167) засвідчує шанобливе ставлення до цієї птахи. З давнини крука вважають вісником лиха та смерті, а також це найкровожерніший птах [16, с. 115], тому новотвір *мука-крук* має негативну конотацію: *О, муки-круки... Біль-змія... / Ядучі сади квіти...* (ТСев2:17).

Отже, у лексиконі буковинців вирізняємо новотвори з маркерами національної ідентичності на позначення тварин, семантика яких пов'язана з давніми віруваннями й етнокультурним досвідом українців. Особливістю локальної мовно-поетичної картини світу є переважання новотворів із маркером *змія*, що пов'язуємо з великою кількістю цих плазунів у гірській

території Буковини. Новотвори із загальнонаціональними маркерами назв тварин віддзеркалюють уявлення про світ і мають зв'язок із українською мітологією.

2.8. МНІ на позначення предметів матеріальної культури

Велике значення в житті людини мають предмети матеріальної культури, які перебувають у життєвому просторі людини, а також співвідносні з культурою народу, адже «саме ці предмети та дії з ними стають еталонами концептуалізації дійсності. Найчисленнішими є репрезентанти предметного коду етнокультури» [72, с. 199]. Вони виконують знакову, естетичну, ціннісну функції, їх треба розглядати не лише як наслідки етнокультурного розвитку, але й як його загальні символи. Навіть зникнення певних компонентів із побуту людини не спричинило витіснення зі свідомости народу певних уявлень та образів про них, адже в історичній пам'яті вони можуть залишатися довше, ніж сам предмет [44, с. 377].

Українці ставилися з повагою до того, що їх оточує, чи що вони використовують у своєму побуті. Тому вирізняємо маркери національної ідентичности в новотворах, які називають предмети матеріальної культури, адже «кожен елемент традиційної матеріальної культури виступає важливою ознакою ідентичности певної етнічної групи, що тісно пов'язана з її сакральним світом» [Там само, 379].

Насамперед найбільш священним місцем для українця є рідна *хата*, яка мала велике значення для народу. Рідна хата – це своєрідна батьківщина, місце, до якого людина прив'язана з народження, де відчуває себе в безпеці, адже хата – це духовне та матеріальне осереддя сім'ї, з нею пов'язано багато етнічних символів та уявлень, традицій та обрядів [5, с. 557]. Про це свідчить новотвір *дім-оберіг* (ЛМих:79), який пояснюємо тим, що люди досі вірять, що рідна домівка оберігає їх від усього недоброго, адже здавна хату протиставляли рухові, дорозі, виходу у світ, який часто асоціювали з незахищеністю. Окрім цього, уважаємо, що цей маркер наявний у новотворі *ріднопоріг*, який за

семантикою синонімний до поняття «рідна хата». Поріг здавна вважали межею хати та домашнього вогнища, за порогом уже починався чужий світ [16, с. 470]. Наявність семи 'рідний' свідчить про шанобливе та тепле ставлення до домашнього простору.

Водночас засвідчено негативнооцінний новотвір із маркером *хата*, як-от: *темнохата* (МРЗ:14), адже наявність семи 'темний' апелює до порожности чи певної неприязні, а також асоціюється із чорним кольором, який символізує горе та смерть. Негативна конотація вказує на складні історичні періоди життя українців, коли хата як первинний прихисток не виконувала своєї функції (зокрема, у вірші йдеться про часи Голодомору). Також до будування хати люди ставляться відповідально, у народі побутує багато прикмет про місце та процес її зведення. Частково це віддзеркалює новотвір *хата-довгобуд* (ВДж4:20), із контекстного оточення якого розуміємо, що хата символізує життя людини до смерті, пор.: *Від хати-довгобуду – до могили / алейка тихих смерчин* (ВДж4:20).

Як уже зазначено вище, хату як місце зупинки протиставляють дорозі, яка є своєрідною межею між *своїм* і *чужим* простором. Це місце виконання певних магічних дій, на ній проявляється доля та вдача людини [5, с. 163]. Новотвори з маркером *дорога* містять негативну конотацію, як-от: *дорога-мітла* (ГШв4:27), *дорога-тривога* (ВДжб:40), оскільки все-таки символізує вихід із безпечної хати в чужий світ. Також дорогу пов'язують із життєвим шляхом людини та шляхом душі в потойбічний світ. Новотвір *шлях-струна* (ВДж1:45) апелює до важкого життєвого шляху, який мов натягнена струна: *Хоч обережним будь, хоч ні, / В путі тебе знесе циклоном. / ... Іду. Я на шляху-струні. / Зло хижо дихає полоном* (ВДж1:45).

Здавна вірили, що святим обов'язком є викопати біля хати криницю, оскільки вона символізує здоров'я, силу, багатство, родючість тощо. Народ уважав, що вода з криниці – священна, оскільки дана Богом [Там само, с. 255]. Це вірування відображено в новотворі *свят-криниця* (ТСев4:16), що підтверджує наявність семи 'свята'. Також існують вірування, що аби в

нареченої була добра доля, треба умитися водою з криниці [16, с. 315]. Тому пов'язуємо ці вірування з новотвором *доленька-криниця* (ЯК:217), який містить сему 'доля'.

Сукупність характеристик житла українців пов'язували з його інтер'єром, тобто взаєморозташуванням і культурно-символічною, зокрема побутовою та сакрально-обрядовою, значущістю розміщених предметів [44, с. 381]. Щодо побутово-вжиткової значущості, то важливою була наявність хатнього обіднього *столу*, який символізує єдність, родинну злагоду та гостинність. Під час трапези вся сім'я гуртувалася навколо столу, де кожен знав своє місце. Упродовж життя людина була прив'язана до столу, адже без нього не обходилися різні обряди – народження, весілля, похорон тощо [5, с. 505]. Це віддзеркалює новотвір *стіл-обід*, який стосується обряду похорону, коли готують обід за померлого: *Глянь, за столами-обідами / Плаче й маленьке село. / Тими, які поминальними / Звуться, відколи життя* (ВДж1:89). Це підтверджує наявність уявлень про стіл та його застосування в народній обрядовості.

Незважаючи на матеріальну скруту, на столі обов'язково мав бути *хліб*, який уважають святим і протиставляють усьому нечистому. Також хліб – ознака пошани та щедрости [16, с. 618]. Маркований АЛН із семою 'хліб' – *щедротнохлібний* (ГШев3:37) підтверджує такі уявлення. Окрім цього, символом достатку була наявність удома *меду*, який теж уважають святим, називаючи "небесною росою", та захистом від злих сил [44, с. 396]. Мед символізує солодощі, за легендою він утворився з краплі крові Ісуса, яка впала на хліб, тоді він прорік, що це буде найсолодша їжа для людини [5, с. 295]. Засвідчено новотвір *домедуватися* (ВВас2:78), який пов'язаний із багатством, солодким життям, проте ця інновація має негативну конотацію, оскільки вжита в контексті: *домедуємось біді*. Уважаємо, що маркер набуває негативного емоційного забарвлення у зв'язку з тим, що все-таки українці звикли скромно жити і чесно працювати, тому засуджували життя в постійній розкоші. Асоціації із солодощами та насолодою наявні в новотворі *мед-солод* (ОСив:32),

де компонент «солод» також указує на те, що з меду робили й алкогольний напій.

Узагалі значне місце місце в етнології їжі належить напоям, зокрема алкогольним, вони виконували ритуальну та магічну функцію. Це пов'язано з тим, що люди вірили, якщо випити міцний трюнок, то станеш захищеним від злих сил [44, с. 406]. Такі напої робили з додаванням солоду, пор. новотвір *солод-сік* (ВДж1:17). Також засвідчено інновацію *кохання-вино*, адже вино було першим міцним напоєм, яке культивували давні слов'яни, та неодмінним атрибутом різних обрядів, його порівнювали із кров'ю. Вино також використовували під час любовних ворожінь [5, с. 66], тому вважаємо, що такі уявлення пояснюють асоціації із коханням: *Тебе напувала коханням-вином, / і несамовито по світу носила* (ГВ1:130).

Окрім цього, важливим у побуті був посуд. У лексиконі буковинців засвідчено інновацію *зелен-кухоль*, де кухоль – оздоблений глиняний посуд для пиття напоїв [53, с. 421]. Проте з контексту розуміємо, що так автор називає листки соняшника: *Із соняха листочка зелен-кухоль / з криниці лівою рукою ніс*; тобто новотвір засвідчує ідентифікацію через асоціації рослини з народним посудом.

Щодо предметів культурно-символічної значущості, то важливою була наявність у хаті *рушника*, яким обрамлюють ікони, на ньому підносять хліб і використовують майже в усіх обрядах, адже вважають його одним із найдавнішим оберегів. На рушнику вишивають різні квіти та візерунки, що відображає інновація *рушник-первоцвіт*, якою автор називає закінчений вишитий рушник, який «зацвітає»: *Нарешті зацвів рушник-первоцвіт* (МТкач3:96).

Велике значення в розвитку цивілізації мав одяг. Українці відомі своїм народним убранням, назви частин якого вважаємо маркерами національної ідентичності, адже народний костюм – етнічний знаковий символ суспільних відносин та етнонаціональний паспорт, у ньому вміщено інформацію про національну належність людини, яка його носить, місце її походження, стать,

сімейний статус тощо [44, с. 287]. У лексиконі буковинців засвідчено новотвори, які містять назву жіночих головних уборів, зокрема *хустки* та *вінка*. Головний убір має важливе символічне значення, адже за його допомогою можна визначити сімейний статус жінки. Зокрема, вінок – символ дівування та цнотливості. Вінки зазвичай плели навесні, використовуючи різнобарвні трави, які вважали оберегами від злого ока [62, с. 401–403]. Уважаємо, що ці уявлення відображає новотвір *барвовінок* (Т. Іванович-Поштаренко: Німчич-2008. № 2(10):70), який містить сему ‘барва’, із чим й асоціюють вінки. Хустка – убір заміжньої жінки, нею покривають голову нареченій, що символізує зміну статусу. Цей маркер засвідчено в новотворі *хустка-пустка*, проте компонент *пустка* надає негативного експресивного забарвлення, а оскільки *пустка* – безлюдний простір, то новотвір можна трактувати як опис самотності, пор. у контексті: *На терновій хустці-пустці ночі* (ТСев3:103).

Маркери на позначення елементів одягу засвідчуємо в новотворі *чоботато-кожухато-шапкатий*. Шапка – чоловічий головний убір, яка здавна пов’язана з культом голови та волосся, її також вважали оберегом від нещастя. Чоботи були символом достатку та могутності, із ним пов’язано чимало різних прикмет і ворожінь. Кожух також символізував достаток, на нього клали новонароджене немовля, аби було багатим, крім цього, кожух був обов’язковою частиною приданого (див.: [5]). Таким новотвором автор узагальнено називає українців, використовуючи назви основних елементів одягу: *Так і живуть, / хто “за”, хто “проти”, / чоботато-кожухато-шапкаті* (В. Рябий: Німчич-2008. № 4(12):7).

Окрім цього, засвідчуємо новотвір на позначення прикрас, які були невід’ємним елементом народного вбрання, як-от: *чар-намистечко* (ЯК:127). Без *намиста* дівчині не можна було ходити навіть у будні дні, адже здавна вірили, що намисто оберігає від застуди та головного болю, цим пояснюємо те, що новотвір містить сему ‘чари’ / ‘чарівний’, а наявність зменшено-пестливого суфікса свідчить про шанобливе ставлення до прикраси.

Отже, предмети матеріальної культури тісно пов'язані з життям народу та його національною ідентичністю, адже існують у пам'яті людей навіть після виходу з ужитку певних предметів і сакралізують світ окремої етнічної групи. Новотвори з маркером *хата* засвідчують те, що хата для українців – священне місце. *Стіл* символізує єдність сім'ї та пов'язаний із давніми обрядами, що віддзеркалює АЛН із цим маркером. Інновації з маркерами *хліб*, *мед*, *вино* засвідчують вагоме місце їжі в житті українського народу. Новотвори із маркерами на позначення предметів культурно-символічної значущості, зокрема одягу та прикрас, віддзеркалюють важливість народного костюма для українців, який є своєрідним етнонаціональним паспортом. Наявність маркерів національної ідентичності в АЛН на позначення предметів матеріальної культури у словотворчості поетів Буковини засвідчує належність цих авторів до української етносу.

2.9. Марковані авторські новотвори як виразники локальної мовно-поетичної картини світу

Досліджуючи локальну письменницьку неологію, можна виокремити особливості словотворчості письменників певного регіону, її місце в національному неологічному корпусі та особливості мовно-поетичної картини світу (далі – МПКС). В. В. Максимчук вважає, що «локальна МПКС – це не застигла форма, а жива система, яка поповнюється новими лексемами, розширюється за допомогою художньої вербалізації реалій, предметів і явищ навколишньої дійсності» [33, с. 47].

Саме авторський лексичний новотвір – один із засобів формування локальної МПКС, бо може вміщувати в собі поняття чи явища, які мають велике значення для мовця певної місцевості. Ці слова можуть описувати навколишнє середовище, флору чи фауну території, її історію, звичаї, політичні зміни в суспільстві тощо. У попередніх своїх працях ми зазначали, що «локальна письменницька неологія постала на перетині кількох дисциплін – індивідуально-авторської неології, літературного краєзнавства й

етнолінгвістики, адже ґрунтовний аналіз словотворчості територіальних письменницьких угруповань вимагає застосування не тільки суто лінгвістичних знань, а й розуміння певних культурних етнокодів регіону, вербалізованих у поезії загалом і новотворах зокрема» [35, с. 150].

У новотворах буковинців зафіксовано новотвори із МНІ, які містять назви земель і людей, які на них проживають, територій, річок тощо. Наявність таких інновацій свідчать про неповторну МПКС буковинців та відрізняє їхню словотворчість від словотворчості представників інших регіонів.

Як зазначено вище, частина Буковини – це етнографічний край Гуцульщина, тому в лексиконі місцевих письменників засвідчено новотвори *гуцулка-матінка* (ГВ2:28), *гуцул-щасливець* (ВВас2:42), *земляк-гуцул* (ВДж4:17). Усі інновації вжито в позитивній конотації та засвідчують шанобливе ставлення до представників регіону, зокрема це підтверджує частинка «земляк».

Як відомо, Буковина – багатонаціональний регіон, значну частину населення якого становлять румуни та молдовани. Тому в лексиконі буковинців засвідчено вплив румунської мови, зокрема в інновації *Buna Ziva-ku* (РДан). *Buna ziua* з румунської означає «добрий день» [64, с. 12]. Спостерігаємо субстантивацію вигуку, а написання слова з буквою “v” та приєднання суфікса -к- створює своєрідну гру слів *Ziva-ku* – *зіваки*. За допомогою цього новотвору автор узагальнено називає чернівецьких румунів: *І відчалуєм тихо, мов сонце о шостій / Я в Чернівці до своїх «Buna Ziva»-ків* (РДан), проте своєрідний натяк на «зівак», тобто неуважних людей або тих, хто знічев'я задивляються на когось чи щось [55, с. 570], надає дещо зниженої оцінки.

Також засвідчуємо вплив молдовської мови, як-от, у контексті: *Вже відлунали екзит-пули* (ОІТ2:47). Автор сам подає примітку: «Екзит-пул – це трансформоване від екзит-пол. Хто знає молдавську мову, зрозуміє». З молдовської мови *Pula* – нецензурна лексика, згрубіла назва чоловічого статевого органа. Так автор описує вибори Президента України 2010 року, коли

переміг В. Янукович, а лідером місцевих виборів у Чернівцях стала Партія регіонів [50, с. 115].

Це поодинокі випадки інновацій, у яких віддзеркалено вплив румунської та молдовської мов, оскільки здебільшого представники національних меншин Буковини пишуть поезії своєю рідною мовою. Однак у Чернівецькій області переважають українці й «за останній міжпереписний період відбулося збільшення кількості та частки українського населення в області, що можна пояснити проголошенням незалежності України та зростанням національної свідомості частини українського населення» [4]. Проте навіть ці два новотвори засвідчують етнічну різноманітність регіону та його унікальність.

Окрім цього, зафіксовано унікальний випадок okazionalnoho числівника, зокрема його демінутивної форми із позитивною суб'єктивною оцінкою – *десяченько* (ВКол3:53). Згідно з українською мітологією, десять – досконале священне число Всесвіту, бо означає повернення до дійсності, а також символізує Дерево життя [5, с. 586]. У новотворі *гагілкитися* (MP2:108) твірною основою стає діалектизм «гагілка», що позначає народні обрядові пісні, веснянки, а вербалізація цього діалектизму забезпечує нове розуміння поняття. Ці новотвори відрізняють словотворчість поетів Буковини з-поміж інших.

Засвідчуємо АЛН, до складу яких входять топоніми. Географічні назви безперечно можна вважати маркерами національної ідентичності, бо наявність АЛН із топонімним компонентом засвідчує самоідентифікацію авторів з територією, на якій вони народилися чи проживають, тому спостерігаємо процес усвідомлення себе частиною рідної землі та народу. Т. Урись зазначає, що «письменники розкривають свої ідеї в контексті національних, реалізуючи власні думки через національні мотиви, національно закорінені образи, типові народнопоетичні символи, національні архетипи, і, зокрема, через використання топонімів, як національно маркованих лексем, що несуть характерне емоційне навантаження та асоціюються з певною країною і нацією» [69, с. 361].

У словотворчості буковинських поетів засвідчено рядки: «*Буковино-квітко, / Верховино-світку, / Вам у світ широкий / Світла путь лягла*» (В. Малиш: Німчич-2008. № 2(10):75). Порівнюючи Буковину з квіткою, автор висловлює свою любов і прив'язаність до рідного краю. У цьому самому контексті використано новотвір *Верховина-світок*: Верховина – селище міського типу на Гуцульщині (Івано-Франківська обл.), розташоване на берегах річки Чорний Черемош. Новотвір має позитивну конотацію, що ще раз підтверджує своєрідне «стирання» географічних меж, для автора важливі лише етнокультурні межі, які об'єднують жителів Гуцульщини Чернівецької та Івано-Франківської областей.

Топонім *Буковина* містить новотвір *Підкарпаття-Буковина* (ОІТ2:84). Імовірно, автор не мав на увазі Підкарпатське воєводство, розташоване в південно-східній Польщі, а скоріше апелював до того, що Буковина розміщена «під» Карпатами, що стає зрозуміло з контексту: «*По святицям Підкарпаття-Буковини / сьогодні ми з тобою знов полинем / в хрещатинський у скелі монастир*», – хрещатинський монастир розташований у селі Хрещатик, що на Буковині. Використовуючи ці два топоніми в одному новотворі, автор ідентифікує себе поетом Буковини й указує на те, що територія регіону сягає Карпатських гір.

У досліджуваному лексиконі засвідчено МНІ в новотворах із назвами населених пунктів Буковини, наприклад: *позабрусницький*, де Брусниця – село Кіцманського району Буковини: *Він вирушив одної днини / В позабрусницький дивосвіт* (БМел:187); *Під-заха-ричі*, де Підзахаричі – село Путильського району Чернівецької області: *У тому Відні / Жила в безбідді. / Та снились вночі / Під-заха-ричі* (БМел:172). Новотвір *диво-Вижниця* поєднує апелятив та онім, виконуючи емотивну функцію, адже автор закладає в нього позитивне ставлення до міста, яке, імовірно, асоціюється з дивовижними краєвидами та величною історією: *Коли по вінця сповнена ріка, / зродившись тихо біля Перкалаби / Стрічала в диво-Вижниці дараби, / потоплені в минулості літах* (ВДж4:58).

Окрім цього, зафіксовано новотвір *вікнянсько-преонутський* (ВДжб:12), утворений від назв сіл Вікно та Онут, що на Буковині. Власне, с. Онут розташоване на березі Дністра відразу за селом Вікно, у якому народився автор вірша Василь Джуран. Письменник присвятив усю збірку селу Онут, його історії та мешканцям, тому й називає її новотвором *Онутяна* (ВДжб), у якому суфікс -ан- указує на те, що це збірний іменник, утворений за аналогією до *шевченкіана, пушкініана, острогіана* тощо. Тобто Онутяна – сукупність віршів, пов'язаних із селом Онут. Така збірка-присвята засвідчує прив'язаність автора до рідної землі та її історії.

Простеживши використання топонімів в АЛН, погоджуємося з думкою Т. Урись, що «кожен використаний автором реально існуючий топонім є своєрідною лінгвокультурою (або етнокультурним концептом), у змісті якого криється важливий культурний смисл, і застосовується він у канві тексту для створення унікального національного-культурного колориту» [69, с. 362].

Також зафіксовано МНІ у новотворах із гідронімами, які ілюструють наявність річок на Буковині, наприклад *Прут-Черемош*. На березі річки Прут розташоване місто Чернівці, а найбільшою притокою Пруту є Черемош, тому так автор зображає Буковину, яку уособлюють ці ріки: *І ти ніколи / Себе від неї / Не відокремиш – / Землі цієї, / Землі моєї, / де Прут-Черемош* (БМел:170).

На території Чернівецької області протікає і річка Дністер, тому в лексиконі місцевих поетів зафіксовано новотвір *Дністер-срібноличень* (ВДжб:74), за допомогою якого автор описав чистоту річки, а наділення рисами людини (наявність лиця) засвідчує одухотворення Дністра: *Бо вічно / На берез свій кличе / Дністер-срібноличень*.

У словотворчості буковинського поета з Румунії натрапляємо на новотвір *Маланка-Задністрянка* (Ю. Чига: Наш голос-2018. № 283(1):33), у якому простежуємо українську ідентичність автора, оскільки він використовує український гідронім Дністер і тим самим висловлює свою причетність до Буковини зокрема й України загалом.

Також в інноваціях маркерами національної ідентичности можуть бути імена чи прізвища визначних українців. Л. Г. Скрипник вважає, що в літературі «імена – не тільки звичайне найменування конкретних осіб, у них часто відчувається особливе семантичне наповнення і стилістичне забарвлення. Поезія, як і фольклорні жанри типу прислів'їв, приказок, підносить окремі імена до рівня символів» [49, с. 17]. Для Буковини визначним діячем був Володимир Івасюк – відомий композитор та співак, поет. Олександр Рудяченко зазначав: «Володимир Івасюк – буковинський Орфей, хто оволодів золотою лірою, подарованою Аполлоном, але не приручав нею диких тварин, не рухав дерева і скелі, він зробив дещо більше: власною піснею повернув українському народові співучий голос, зірваний у Другій світовій війні та осиплий в надривному будівництві комунізму» [25, с. 3]

У Чернівцях існує Меморіальний музей Володимира Івасюка, що віддзеркалюють рядки: *На нашій славній Буковині, / на нашій славній Україні / для всіх окрилених людей / Івасюковитися Музей!* (ВВас3:45), у яких новотвір *Івасюковитися* містить маркер національної ідентичності – прізвище відомого українського композитора, а те, що новотвор – дієслово недоконаного виду, засвідчує невмирущість пам'яті про цю людину.

Також зафіксовано індивідуально-авторський іменник *рус-рутенець* (Г. Тарасюк: Наш голос-2020. № 316-317(11):14) в рядках-звертанні письменниці української Буковини до свого колеги в Румунії Михайла Михайлюка: *Та хто ж ми з тобою, брате? / Русини, чи руси-рутенці?*. Рутенці – назва українського населення Буковини, Галичини на Закарпатській Україні в Австро-Угорській імперії [56, с. 913], а руси – жителі Київської Русі [Там само, с. 910]. Цей новотвір віддзеркалює ідентифікацію авторки з історією буковинського краю, хоч і нестабільною, оскільки землі Буковини в певні роки входили до складу різних держав, та й навіть сьогодні Буковина розділена між Румунією та Україною, тому питання національної ідентичности актуальне. Авторка натомість називає свого адресата *єдинокровцем-братом*, а з контексту вірша стає зрозуміло, що, незважаючи на перебування поета в іншій країні,

вони обоє українці: *Ми зроду були – УКРАЇНЦІ, / І будем – допоки світу!* (Г. Тарасюк: Наш голос-2020. № 316-317(11):14). Хоч ми не можемо стверджувати про наявність МНІ в цих новотворах, проте їхній контекст указує на процес національної ідентифікації та свідчить про наявність проблеми самоусвідомлення людей із прикордонних територій, адже «особливістю українсько-румунського і українсько-молдовського етнічного прикордоння є те, що як серед українських, так і серед румунських та молдовських територій трапляються поселення етнічних сусідів, а також поєднання різних етносів у одному населеному пункті» [14, с. 6].

Отже, у новотворах поетів Буковини вирізняємо маркери національної ідентичності, що стосуються особливостей краю, містять у своєму складі топоніми, гідроніми, ойконіми тощо, які невід’ємно пов’язані з територією Буковини та мають етнокультурну конотацію. Такі слова використовують для створення не схожого ні на що національно-культурного колориту цього краю, а також вони засвідчують самоідентифікацію поетів як мешканців Буковини й України й віддзеркалюють особливості локальної (буковинської) мовно-поетичної картини світу.

ВИСНОВКИ

Авторський лексичний новотвір – слово, утворене шляхом порушення законів мовної норми чи словотворення, яке може по-новому називати предмети чи ословлювати нові явища, яким немає відповідника в мовленнєвій системі, функціює лише в тому контексті, у якому його застосували, має свого автора й особливе експресивне забарвлення, виконує номінативну, стилістичну, експресивну та текстотвірну функцію.

Утвердження незалежності України стало рушійним чинником змін у суспільстві та літературі, сприяло поживленню словотворення на теренах України загалом і Буковини зокрема. Авторські лексичні новотвори поетів незалежності відображають різні тенденції розвитку суспільства та реакції на історичні події. Найвагомим чинником активного словотворення є значне послаблення цензури та лібералізації суспільства, що сприяло появі інновацій, які стосуються створення самостійної держави, проблеми патріотизму, реакцій на політичні події, повернення історичної пам'яті та розвитку етнічної і національної ідентичності, зокрема, останні спричинили появу авторських лексичних новотворів із маркерами національної ідентичності, які відображають предметний і поняттєвий світ таким, яким він постає у свідомості мовного індивіда і базується на етнокультурній свідомості.

Новотвори, які містять маркери національної ідентичності, пов'язані з пам'яттю народу, кодами української культури, стосуються спільних мітів та складаються з вербалізованих поглядів на світ. Проте не всі зафіксовані новотвори поетів Буковини містять маркери національної ідентичності, а лише ті, що безпосередньо мають у своїй семантиці елементи культурно-історичного й етнографічного поглядів мовців, апелюють до належності до українського етносу. Аналіз особливостей МНІ у новотворах поетів-буковинців засвідчує, що з-поміж інновацій частотні такі семантичні групи: 1) АЛН релігійно-християнської тематики; 2) марковані новотвори на позначення стихій і небесних світил; 3) марковані інновації, утворені від найменувань явищ

природи; 4) індивідуальні назви часових відтинків; 5) етносимволічні колороназви; 6) АЛН із національними маркерами на позначення рослин; 7) АЛН із маркерами на позначення тварин; 8) назви предметів матеріальної культури; 9) назви локальних понять.

Після проголошення незалежності активізовано питання релігійної ідентичності як складника національної. Словотворчість поетів Буковини віддзеркалює пошук використання слів релігійно-християнської тематики. Зафіксовано новотвори з маркерами національної ідентичності, які відображають період язичництва в історії формування української нації та перехід до християнства. Зокрема, засвідчуємо АЛН із іменами богів, богинь і назвами звичаїв дохристиянського періоду. Щодо новотворів, які стосуються християнства, то зафіксовано інновації з маркерами на позначення бінарних опозицій добро/зло, праведність/гріх, Бог/диявол, які існують у християнстві як першооснова буття.

Маркери національної ідентичності в новотворах, які містять назви стихій і небесних світил, віддзеркалюють прадавні вірування народу та міти про світобудову, на основі яких формувалася етносвідомість українців. Новотвори з маркерами *вогонь, земля, вода, повітря, місяць, сонце, зорі, небо* підтверджують відображення етнічних вірувань наших предків у свідомості буковинців. Окрім цього, із рухом та особливостями небесних світил пов'язані МНІ в новотворах із лексико-семантичним полем темпоральності. У словотворчості буковинців цим назвам часових відтинків часто надають антропоморфних ознак, що підтверджує наслідки давніх вірувань і поклоніння божествам, пов'язаних із часом.

АЛН на позначення явищ природи відображають залежність життя людини від навколишнього середовища, його вплив на неї. Віддзеркалення давніх уявлень і вірувань у свідомості буковинців простежуємо в новотворах із маркерами *вітер, дощ, веселка, хмара, грім, сніг* тощо, які засвідчують наслідки самоідентифікації поетів як буковинців та українців.

Авторські лексичні новотвори із семою 'колір' у поетичному словнику буковинців свідчать про плідну увагу поетів до пошуку нових виражальних засобів за допомогою кольору, який здатен надавати символічного значення й оцінки предмету. Маркерами національної ідентичности стають слова *срібний, золотий, чорний, білий, синій, зелений*, семантика яких пов'язана з мітами та віруваннями українців, а також ці кольори формують певний асоціативний ряд і містять архетипні коди, сформовані етнокультурним досвідом.

Вагоме місце в лексиконі поетів-буковинців посідають індивідуально-авторські флоро- та зоолексеми. Назви дерев свідчать про відображення мітів про Світове дерево. Репрезентантами локальної мовно-поетичної картини світу вважаємо новотвори з маркерами *бук і смерека*, як деревами, поширеними на території краю. Щодо зоолексем, то засвідчуємо переважання новотворів із маркером *змія*, що пов'язуємо з великою кількістю цих плазунів у гірській території Буковини. АЛН із загальнонаціональними маркерами назв тварин та рослин віддзеркалюють уявлення про світ і мають зв'язок із українською мітологією.

Новотвори з маркерами на позначення предметів матеріальної культури засвідчують належність їхніх авторів до українського етносу. Маркери *хата, стіл, криниця, хліб* тощо містять позитивну конотацію та підтверджують сакральне значення цих предметів у житті народу. Новотвори з маркерами на позначення предметів культурно-символічної значущости, зокрема одягу та прикрас (*рушник, хустка, вінок, козух, намисто*), віддзеркалюють важливість народного костюма для українців як своєрідного етнонаціонального паспорта.

Окрім цього, у новотворах поетів Буковини вирізняємо маркери національної ідентичности, що стосуються особливостей краю, містять у своєму складі топоніми, гідроніми, ойконіми тощо, які невід'ємно пов'язані з територією Буковини та мають етнокультурну конотацію. Такі слова використано для створення не схожого ні на що національно-культурного колориту території, а також вони засвідчують самоідентифікацію поетів як мешканців Буковини й України та віддзеркалюють особливості локальної

(буковинської) мовно-поетичної картини світу. Зокрема, зафіксовано вплив румунської та молдовської мов на словотворення буковинців, наявність слів із семою 'гуцул', які свідчать про етнокультурний край Гуцульщина як частину Буковини. Окрім цього, простежуємо маркери національної ідентичности в новотворах буковинських поетів Румунії, що містять у своєму складі українські гідроніми, назви звичаїв тощо.

Отже, маркери національної ідентичности в АЛН поетів-буковинців періоду незалежности відображають специфіку локальної мовно-поетичної картини світу як складника національної й містять етнічно-культурну конотацію уявлень буковинців. Перспективним вважаємо вивчення лексичних новотворів представників інших національних меншин Буковини, зокрема румунськомовних письменників (С. Гочу, М. Лютика, А. Опаца, І. Попеску, Д. Божеску та ін.) та буковинських авторів, які проживають у діаспорі. Це дасть змогу максимально об'єктивно оцінити особливості світосприйняття поетів цього територіального угруповання, вивчити міжкультурну взаємодію в царині індивідуально-авторської номінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Omoniyi T. Hierarchy of identities. *The Sociolinguistics of Identity* / ed. by T. Omoniyi and G. White. Norfolk, 2006. P. 11–33.
2. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори в поезії Василя Барки : семантика, функції, прагматика : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2009. 20 с.
3. Бельдій О. В. Символіка кольору в контексті людського досвіду. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. 2017. Вип. 13. С. 8–15.
4. Буковина толерантна : веб-сайт. URL: http://buktolerance.com.ua/?page_id=182 (дата звернення: 22.11.2020).
5. Войтович В. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 664 с.
6. Вокальчук Г. М. Оказіональні лексичні новотвори в українській поезії ХХ століття : автореф. дис. На здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2009. 40 с.
7. Гаврилюк Н. В., Оздемір О. В. Індивідуально-авторські номінації з компонентом «зоря» в українській поезії. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10(1). С. 117–122.
8. Гаврилюк. Н. В. Київські неокласики : словотворчість / відп. ред. Г. М. Вокальчук. Острог : Вид-во НаУ “Острозька академія”, 2009. 216 с. (Лексикографічна серія “Українська індивідуально-авторська неографія”. Вип. 2).
9. Гоголіна В. Духовна боротьба як опозиція добра і зла (на матеріалі «Києво-Печерського патерика»). *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2018. Вип. 67(1). С. 153–161.
10. Горбач А. Передмова до книги Севернюк Т. А. О, ЧЕРНІВЦІ, ОАЗА ДИВИНИ ...Поезія, проза. Чернівці. «Золоті литаври», 2008. 280 с.

11. Гордієнко М. Імперативи християнства як чинники соціального порядку. *Історія релігій в Україні: Науковий щорічник*. 2018. Вип. 28. Ч. II. С. 419–433.
12. Дюкар К. В. Оказіоналізми в поетичних ідіостилях В. Голобородька, Т. Мельничука, С. Сапеляка (структурно-семантичний і функціональний аспекти): автореферат... канд. філол. наук, спец. : 10.02.01. Харків : Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2015. 23 с.
13. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка та ін. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гаврищенко В. М., 2015. 912 с.
14. Етнічна мапа буковинського прикордоння на зламі тисячоліть / Джаман В., Заблотовська Н., Костащук І., Старик В. Чернівці : Прут. 2011. 64 с.
15. Єрмоленко С. Я., Дзюбишина-Мельник С. Я., Ленець К. В. Культура української мови : довідник / за ред. В. М. Русанівського. Київ : Либідь, 1990. 304 с.
16. Жайворонок В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
17. Жижома О. О. Роль індивідуально-авторських новотворів у мовному механізмі породження тексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2017. Вип. 29(1). С. 28–30.
18. Жижома О. О. Індивідуально-авторські новотвори в поетичному дискурсі 80–90-х років ХХ століття : дис. ...кандидата філол. наук : 10.02.01. Київ, 2003. 242 с.
19. Калач В. Форми та рівні релігійної ідентичності : теоретико-методологічний аналіз. *Українська полоністика*. Вип. 15. Серія : Філософські дослідження. 2018. С. 31–40.
20. Калетнік А. А. Лінгвістичний статус неологізмів у неокласичному тексті : дис... канд. наук : 10.02.01. Київ, 2008. 192 с.
21. Кожолянюк Г. Магічність буковинської Маланки: традиції та сучасність. *Народна творчість та етнологія*. 2008. №. 1. С. 98–106.

22. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.
23. Колоїз Ж. В. Оказіональні утворення в сучасному інформаційному дискурсі. *Лінгвістика : зб. наук. праць* : матеріали Міжнародної наукової конференції «Сучасний лінгвістичний і лінгводидактичний дискурсний простір» (Луганськ, 6–7 жовтня 2010 р.) / гол. ред. К. Д. Глуховцева та ін. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. № 2(20). С. 166–171.
24. Коломієць І. І. Флоролексеми в українській поезії II половини XX століття : функціонально-стилістичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2003. 13 с.
25. Коляда І. Ікар української музики Володимир Івасюк. Життя та таємниця загибелі (До 70-річчя від дня народження). Київ : ПФ «ПП «Фоліант», 2020[2019]. 128 с.
26. Кубаєвський М, Лук'яненко С. Концептні імплікації у вивченні взаємозв'язку ідентифікації й ідентичності. *Психологія і суспільство*. 2009. № 3. С. 58–68.
27. Кулик В. Мова й ідентичність в Україні після Євромайдану. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2016. Вип. 2. С. 90–103.
28. Литовченко І. О. Уплив екстра- та інтралінгвальних чинників на розвиток військової лексики української мови. *Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету* : зб. наук. праць. Вип. 10 / ред. : Ж. В. Колоїз та ін. Кривий Ріг, 2014. С. 75–83.
29. Лоцинова І. С. Неолексика у творах письменників Дніпропетровщини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпро, 2016. 283 с.
30. Лыков О. Г. Современная русская лексикология (русское окказиональное слово). Москва, 1976. 120 с.
31. Максимчук В. В. Авторські лексичні новотвори із семою 'диво' як експлікатори регіональної мовної картини світу поетів Рівненщини. *Наукові*

записки. Серія “Філологічна”. Острог : Вид-во “Острозька академія”, 2013. Вип. 40. С. 74–78.

32. Максимчук В. В. Авторські новотвори з компонентами на позначення об’єктів невидимого світу (на матеріалі сучасної поезії Рівненщини). *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* : збірник наукових праць / наук. ред. Бунчук Б. І. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. Вип. 509–511 : Слов’янська філологія. С. 274–279.

33. Максимчук В. В. Локальна мовно-поетична картина світу : неологічний контекст. *Slavia : časopis pro slovanskou filologii*. Praha, 2017. Ročník 86, sešit 1. S. 45–52.

34. Максимчук В. В. Словотворчість сучасних поетів Рівненщини : монографія / за ред. Г. М. Вокальчук. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 386 с. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія» ; вип. 7)

35. Максимчук В., Тимчук А. Лексико-семантичні особливості новотворів сучасних поетів Буковини. *Лінгвістичні студії молодих дослідників* : збірник наукових праць пам’яті професора К. Ф. Шульжука. Рівне : РДГУ. Вип. 8–9. 2017–2018. С. 150–153.

36. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України / Юрій Іванович Римаренко. Київ : Генеза, Довіра, 1996. 942 с.

37. Мініч Л. С. Парадигма флоролексем у творах Миколи Вінграновського. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. : Філологічна. 2010. Вип. 13. С. 486–491.

38. Мойсієнко А. К. Динамічний аспект номінації. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2004. 100 с.

39. Нагорна Л. Національна ідентичність в Україні / НАНУ. Ін-тут політичних і етнонац. досліджень. Київ, 2002.

40. Обушний М. І. Етнонаціональна ідентичність – феномен самовизначення українців. Київ, 1999. 40 с.
41. Панько Т. І. Мова і духовність нації : монографія. Київ : НМК ВО, 1992. 200 с.
42. Пулим А. А. Словотворчість територіальних письменницьких угруповань: психолінгвістичний аспект : кваліфікаційна робота на здоб. ступ. бакалавра. Острог, 2017. 102 с.
43. Пухонська О. Я. Літературний вимір пам'яті : монографія. Київ : Академвидав, 2018. 304 с.
44. Савчук Б. Українська етнологія : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 559 с.
45. Семенюк О. В. Лексичні новотвори Павла Тичини : структура, семантика, лексикографічно-часові параметри : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Рівне, 2015. 275 с.
46. Серебренников Б. А. Общее языкознание. Формы существования, функции, история языка. Москва : Наука, 1970. 604 с.
47. Симоненко Л. О. Динамічні процеси в сучасному словниковому складі мови. *Тенденції та перспективи формування професійної лексики* : Матеріали Міжнар. наук.-практ. семінару з питань функціонування проф. мовлення лінгвокультуролог., соціокультуролог. аспектів філології. Ірпінь, 2018. Вип. 8. 308 с.
48. Симоненко Л. О. Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку. *Українська термінологія і сучасність*. Київ, 2001. С. 3–8.
49. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : слов.-довід. / ред. В. М. Русанівський. 3-тє вид., випр. Київ : Наук. думка, 2005. 334 с. : іл.
50. Сліпецька Ю. М. Північна Буковина: конфліктний потенціал у контексті соціополітичного розмежування в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Питання політології. 2015. Вип. 28. С. 111–116.

51. Словник української мови : в 11 томах. Том 1, 1970.
52. Словник української мови : в 11 томах. Том 11, 1970–1980.
53. Словник української мови : в 11 томах. Том 4, 1973.
54. Словник української мови : в 11 томах. Том 9, 1978.
55. Словник української мови: в 11 томах. Том 3, 1972.
56. Словник української мови: в 11 томах. Том 8, 1977.
57. Сміт Е. Національна ідентичність . Київ: Основи, 1996. 168 с.
58. Соціологія : словник термінів і понять / упор. Біленький Є. А. та ін.. Київ : Кондор, 2006. 372 с.
59. Стеценко В. Ментальна ідентичність української традиції філософування про релігію, бога і людину. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія : Культурологія. 2017. Вип. 18. С. 202–203.
60. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2003.
61. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації). Київ : Видавничий центр КНЛН, 2003. 388 с.
62. 100 найвідоміших образів української міфології / О. Таланчук та ін. ; під. заг. ред. О. Таланчук, Ю. Бедрика. Київ : ТОВ «Автограф», ТОВ «Книжковий дім «Орфей», 2006. 460 с.
63. Сjuta Г. М. Мовні інновації в українській поезії шістдесятників та членів Нью-Йоркської групи : дис. канд. філол. наук : 10.02.02. Київ, 1995.
64. Таланов О. Українсько-румунський розмовник. Київ : Арій, 2015. 256 с.
65. Тимчук А. О. Маркери етнічної ідентичності в словотворчості поетів Буковини. *Студентські записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія “Гуманітарні науки”. Острог : Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2020. Вип. 11. С. 22–34.

66. Тимчук А. О. Маркери національної ідентичності в словотворчості Миколи Рачука. *Лексико-граматична система української мови в комунікативному вимірі* : збірник матеріалів Міжнародної наукової інтернет-конференції, м. Острог, 12-13 березня 2020 року / редкол. І. М. Хом'як (відп. ред.) та ін. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. С. 10–11

67. Томіленко Л. Екстралінгвальні чинники як наслідок виникнення нової суспільно-політичної лексики. *Мандрівець*. Київ : Вид-во «Києво-Могилянська академія», 2014. № 1. С. 58–61.

68. Турчак О. М. Екстралінгвальні та інтралінгвальні чинники виникнення okazіоналізмів у мові періодики кінця ХХ століття. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 4. С. 30–37.

69. Урись Т. Топоніми як маркери національної специфіки творів сучасних українських поетів. *Мова і культура : науковий журнал*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. Вип. 18. Т. 5(180). С. 361–367.

70. Федорович Н. В. Українська народна астрономія : автореф. дис. ... канд. історичних наук : Спеціальність 07.00.05 – етнологія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. Київ, 2009. 26 с.

71. Хобзей Н. Гуцульська міфологія : етнолінгв. слов. / НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. Львів : [б.в.], 2002. 215 с.

72. Шарманова Н. М. Коды культури та їх репрезентація в усталених словесних комплексах. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2013. Вип. 9(2). С. 194–204.

73. Шульжук Н. В. Особливості лінгвістичного аналізу художнього тексту як прагматично-комунікативної єдності. *Лінгвостилістичні студії*, 2019. Вип. 10. С. 195–203.

74. Эриксон Э. Детство и общество / пер. с англ. С. Ю. Билочугова, под. общ. ред. А. Г. Лидерса и В. Г. Колесникова. Обнинск : Изд-во «Принтер», 1993. Вып. 1. 54 с.

75. Ящик Н. Р. Лінгвокультурний аспект німецьких етносимволів : Автореферат... канд. філолог. наук, спец. : 10.02.04 – германські мови. Київ : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2014. 20 с.

76. Ящик Н. Р. Сучасні лінгвістичні підходи до вивчення етносимволів (на матеріалі німецької мови). *Записки з романо-германської філології*. 2016. Вип. 2. С. 86–94.

**СЛОВНИК ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ ПОЕТІВ БУКОВИНИ
ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ**

Ві́на Zі́ва-кі́, ім., ч. р., *І відчалуєм тихо, мов сонце о шостій / Я в Чернівці до своїх «Vina Ziva»-ків* (РДан # 09.01.2018).

Java-бі́тва, ім., ж. р., *А в Java-битві / загинув робот* (ОІТЗ:30 # 2011).

ВІ́ри-магна́ти, ім., мн., *Зрісся з депутатами, / VIP-ами-магнатами* (ОІТЗ:169 # 16.06.2011).

Анте́на-ча́пля, ім., ж. р., *Всі ловлять звуки / Антени-чаплі на даху* (ВМіс2:202).

Антисві́тіло, ім., с. р., *В світилах не було антисвітл* (СКир2:94).

Анти́христ-Дия́вол-твори́ць, ім., ч. р., *Котру продали нині за гроші / Антихристу-Дияволу-творцеві* (ОІТ2:30 # 11.03.2010).

Аромáт-ла́дан, ім., ч. р., *І вже – прощання / ароматом-ладаном* (ВДжб:68).

Ба́ба-баоба́б, ім., ж. р., *У припадках про неандертальця / – Кельменецька баба-баобаб* (ОІТ2:33 # 11.03.2010).

Багря́нець-листопа́д, ім., ч. р., *Осіллю – багрянцем-листопадом, /.../ В затишок душі прилине щастя* (ЯК:97).

Барвовіно́к, ім., ч. р., *Щоби пригледіти, як із думок і мрій / Плете поет барвовінок живий* (Т. Іванович-Поштаренко: Німчич-2008. № 2(10):70).

Барвоплі́н, ім., ч. р., *Як та ахматівська строфа / На вересневім барвоплині* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):29).

Барлі́г-о́стрів, ім., ч. р., *І нісенітниці такії плодить / на цих барлогах-острівках* (ВДж4:28 # 11–14.11.2007).

Безбарвносі́рий, прикм., *Усі вони безбарвносірі* (МР2:96).

Безбі́ддя, ім., с. р., *У тому Відні / Жила в безбідді* (Б. Мельничук: Німчич-2005. № 1:23).

Безбо́жник-космополі́т, ім., ч. р., *Того не бачить польський Львів, / і те пuste для глитаїв, / безбожників-космополітів, / й «пост-поступових модерністів»* (ОІТЗ:24).

Безгли́б, ім., ч. р., *Твій спротив чує безглиб dna і хвилі* (ТСев2:153 # 25.08.1996 – 6.03.2003).

Безмежнокрúглий, прикм., *А степ, як стіл, безмежнокруглий* (MP2:35).

Безмо́внiти, дієсл., *Моїх стегон безмовніє повість, / Як безмовніє Гоголю Рим* (MP2:89).

Безмо́в'я, ім., с. р., *...Збігає плівка у стоп-кадр, / Кричить над прірвою безмов'я* (ТСев2:124 # 3. 08. 1992); пор. з узуальним *безмовність* [СУМ-11, т. 1, с. 135].

Безсмертнопра́влячий, прикм., *От вже володар при повіддях / Неустрашимий, / Неспинновершиниковий, / Безсмертноправлячий* (ВКолЗ:138 #2007).

Бенте́жно-біля́стий, прикм., *На скроні присіла бентежно-біляста* (ЯК:77).

Бере́г-прича́л, ім., ч. р., *На березі-причалі / Дніпра мого великого* (МБучко1:21).

Бидлома́нія, ім., ж. р., <назва поезії> (ОІТЗ:132 # 3.2.2011).

Білобджола́-рій, ім., ж. р., *Пливуть злотаві обриси твої / І міриади білобджіл-роїв* (MP2:66).

Біло-березо́вий, прикм., *Вдивляються / У наш щасливий світ, / У тиху пісню / Біло-березову* (ВВас1:104).

Білоглі́д, ім., ч. р., *А навкруги мело й мело / Неперебійним білоглодом* (MP2:33).

Білоозе́рно-світанко́вий, прикм., *А в нас – Оксана Білозір, / Білоозерно-світанкова, / етнічних рушників узір* (ОІТЗ:293 # 8.03.2013).

Білоомрі́яний, дієприкм., *Білим по білому збілює біля / Верхньої щаблі східець в небеса / Білоомріяна мною Краса* (І. Маковійчук: Німчич-2008. № 2(10):58).

Білоп'інистий, прикм., *Тільки літаки / хмаринки білоп'інисті торочуть* (ВДж4:64).

Білосвітлий, прикм., *Зимо, зимо, весняна мати, / Білосвітла моя зима* (ГШв4:107).

Білосвітонь, ім., ч. р., *У переливах барви сон-травиці / Такий біблійний ранньоцвіт. / Ще восени наш білосвітонь вицвів* (В. Джуран: Німчич-2008. № 2(10):41).

Біль-змія, ім., ч. р., *О, муки-круки... Біль-змія... / Ядучі сади квіти...* (ТСев2:17 # 21.07.2002).

Білявити, дієсл., *Вже білявить майдани і вуличний змрок – бриндушки* (ТСев2:87 # 20.02.2002).

Білявитися, дієсл., *Імениться цей світ мені тобою, / Білявиться твоїм святим лицем* (ВКол3:62 # 2004).

Білявка-конюшина, ім., ж. р., *Джміль, цей циган волохатий, / Залицяється півднини, / А до кого? Ну, звичайно ж, – / До білявки-конюшини* (О. Князький: Німчич-2007. № 1(5):21).

Білятинний, прикм., *Клонюся низько білятинним липам* (ТСев4:97 # 1976 – чт, 11.12.2008).

Біс-родзінка, ім., ж. р., *Ти була / Біс-родзинкою серед малечі* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 3(7):32).

Благодатно-щірий, прикм., *А неба чисті, благодатно-щирі роси / Дитяткові лиш щастя хай приносять* (ЯК:54).

Близькопіднебесний, прикм., *Зрина тривожна музика без нот / на близькопіднебесному узвишші* (ВДж5:6 # 3.09.2008).

Блуд-вітер, ім., ч. р., *Щоб блуд-вітер не грав на сопілці.* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40)

Блукалиця-сестріця, ім., ж. р., *Смереко на німецькому кордоні /.../ Карпат моїх, блукалице-сестрице* (СКир2:77).

Богока́ра, ім., ж. р., *Якесь таке нашестя богокари, / Що і життя саме вже не своє* (ТСев1:157 # 15.09.2002).

Бого-чорто-хульствувати, дієсл., *Світися та вигукуй, / Вивищуйся / І Бого-чорто-хульствуй!* (ВКолЗ:142 # 2007).

Божемільний, прикм., *Так світиться звідти брама, / Розчинена в голубе, / У цей божемільний ранок, / Що в смерк мій привів тебе* (ТСев4:126 # 2.07.2008).

Борозénка-жіла, ім., ж. р., *Уже змарніли борозенки-жили* (СКир1:8).

Братоубівчність, ім., ж. р., *Не повторися у минулім, / братоубивчності вогонь* (ВДж4:45).

Бреху́н-генсе́к, ім., ч. р., *Вона [доля] злобливо нам посадовила / На карк кривавих брехунів-генсеків* (МІв2:232).

Бринду́шечка-кві́тка, ім., ж. р., *Бриндушечка-квітка – / картата намітка* (ОІТЗ:245).

Будячі́нка, ім., ж. р., *Кожен і вміє, і знає усе, / Кожен в собі будячинку несе* (ВВозн1:18).

Буйнокрóнний, прикм., *Поріділа дерев буйнокронна завіса* (ВВозн2:20).

Буйнохві́лля, ім., с. р., *Любов /.../ Це буйнохвиля* (МР2:20).

Буйно-чорномéжий, прикм., *І навіть вечір буйно-чорномежий / його до себе з поля не поклика* (ВДж1:116).

Букові́на-кві́тка, ім., ж. р., *Буковино-квітко, / Верховино-світку, / Вам у світ широкий / Світла путь лягла* (В. Малиш: Німчич-2008. № 2(10):75).

Бук-скрипа́ль, ім., ч. р., *По цій так милій серцю Буковині, / Де зорям грають буки-скрипалі* (Н. Кибич: Німчич-2008. № 3(11):44).

Бурмі́ло-мислі́вець, ім., ч. р., *Процес контролюють пархатий шарон, / і тюркський бурмило-мисливець* (ОІТЗ:179 # 20.11.2011).

Бур'я́н-трава́, ім., ч. р., *Його кропитиму сльозою, щоб не росло бур'ян-травою* (ГВ1:66).

Бурячо́к-росто́к, ім., ч. р., *Відшукував те пекло за сумним селом, / де бурячки-ростки хилилися додолю* (ВДж3:20).

Бу́цім-ту́флі, ім., мн., *А під стільцем / лисніють вибілені крейдою, / з новими шнурочками, / парусинові буцім-туфлі...* (ТСев4:160).

Вампір-комуніст, ім., ч. р., *Тим більше, коли міфи сатаністи / нав'язують; вампіри-комуністи* (ОІТЗ:189 # 14.12.2009).

Велемобжити, дієсл., *З точки зору людини – все це бути не може; / Так, де шум яворини на вітрах велеможить* (ОІТЗ:181 # 11.02.2011).

Вельмобжитися, дієсл., *Росте і вельможиться гідно Дніпра рід* (МР2:108).

Вересніти, дієсл., *Ти чужий, ти чужий і – кінець... / І дорога твоя вересніє...* (ТСев2:14 # 24.10.2001).

Верх-гора́, ім., ч. р., *Вітер колише лісами-борами, / сурмують листям крони, / вітер колише верхами-горами – / гудуть земні дзвони...* (ВЗуб1:13).

Верхові́на-сві́ток, ім., ж. р., див. **Букові́на-кві́тка**.

Верхові́ття-суцві́ття, ім., с. р., *Крізь верховіття-суцвіття / опівдні сонце прозирає* (ВЗуб1:15).

Верх-сусі́д, ім., ч. р., *Зняли його увись долин долоні, / Верхи-сусіди, вірні побратими* (ВВозн2:13).

Вершник-со́няшничина, ім., ч. р., *Мартинівка моя. В задумі зморшок став. / поодинокі вершники-соняшничини* (ВДж2:40).

Веселко́во-смереко́вий, прикм., *Поведу з вишневим променем танок / Веселково-смерековий, аж терпкий* (ТСев1:134 # 12.05.1979).

Весна́-відлі́га, ім., ж. р., *А весна-відлига / забарилась, забарилась* (ОІТЗ:133 # 13.02.2011).

Весноде́ння, ім., с. р., *Надія сподіваного веснодення* (СКир1:55).

Весно-смі́х, ім., ч. р., *І від його лункого весно-сміху / в барлозі прокидається ведмідь* (ВЗуб2:4).

Ветхозаві́ття, ім., с. р., *Як тут затишно, як тут привітно / На пригранні нічної води, / Це неначе із ветхозавіття, / Докирилиці ніби сліди* (МР2:89).

Вечі́р-дзві́н, ім., ч. р., *Вечір-дзвін – / над схлипом щастя, кроком болю...* (ГШв4:103).

Вечі́р-зліде́нь, ім., ч. р., *Течуть шляхи. Скоцюрбивсь вечір-злідень* (ВМіс1:70).

Вечі́рньо-млосний, прикм., *Вечі́рньо-млосне п'янке піаніно* (МТкач3:45).

Вигна́нниця-олжа́, ім., ж. р., *Де-де, а в закутку твоім барвистім / жила вигнанниця-олжа* (ВДж4:19 #11–14.11.2007).

Ві́кіс, ім., ч. р., *Тільки викоси білого дня, / Тільки синьої ночі заплави...* (ТСев2:8 # 15.08.2001).

Ві́тік-шпарі́на, ім., ч. р., *А чорний пензель потайний / Шукає витоку-шпарини* (ТСев2:124 # 3.08.1992).

Ві́ярок-яро́к, ім., ч. р., *У сувенірно красних днях, / які мостів не терплять, лиш дощатих / містків по віярках-ярках* (ВДж4:17 # 11–14.11.2007).

Віднаро́дження, ім., с. р., *Що погляд – обійми загадкових світанків, / Що голос – віднародження глибинності* (МР2:8).

Ві́ї-гра́ти, ім., мн., *Коли утрата, / на віях-гратах, печать сльози / щораз висить* (ВДжб:22).

Ві́княнсько-преону́тський, прикм., *Сльозою самоствердження / вікнянсько-преонутське* (ВДжб:12).

Ві́нича́, ім., с. р., *Розрослося вінича при хліві* (ТСев1:43 # 15.02.1999, пн, 12 год. 57 хв.).

Ві́стка-ме́ва, ім., ж. р., *Вістки-меви будитимуть увесь народ зі сну* (ВВозн2:26).

Ві́тер-дуда́рик, ім., ч. р., *Свистять вітри-дударики, пустують у вікні* (ВМіс2:88).

Ві́тер-марафо́нець, ім., ч. р., *І вітру-марафонця хвилі-мітли* (В. Джуран: Німчич-2008. № 2(10):39).

Ві́тер-повста́нець, ім., ч. р., *Знов і знов дзвенять вітри-повстанці* (В. Місевич: Німчич-2008. № 2(10):45).

Ві́тер-поштáр, ім., ч. р., *Ген з даліни, / захмарної висоти, – / вітер-поштар* (ОІТ3:233 # 26.11.2011).

Ві́тер-розби́шака, ім., ч. р., *Вітер-розбишака / іще не влігсь* (ВДж4:23 # 11–14.11.2007).

Вітер-розгуляйло, ім., ч. р., *А вітер-розгуляйло розгулявсь* (М. Никула: Німчич-2007. № 1(5):62).

Вітражістий, прикм., *І мого життя вітражисті віконця* (В. Шкурган: Німчич-2008. № 3(11):17).

Вічність-всевічерпання, ім., ж. р., *Вічність-всевічерпання / містить в собі і Розум* (ОІТЗ:42 # 3.2012).

Вічносо́н, ім., ч. р., *Здалось: у вітереця руках незграбних / вони хилилися до вічноснугу* (ВДж5:26 # 7.09.2008).

Вкраї́на-колі́ска, ім., ж. р., *Земле! Вкраїно-коліско!* (ВЗуб1:14).

Вкраїноцентри́чний, прикм., *Німбом над світом вкраїноцентричним – / музика сфер правоарієм вічним* (ОІТЗ:208).

Вовчоли́кий, прикм., *Зламавсь оскал голодний вовчоликий* (МР2:39).

Вогневі́й, ім., ч. р., *У тім пейзажі – зореліти, / У тім пейзажі – вогневій* (СЯр:73).

Во́гник-чо́ртик, ім., ч. р., *А як зажмуриться – в очах / вогники-чортики миготять, миготять...* (М. Михайлюк: Наш голос-2018. № 293(11):24).

Во́гнище-хмиз, ім., ч. р., *Сум випалює коси, як вогнище-хмиз* (ВДж2:35).

Вогонь-свіча́, ім., ч. р., *Допоки світ цей, він допоки, / горітиме вогонь-свіча* (ВДж2:62).

Водохві́лля, ім., с. р., *Живуть, як попід небом дощ / і час, що водохвилля тре на терці* (ВДж4:17 # 11–14.11.2007).

Возві́шшя, ім., с. р., *І засіяв мій Старокостянтинів / Святим Возвишшям / На моїй землі* (ТСев4:62 # 3.01.2009); пор. з узуальним **узвишшя** [СУМ-11, т. 10, с. 405]; пор.: **Надві́шшя**

Вой-каміка́дзе, ім., ч. р., *Курпа – недавня втрата, Івасюк, / і Білозір, і журналіст Гонгадзе. / Адепти Світла, вої-камікадзе* (ОІТЗ:356 # 31.10.2011).

Вра́нити, дієсл., *Тільки вранить запитаннями чоло: Як твоє життя дорогу перейшло?* (ТСев4:16 # 9. 02. 2008); пор. з узуальним **пора́нити** [СУМ-11, т. 7, с. 247].

Все́вiчепання, ім., с. р., *І як там в Бiблiї? – Так, Бездна. /.../ Вона як Вiчнiсть величезна, / всевiчепання, повнота.* (ОІТ3:52 # 1.10.2011).

Все́вiшшя, ім., с. р., *Життю наймення шукаю в земнiм всевишшi* (ТСев4:22 # 25.11.2007).

Всерáнній, прикм., *І музики висока гра, /.../ Озвучує всеранню рань* (MP2:77).

Втéчi-лóви, ім., мн., *Безкiнечнi втечi-лови* (MP2:30).

Вуглевiгi, дiєсл., *Жаринки вуглевиють у травi* (СКир2:19).

В'юно́рiчка, ім., ж. р., *Цей день, як день. І стежка – в'юнорiчка* (ГШв4:152).

Гагiлкитися, дiєсл., *А там, де гаї гагiлкилися – плаха* (MP2:108).

Галúззя-гiлля́, ім., с. р., *У руцi мозильнiй – / На галуззi-гiллі – / Писанi промiнням, / Срiбляни тарiлi* (ГШв4:16).

Ганéба, ім., ж. р., *Лиш учора кричав вiн: “Слава!” / А сьогоднi вижчить: “Ганеба!” / Це порiддя брудне, лукаве / Простягає свiй виск до неба* (ТСев4:197 # 14.10.2008); пор. з узуальним *ганьба́* [СУМ-11, т. 2, с. 27].

Гармóнiя-сюiта, ім., ж. р., *Та є душi гармонiя-сюiта / На березi куяльницького лiта* (В. Джуран: Нiмчич-2007. № 1(5):17).

Гiпервулка́н, ім., ч. р., *Рвоне гiпервулкан тепер – / ще нi?* (ОІТ3:286 # 8.11.2011).

Гiрка́вий, прикм., *...І п'янкiй помiж ними, гiрковий повітря мигдаль* (ТСев4:56 # 6.01.2008); пор. з узуальним *гiркий* [СУМ-11, т. 2, с. 74].

Гiркоо́кий, прикм., *Бо засушив якийсь там день ясний, / дрiбне насiння навiть гiркооке* (ВДж2:51).

Гiркоцвíт, ім., ч. р., *Нагадує попри часу гiркоцвiт / Ним зраджений, наш вiщий заповiт...* (ТСев2:69 # 25. 11. 2001 – 23.06.2002).

Гiтарозгíрколо, присл., *До вiдчаю гiтарозгiрколо / Залився вами весь чертог* (MP2:34).

Гли́на-гли́ба, ім., ж. р., *Глобальна / глибочiнь / галактики / всiєї / глини-глиби* (ВДж6:49).

Гóлос-пíсня, ім., ч. р., *Все від того, що людини голос-пісня зліг / а здавалось, заблукав поміж стежин полів* (ВДж2:8).

Голубка-князівна, ім., ж. р., *Поквапно голубка-князівна / Збирає у полі сніданок для діток своїх* (ВМіс2:167).

Горá-владічиця, ім., ж. р., *Гора-владичиця / у ночі світиться* (ВДжб:37).

Горизвídь, ім., ж. р., *І дим застеляв горизвídь за степами* (МР2:46).

Горицвít-вогóнь, ім., ч. р., *З Гори ступаю в синю гать, / де квітне горицвіт-вогонь* (В. Джуран: Німчич-2005. № 1:66).

Горла́стий-писка́тий, прикм., *Бо зараз прийде горласта-писката / сусідка Бурдейничка* (М. Михайлюк: Наш голос-2018. № 293(11):24).

Горніло-пéкло, ім., с. р., *Далекі постаті в горнилі-пеклі поля* (ВДЖ3:10).

Гострíнь, ім., ж. р., *І точилось до зору все це, / І гострінь омивалась кров'ю* (ТСев2:101 # 14.02.2003); пор. з узуальними *гостротá, гóстрість* [СУМ-11, т. 2, с. 145].

Гостроконéччя, ім., с. р., *А на землі гостроконеччя / фатально-зримих пірамід – / якась застигла колотнеча* (ВДж5:43 # 8.09.2008).

Гострокрíлля, ім., с. р., *Я врзаюсь в його гострокрилля* (МР2:86).

Гóтико-барóчний, прикм., *Копнули зодчі глибоко рови / І підмурівок глибоко заклали / Під готико-барочний дах новий* (ВКол4:129 # 2007).

Графі́т-динамі́т, ім., ч. р., *Ми обернулись в чорний графіт, / В чорний пречорний графіт-динаміт!* (МР3:29).

Грім-гу́ля, ім., ч. р., *Серед гір земної кулі, / Може, є гарніші. / Але ці і в громі-гулі / М'якші та ніжніші* (БМел:171).

Грім-дуéт, ім., ч. р., *Прощались ми удвох, де кам'яниця / І водолету грім-дует не тух* (В. Джуран: Німчич-2008. № 3(11):20).

Грозовома́йно, присл., *Хай закипає в жилах кров / Грозовомайно* (МР2:10).

Гуцу́лка-маті́нка, ім., ж. р., *Там полонин, плай і річка, / гуцулка-матінка Марічка* (ГВ2:28).

Гуцу́л-щаслівець, ім., ч. р., *Мають Карпати гуцула-щасливіця, / мають Федьковича – вчителя й дзвонаря* (ВВас2:42 # 08.08.2014).

Двогóний, прикм., *Кадруються двогоні звірі* (МР2:70).

День-повновóддя, ім., ч. р., *І лине знов день-повноводдя, / немов од когось – навтьоки* (ВДж1:21 # 26.10.2000).

Держáвитися, дієсл., *А скрізь державники державляться* (МР2:80).

Державодúмний, прикм., *Що до того нам, / Братві державодумній* (ВКол2:18).

Деся́тенько, числ., *Ішли з десятенько рочок* (ВКол3:53 # 2004).

Джерелі́сто, присл., *Щоб міцне-міцне здоров'я / прибувало джерелисто* (ВДж1:114).

Дзвоноплі́н, ім., ч. р., *Я впізнала б її і наосліп, / Як з дзвіниці тонкий дзвоноплин* (ТСев2:53 # 13.09.2002).

Див-красá, ім., ж. р., *І ці долоньки бриндушок несмілих, / побожно складені із див-краси* (ВДж4:65).

Ді́во-Ві́жниця, ім., ж. р., *Коли по вінця сповнена ріка, / зродившись тихо біля Перкалаби / Стрічала в диво-Вижниці дараби, / потоплені в минулості літах* (ВДж4:58).

Дивокві́ти, ім., мн., *Ліс дрімотливий – наш Бог, / Й дивоквітами осипле / в час любові нас обох* (ТСев2:142).

Ді́во-ле́бідь, ім., ч. р., *Хоча не красень він, як диво-лебідь* (ОСив:154).

Диволи́кий, прикм., *...зернятка любові /.../ На потерчаток диволиких схожі* (ЛМих:150 # 23.02.1999).

Ді́во-но́мер, ім., ч. р., *Тож за диво-номер / я їй всі презенти / склав біля горіха* (ОІТ3:239).

Ді́во-репорта́ж, ім., ч. р., *Пригадую той день був безберегий, / і серця диво-репортаж / із межиріччя альфи і омеги, / і гори із терас – стелаж* (ВДж4:17 # 11–14.11.2007).

Див-рушні́к, ім., ч. р., *Чи то в хвилини досвітково-ранні, / А кожен український див-рушник, / як мінімум, це – куля на людину* (ВДж4:37).

Дипавтoграф, ім., ч. р., *Літо бабине, й раптом – сніги, / Дипавтографом впали на схилах.* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:37)

Дитинно-мірний, прикм., *Дитинно-мирна їхня рать* (ВВозн2:77).

Диявольсько-імперський, прикм., *Із зон диявольсько-імперських, Президенте, / ваш батько утікав із зон аж сім разів* (ВДж5:46 # 13.09.2008).

Дівич-мрія, ім., ж. р., *Нехай ця радість не мине, / Як дівич-мрія* (МР2:9).

Дівчátko-зірчátko, ім., с. р., *Сонне дівчатко-зірчатко / Похапки губки малює: / Місяць-легіник пливе* (ВМіс2:66).

Дім-оберіг, ім., ч. р., *Бо за мною поріг / Отчий дім-оберіг* (ЛМих:79 # 19.09.1997).

Дністёр-срібнолічень, ім., ч. р., *На берег свій кличе / Дністер-срібнолічень* (ВДжб:74).

Добровіття, ім., с. р., *Мов дивовижний цвіт на добровітті* (МТкач3:97).

Довеснянювати, дієсл., *Достигає, дорум'янюється день, / Доціловуються вже дорослі діти, / Довеснянює любов в раю пісень* (ВВас1:135).

Довірно-дитинний, прикм., *Дихання фрезій довірно-дитинне* (ТСев3:7).

Довхресний, прикм., *І всипле пригоріцу зерна / Маланка на довхресні схили* (ВКит:92).

Докирілиця, ім., ж. р., див.: **Ветхозавіття**.

Дóленька-крини́ця, ім., ж. р., *Пити лиш водицю з доленьки-криниці* (ЯК:217).

Дóля-ві́дьма, ім., ж. р., *Покохаймо ж долю-відьму, / раз така дісталась* (ОІТЗ:134 # 13.02.2011).

Дóля-лихвáрка, ім., ж. р., *Та доля-лихварка не вміє / Зарадити цій метушні.* (М. Попадюк: Німчич-2008. – № 1(9):48)

Дóля-час, ім., ж. р., *Моя судьба – судьба народу, / який пройшов крізь вушка доль-часів* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13).

Домедувáтися, дієсл., *Збирає бджілка вік недовгий, / а хтось роками п'є меду. / Трудімось, бряття, / біймось Бога, / Бо домедуємося біди...* (ВВас2:78).

Донжуа́н-ві́тер-буреві́й, ім., ч. р., *За вікном – вернісажи калюжних площ, / Й донжуанів-вітрів-буревіїв*. (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30).

Дооко́блля, ім., с. р., *Цей голос з приміського доокоблля* (СКир2:87); пор. з узуальним *довкілля*

Дора́бський, прикм., *Мисливці на людей у спосіб, ще дорабський, / підступністю вражали, що й казати* (ВДж4:47).

Доро́га-мітла́, ім., ж. р., *Віще натхнення дорогами-мітлами / Листя надії моєї мете* (ГШв4:27).

Доро́га-триво́га, ім., ж. р., *Бо дорога-тривога / до очей найнялась* (ВДж6:40).

Досві́тково-ра́нній, прикм., див.: **Див-рушні́к**.

Доц-него́да, ім., ч. р., ... *щоб дорогоцінні осені щедроти на доцах-негодах вітер не розмів* (ОСив:27).

Драглистотума́нний, прикм., ... *холод зникає / Драглистотуманний* (МР2:53).

Драсти́чно-дотика́льно, присл., *Не так макабрично, як драстично-дотикально / ... / мушу висловити наступне* (ОІТ3:296).

Дубовочо́лий, прикм., ...*ліс дубовочолий* (МР3:34).

Дума-ту́га-му́ка, ім., ж. р., *І дума-туга-мука самотинна: / За що вони пішли на смертний кін / З єдиним вдихом-видихом – Вкраїна?!. (ТСев2:43 # 24.11.2002).*

Духомо́вний, прикм., *Під гомоном пісенним, духомовним / влягаються трава й слова* (ВДж4:31 # 11–14.11.2007).

Духося́йний, прикм., *Колінкував під зводом духосяйним*. (М. Попадюк: Німчич-2012. – № 1(19):19)

Душа́-банкру́тка, ім., ж. р., *І строфи в буднях розчинились / Душа-банкрутка ледь жива*. (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 3(7):33)

Душа́-вірш, ім., ч. р., *Стоїш / із мудрістю в очах як старожила / і просишся у душу-вірш* (ВДж4:18 # 11–14.11.2007).

Душа́-розпу́ка, ім., ж. р., *Хочуть заганити душу-розпуку, / хочуть / продовжити скруту і муку...* (МБучко2:81).

Е́кзит-пул, ім., ч. р., *Вже відлунали екзит-пули¹* (ОІТ2:47 # 07.02.2010).

Єврозвє́ршення, ім., с. р., *Австрійський цісар і російський цар – / І Франц, і Олександр, обидва перші, – / Зробили давнім чернівчанам дар: / Вони були у нас для єврозвершень* (ВВозн2:22).

Євро-модє́рновий, прикм., *Куськати свіжу збілочку Ірванця, / наче євро-модернову бабу* (ОІТ3:165).

Євро́пний, прикм., *І він пішов в Небесну сотню, / щоб в небі доспівать пісень, / щоб і сусідські, і європні / наш поважали добрий день* (ВВас2:9).

Єдино-здáтний, прикм., *Єдино-рідне батьківське тепло, / єдино-здатне душу обігріти* (ТСев3:116).

Єдинокрóвєць-брат, ім., ч. р., *Єдинокровцю-брате, / О, як нас із нами багато / В безкраїх Господніх просторах!* (Г. Тарасюк: Наш голос-2020. № 316-317(11):14).

Єдиноодві́чний, прикм., *Кохання – хіба не єдиноодвічна / Ця тема* (МР2:53).

Єдіно-рідний, прикм., див.: **Єдіно-здáтний**.

Життє́во-барві́стий, прикм., *А на полі життєво-барвистім / Не буває сумних падолистів* (ЯК:218).

Жовті́нь, ім., ж. р., *Ранок. / Іскрить гаряча жовтінь* (ТСев2:76 # 1996 – 20.03.2003); пор. з узуальними *жовтизна, жовтина* [СУМ-11, т. 2, с. 540].

Жовтне́во-ра́нній, прикм., *Багрянець жовтнево-ранній* (СКир1:11).

Заблúда-дні́на, ім., ж. р., *Спинилися годинники у світі? / Заблуда-днина в нічку перейшла?* (ВДж1:9 # 14.10.2000).

Забруна́вити, дієсл., ... *весною юним малахітом забрунавить листя на гіллі* (ОСив:25).

¹ Екзит-пул – це трансформоване від екзит-пол. Хто знає молдавську мову, зрозуміє (примітка Олега-Ігоря Ткачука – А. Т.).

Завива́льно-пону́рий, прикм., *Розлетяться воронячі зграї / Завивально-понурих негод...* (ТСев4:33 # 7.11.2007).

Заволо́глий, дієприкм., *Їх завологли сиві очі* (ВКит:58).

Задунáїтись, *Я українець з роду в рід / і лишусь ним, як світло в вічах, / хоч буре квітом зацвіту, / хоч задунаюсь в протиріччях* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13).

Зáйда-кат, ім., ч. р., *Співвітчизники! Сором і совість / геть з вас вибили зайди-кати* (ОІТЗ:172 # 3.02.2016).

Зáйда-лихва́р, ім., ч. р., *Гуцулові найперше – рідні гори, / а зайдам-лихварям “Хто в вас вожак?”* (ВДж4:59).

Зайча́тка-пе́рси, ім., мн., *Зайчатка-перси і припухлі губи, / І млосний подих на моїх устах* (ВМіс2:246).

Закля́млювати, дієсл., *Та кров не вбивця... Не заклямлюю груди. / Усе забудь... і згадуй, згадуй, згадуй...* (ТСев2:10 # 2.12.2001).

Залистопа́дити, дієсл., *Залистопадить віхола яскрава, / засипле листям незбагненну ніч* (ВДж1:9 # 14.10.2000).

Замáна, ім., ж. р., <назва поезії> (ТСев2:54 # 2.11.2002).

Замáнливо-мінлі́вий, прикм., *В Уторопець – маленьку річку – скочив, / в заманливо-мінливий плін* (ВДж4:26).

Занебе́сся, ім., с. р., *Це найлегше – злетіти, як жити незмога, / В занебесся, довічним світанням розкуте...* (ТСев4:72 # 10.05.2008).

Зане́бовий, прикм., *Не квапиться зірка до нас, / Ще люб їй занебовий вигон* (ТСев4:65 # 7.01.2008).

Запаву́чений, прикм., *На обід – запавучений стіл* (МР3:37).

Запружі́нитися, дієсл., *Сюди прилітають до мене солов'ята сріблясті / Ї проворні такі ластів'ята. / Я ї не зчувся, коли це / У них запружинились крила* (СКир2:24).

Засвітанко́віти, дієсл., *І позначиться віднайденням давно загублене, / І ти знову засвітанковієш* (МР2:102).

Затаєність, ім., ж. р., *Не задивляйся, – кажу, – в мурту затаєність віщу* (ТСев1:69); пор. з узуальним **затаєння** [СУМ-11, т. 3, с. 341].

Затопóлити, дієсл., *Затополила в поле Компаніївка /.../ Оперезалась зміями-завіями* (ГШв2:69).

Заювілє́йя, ім., с. р., *Мовчав до нас праліс гучним заювілейям* (МР2:99).

Збілювати, дієсл., див.: **Білоомріяний**.

Збілюватися, дієсл., *В тремкій напрузі збілювалось тіло старого ґрунту* (ТСев3:47).

Звисочі́ти, дієсл., *Ти подивися на моє чоло, – / Як знебіло воно і звисочіло* (МР2:79).

Звогні́тися, дієсл., *Обжаль мене, звогнійся на мені* (ВКол3:61 # 1998).

Звулка́нитися, дієсл. *Звулканиться і вивергне свій біль / Планета в штормах* (МР2:39).

Зв'ядáння, ім., с. р., *...І хочеться все розпочати спочатку, / Забравши до серця зв'ядання земні* (ТСев4:210 # 1.09.2007).

Здоров'я-криштáль, ім., с. р., *Тобі я бажаю в доленьці мати /.../ І справу, що тішила б руки і серце, / Й здоров'я-кришталю ціле озерце* (ЯК:103).

Зéлен-дерн, ім., ч. р., *Вийди в кодри до джерельця, / що здригається на ріні, / де та призька з зелен-дерну / схована під гіллям в тіні* (ВВас2:76).

Зéлен-ку́холь, ім., ч. р., *Із соняха листочка зелен-кухоль / з криниці лівою рукою ніс* (ВДж1:10 # 14.10.2000).

Зéлено-божеві́льний, прикм., *Гей, скаче над бурунними верхами / крилатий огир! /.../ під золотистими копитами – / зелено-божсєвільний вир* (ВЗуб1:27).

Зеленобрóстий, прикм., *Отак і на землі зеленобростій / герої, як Тарас, були* (ВДж4:18).

Зеленогі́льний, прикм., *Тремтить зеленогільна деревина* (СКир2:85).

Зелéно-звáбний, прикм., *Торкнулася твого плеча / Зелено-звабна усміхнулася* (ЛМих:139 # 17.09.2002).

Зéло-ні́ша, ім., ж. р., *В зело-ніші принишли оселі* (ВМіс2:253).

Земля-гніздечко, ім., ж. р., *На сонячних вервечках / гойдається земля-гніздечко...* (ВЗуб1:14).

Земляк-гуцул, *На згадку – бронзова свіча / у земляків-гуцулів пишнім колі* (ВДж4:17).

Зеренцвіт, ім., ч. р., *З гарячим сонцем ув очах / Візьми у пригірці зеренцвіт* (ГШв1:103).

Землітися, дієсл., *А він землився* (МР2:12).

Зигзицеобкий, прикм., *То здається, на возі циганському / їду я / із смаглявкою щирою / зигзицеокою* (ГШв1:23)

Зимá-вістунка, ім., ж. р., *Як би там не було, та зима-вістунка / не зверта уваги на багаж оцей* (ВДж2:42).

Зимовій, ім., ч. р., *Мій зимовію, місяце лютий* (БМел:125 # 2.1997).

Зимокривавий, прикм., *Та всякому найбільше бракувало / серед стін ґратованих металом – ЦВЯХА / цвяха-стержня душі для терпіння зимокривавого безгоміння* (В. Шкурґан: Німчич-2007. № 3(7):24).

Зілля-блекотá, ім., с. р., *Котрі зі зла точили страсне щастя, / Настояне на зіллі-блекоті...* (ГШв4:33).

Зініця-приціл, ім., ж. р., *В зіницях-прицілах / Лиш коливання мети* (ББунч:32).

Зірнообкий, прикм., *Загубилися серед осені хризантемами зірноокими, попід вітами срібноросими впали грушами стиглобокими* (ОСив:32).

Зірчєня-дитіна, ім., с. р., *Зорі тендітну крапелину / Очима солодко стивав, / І бачив зірчєня-дитину, / немов себе колись між трав* (ВВозн2:80).

Зледачілість, ім., ж. р., *Гриби, суніці, афини, малина / І сита здаlechілість дичини* (ВВозн2:12).

Зліви-літá, ім., мн., *Купаючи долю у зливах-літах* (Я. Кибіч: Німчич-2008. № 3(11):42).

Злість-лист, ім., ч. р., *На брата брат злість-лист несе, / адреси вишуковує Батія* (ВДж4:25).

Злопекучий, прикм., *Громи небесами двигять і ревуть, / немов батоги дротяні злопекучі* (ВЗуб1:25).

Зло́то-перелі́в, ім., ч. р., *Собори неба, сонця і трави, / Роси зеренця, злото-переливи* (СКир2:129).

Злотопо́лум'я, ім., с. р., *Хай пламеніє злотополум'ям* (МР2:98).

Злосто́руна́, ім., ж. р., *Розвіє вересень печалі / На злостострунах у гаях* (СКир2:74).

Злотоу́стити, дієсл., *Волхви між нами злотоустили* (МР2:1).

Злю́ка-вто́ма, ім., ж.р., *Я боявсь... Та випадково / Злюка-втома подолала* (МІв1:44).

Зметро́жений, дієприкм., *Тепер, зметрожений, стою / Я на церковній площі* (ВКол3:150 # 2003).

Змиг, ім., ч. р., *Линиві рухи ланцюга і рині, / Як небуття ламкий німотний змиг* (ТСев4:132 # 18. 10. 2007).

ЗМІ-Я́, ім., ж. р., *Христос і Диявол впали, / в армрестлерів – нічия. / Вода і Вогонь змивали / із палімпсесту «ЗМІ-Я»* (ОІТ3:209 # 2.09.2011).

Змія́-заві́я, ім., ж. р., див.: **Затопо́лити**.

Змія́-сло́во, ім., ж. р., *Він відкине поради лукаві, / «Доброзичливиців» змії-слова* (ОІТ2:16 # 7.08.2000).

Змо́вкло-сумові́тий, прикм., *Стояло літо на пероні – / Вечірне... Змовкло-сумовите* (ТСев1:126 # 6.10.1999, ср, 23 год. 40 хв.).

Змогі́лено-сто́млений, дієприкм., *І Чорнобиль ірже, мов Сибір / На змогилено-стомлений дух.* (М. Попадюк: Німчич-2008. – № 1(9):47).

Знайча́ста, присл., *Щастя – нещастя: / є або ні. / Друге знайчаста / в кожному дні* (ВДжб:27).

Зне́біти, дієсл., див.: **Звисочі́ти**.

Знімі́ти, дієсл., *А що подасться – не збагнеш, / А як збагнеш – знімієш...* (ТСев2:84 # 7.07.2001); пор. з узуальним **занимі́ти** [СУМ-11, т. 3, с. 231].

Знові́тнений, дієприкм., *І десь визріває зновітнене вчення, / А в ньому пракняжо новітнієш ти* (МР2:69).

Зовосло́во, ім., с. р., *Ра обдаровує нас зовословом* (МР2:54).

Зозу́ля-солове́йко, ім., ч. р., *Хтось, може, в цю мить, ось тепер, на руці / Востанне тримав ще зозуль-соловейків* (ВМіс1:84).

Золота́вити, дієсл., ...*Золотавають брук промінці* (ТСев1:95 # 24.09.1999, пт, 13 год. 15 хв.).

Золота́во-промені́стий, прикм., *Сонце сяє з-поміж хмар / золотаво-променисте* (ВВас2:68).

Золотистомло́сний, прикм., *Був день золотистомлосний* (ЛМих:134 # 10.10.2002).

Золотові́тий, прикм., *Цей час, котрий незримий і священ, / мов нинішня пора золотовіта* (ВДж1:52 # 4.11.2000).

Збо́лото-двє́рі, ім., мн., *В осені золото-двері, / в осені тиша німа* (ВДж2:21).

Золотоіскрі́стий, прикм., *Вітер б'є в моє лице / листям золотоіскристим* (ВДж2:7).

Золотолі́сто, присл., *Шепоче осінь / золотолисто, /готує вбрати / зими намисто* (ВВас2:82).

Золотострункі́й, прикм., *Тополі золотострунка свіча / біля каплички, що на перехресті, / пала на світ увесь в моїх очах, / в душі, у хвилях-роздумах, у серці...* (ВДж1:26 # 30.10.2000).

Золотоша́то, присл., *Зійде понад криницею твоя зоря. / І з нею раюватимеш золотошато* (ВДж5:30 # 8.09.2008).

Зоокоха́ння, ім., с. р., *Мінятимемо без вагання. – / із мишею зоокохання!* (ОІТ3:24).

Зоресві́тий, прикм., *Якби не він – було би небо зоресвітим, / запалювала б кожна зірочка сірник* (ВДж2:41).

Зореся́й, ім., ч. р., *Ти юнь моя, ти цвіт вишнева, / Ти зоресяй, – не зорепад* (МР2:56).

Зоря-весня́нка, ім., ж. р., *Мені ти, школо, як зоря-веснянка* (ОШв:113).

Зчорнений, дієприкм., *Вік своє язичництво відспівав, / Кам'яниці зчорнені мстою бід...* (ТСев4:135 # 23.10.2008); пор. з узуальним **зчорнілий** [СУМ-11, т. 3, с. 740].

Івасюко́витися, дієсл., *На нашій славній Буковині, / на нашій славній Україні / для всіх окрилених людей / Івасюковиться Музей!* (ВВас3:45)

Іззвідале́ки, присл., *Як це Овідій-грек у наші гори / забрів вигнанцем іззвідалеки?* (ВДж4:64).

Іко́нно, присл., *Він впізнає / Твій подих, подив, погляд твій углиб / На тім осерді, де іконно сяє / Його чоло в сліпучім німбі... шиб...* (ТСев1:78 # 10.04.1999, сб 11 год.).

Імені́тися, дієсл., див.: **Біля́витися**.

Іму́щий-руї́на, ім., ч. р., *Але щось шукає там доля / Над вертеп імущих-руїн...* (ТСев2:21 # 23.05.2002).

Іскрогра́йний, прикм., *Іскрограйним буриштином ласкає обрус* (MP2:90).

Кабáн-зуб, ім., ч. р., *Добіг туди Кабан-зуб гострий, / А в тім раю – одна вода!* (М Михайлюк: Дзвоник-2010. № 45(12):6).

Калі́нково-серде́шний, прикм., *Канібали вселенські, амонал – «оселедці», / калинково-сердешні педофільнії «перці»* (ОІТ3:181).

Калино́во-украї́нський, прикм., *Бо он нахмурились густі Карпати / у калиново-українським дні* (ВДж4:59).

Кармі́нно-жасмі́новий, прикм., *...вже вся вона аж світилась / квітом кармінно-жасминовим* (ГШв2:39 # 30.06.2001).

Карті́на-спога́д, ім., ж. р., *Картина-спогад знов зринає – / все, що було і перейшло* (М. Волощук: Наш голос-2016. № 269(11):39).

Катаклі́зм-пухлі́на, ім., ч. р., *Хвороблива земля / викашлює катаклізми-пухлини* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):30).

Кві́т-з'я́ва, ім., ч. р., *Так ти до мене, квіте-з'яво, / А я до тебе, як полин* (MP2:76).

Кві́тка-блакі́тка, ім., ж. р., *Не лякайся, не в'янь, моя квітко-блакитко, / Епітафій тобі за життя не складу* (ТСев4:184).

Квітка-сон, ім., ж. р., *Ой, кохання геть не в'яне, / бо воно, мов квітка-сон...* (ГВ1:68).

Квіт-ласка, ім., ч. р., [*Літа*] *Наливалися медом-солодом, квітом-ласкою материнською* (ОСив:32).

Квітоліпа, ім., ж. р., *Підмітало чумацькі шляхи квітолипами* (Т. Полубко: Німчич-2009. № 4(16):49).

Кіллер-сепаратіст, ім., ч. р., *В кіллера-сепаратиста зброя / грізна й дуже точна!* (ОІТ2:140 # 14.12.2009).

Кінь-мить, ім., ч. р., *О, волелюбні коні-миті, / де ваш вожак і ваші сідла?* (І. Маковійчук: Німчич-2016. № 3(22):35).

Кість-колона, ім., ж. р., *Силу цю в жінці не просто збагнути /.../ Наче в Сталлоне – кості-колони* (ОІТ3:266 # 13.09.2011).

Клопіт-труд, ім., ч. р., *Я, ненько, цілував дитинно твої руки, / що увібрали клопоти-труди землі* (ВДж3:19).

Книговбівця, ім., ч. р., *Є й у вас ці “книголюби” – горезвісні читачі – книговбивці, книгогуби* (ОСив:144).

Книгогуб, ім., ч. р., див.: **Книговбівця**.

Коваль-шкульга, ім., ч. р., *До фірточки, на вулицю, /колись коваль-шкульга / Нам дивну клямку викував – / Дзвінка-дзвінка серга* (ВВас2:74).

Ковготá, ім., ж. р., *Світ сам втомивсь з своєї ковготи* (ТСев2:78 # 7.10.2001).

Колихкій, прикм., ...*І лиш душу приманює-кличе / В колихку матіолову ніч* (ТСев1:121).

Колінобітніти, дієсл., *І відсвіт гасової лампи, / Перед якою мовчкомо / Колінобітніла темнота* (Т. Севернюк: Німчич-2016. № 3(22):14).

Колія-змія, ім., ж. р., *І колія-змія із відблиском ножа* (ББунч:8).

Колóтися-молітися, дієсл., *Колешся-молишся світлу пізнань, / Тайні, що кличе за обрійну грань* (ТСев4:184)

Коміш-очерёт, ім., ч. р., *Крім того, що суєтно промайнуло, / забилося в комиші-очерети* (ВДж4:65).

Комп'ютерно-чужій, прикм., *Виглядає Україна: чи не стали її діти теж комп'ютерно-чужі?* (ТСєв3:70).

Комуномрїйник, ім., ч. р., *«Населення, електорат...» – це друг його, Олійник. / Так-так, поет, Поет, комуномрїйник... (ОІТ3:173).*

Комуноохóчий, прикм., *Накинуться зайти / Комуноохочі / Заради новітніх, / Ненаших ідей (ВВозн2:54).*

Конвоїр-хижа́к, ім., ч. р., *Якнайдалі з рідних місць і від Карпат / Запроторював їх Сталін-супостат. / Для людей лишень з дошок товарняки, / У вагонах конвоїри-хижаки (Н. Кибич: Німчич-2005. № 1:61).*

Кордо́н-межа́, ім., ч. р., *Тут, де колись кордон-межа, / горицвіти взялися скопом (ВДжб:81).*

Корóзія-іржа́, ім., ж. р., *І я бреду до дерева отого, / де бляху їсть корозія-іржа (ВДж4:53).*

Короня́, ім., с. р., – *Буде суд царям й царятам, / Де б не поховались, / Їх корони й коронята / Сонце правди спалить... (ТСєв1:49 # 9.03.1992 – 1.03.2000)*

Космона́вт-слима́к, ім., ч. р., *Равлик-павлик... недарма ж його антени забриніли так /– він на цій землі священній / космонавт-слимак (ГШв4:14).*

Кóсмос-мак, ім., ч. р., *Розсипав зорі космос-мак (В. Лелек: Німчич-2007. № 3(7):44).*

Кохáння-вино, ім., с. р., *Тебе напувала коханням-вином, / і несамовито по світу носила... (ГВ1:130).*

Краймежа́, ім., ж. р., *На краймежі звітую, / Хоч краю ще не бачу: / Не знаю, що знайду я, / Не відаю, де втрачу (ТСєв4:208 # 5.11.2007).*

Край-світ, ім., ч. р., *Тих плотогонів, що іще тоді / служили першими екстриму, Музі, / і кожен з них в краї-світи летів (ВДж4:59).*

Крапелька-зоря́, ім., ж. р., *Якби я птахою була / Злетіла б в синь твоїх очей / Неначе крапелька-зоря (ЛМих:155 # 8.11.1997).*

Кра́пка-ро́здум, ім., ж. р., *Ці крапки-роздуми святі (ВДжб:73).*

Краплі́на-люсте́рко, ім., ж. р., *Прорвались – і полинули / з краплинами-люстерками* (ВЗуб1:11).

Кра́пля-бджола́, ім., ж. р., *Дощ заліплює краплями-бджолами, / Сіру повинь земля вже не всотує* (ВМіс1:150).

Краса́-оа́за-рай, ім., ж. р., *Тобі б летіти повноводно / В “упряжці” з Прутом за Дунай. / І як той Санчо, благородно / Нести красу-оазу-рай* (М. Попадюк. Німчич-2007. № 4(8):34).

Краса́-стру́нкість, ім., ж. р., *Тебе тополеньки отут обставлять / красою-стрункістю* (ВДж2:63).

Красу́ненька-каплі́чка, ім., ж. р., *Тебе, красуненько-капличко, / урятував від смерті Бог* (ВДж5:34 # 8.09.2008).

Красу́ня-держа́ва, ім., ж. р., *Вкраїна буде в щасті, славі, / Мов квітка між красунь-держав* (РБол2:82).

Крейдя́ніти, дієсл., *Коли вмирають наші матері, / То крейдяніє золото зорі* (СКир2:132).

Кривджене́ць-ві́тер, ім., ч. р., *Шмагатиме кривдженець-вітер, / Аби зупинити повернення це з небуття* (МЛаз:40).

Крижі́ння, ім., с. р., *У нас такі морози – / Сухі... німі... не перейти / Безмовне їх крижиння* (ТСев2:151 # 16.12.2002).

Крикóвище, ім., с. р., *Що не алярм, – то збіг криковищ* (В. Джуран: Німчич-2012. № 1(19):15).

Крилáтити, дієсл., *Вирівнював мій крок, / Крилатив кволий спів / Під зорями думок / Над хвилями чуттів* (ТСев4:86 # 19. 04. 2008).

Крихко́та, ім., ж. р., *Такий крихкий місток над часом, / а от іду по тій крихкоті – / і немає років, сивини, хворості...* (ТСев4:160); пор. з узувальним **крихкість** [СУМ-11, т. 4, с. 352].

Крицелáтий, прикм., *Він, як кольчуга крицелата* (МР2:74).

Крив́ця-сльоза́, ім., ж.р., *Дорога додому потратами стелиться, / І скапує крівця-сльоза в пилюгу* (ТСев2:45 # 17.05.2002).

Круглястобóкий, прикм., Круглястобокий *каміннь-великан*
(Б. Мельничук: Німчич-2005. № 1:23).

Кру́то-пала́ц, ім., ч. р., ...*А мрамуровим круто-палацам – люба година...*
(ТСев4:109 # 28.11.2007).

Кукурудза-бабу́ся, ім., ж. р., *А ось кукурудза-бабуся / у жовтім кожусі / розказує казку* (ВЗуб2:11).

Ку́лька-ба́бка, ім., ж. р., *Визирали кульки-бабки з-за межі* (ТСев3:12).

Ку́ля-зати́ка, ім., ж. р., *Веселили втішно кулями-затиками* (В. Шкурган: Німчич-2007. № 3(7):24).

Курволéсити, дієсл., *Охриплі сплески курволесять* (МР2:70).

Кут-горб, ім., ч. р., *Сільський кут-горб з хатами покотився вниз*
(ВДж5:46 # 13.09.2008).

Ла́гідно-тремкі́й, прикм., ...*павутиння лагідно-тремке* (ТСев3:63).

Ла́гідно-тримкі́й, прикм., *Мов золоті листочки, сонце сипле / Своє проміння лагідно-тримке* (ТСев4:97 # 1976 – чт, 11.12.2008).

Лакéй-ві́родок, ім., ч. р., *Хто перед розстрілом твоїм сюсючив / лакеєм-виродком на всі віки?* (ВДж4:49).

Ласті́вка-дружі́на, ім., ж. р., *Двір – як дзвін, на все село. / Наче ластівка-дружина* (ВВас1:43).

Латáття-ка́зка, ім., с. р., *І всі вони – мов рай – свята пороша, / немов латаття-казка на воді* (ВДж4:61).

Лéгіт-ще́біт, ім., ч. р., *Полинь у себе, / у руту-м'яту, / у легіт-щебіт!*
(ОІТ3:139 # 14.09.2016).

Легкокрі́ло-щебетлі́вий, прикм., *Наш легкокрило-щебетливий птах*
(Б. Мельничук: Німчич-2005. № 1:23).

Лéмко-гречкосі́й, ім., ч. р., *Ідеш в крисані, лемко-гречкосій* (ОІТ2:41 # 21.05.2010).

Лжебезсме́ртя, ім., с. р., *«Четверте – друге» – з лжебезсмертя, / з оцінки низький старт берем* (ОІТ3:50 # 1.10.2011).

Лис-місяць, ім., ч. р., *Виходить рудий лис-місяць / Опівночі на полювання* (ГШВ2:48 #24.02.2003).

Листóчки-тополя́та, ім., мн., *Листочки-тополята казку множать, / як на цікавому уроці вже* (ВДж2:44).

Лист-червонозлі́т, ім., ч. р., *Цей зойк, як лист-червонозліт* (МР2:92).

Лібідоло́гія, ім., ж. р., *Вам, знаному теоретику лібідології* (ОІТ3:296).

Ліс-бі́р, ім., ч. р., див.: **Верх-гора́**.

Лі́то-синь, ім., с. р., *Не буде їх ніколи, знаю. / на те – і небеса. / Пташам у літо-синь вірнаю, / не вірячи, що сам* (ВДж1:5 # 2.08.2000).

Ліхта́рити, дієсл., *То місяць в вікно ліхтарить, / Висвітлює зламний слід, / Торкає струну гітари – / Луну невертальних літ* (ТСев4:192 # 31.08.2007).

Лові́тник, ім., ч. р., *...Та несподіваних і хитрих з'явах / При втечах від ловітників “крутих”, / У вистрибах, курбетах, у лукавих / Нападках на тремтячо-боязких* (ВКол4:132 # 2007).

Лóвко-підлі́й, прикм., *А солод рідний ділять залюбки / Маленькі наші ловко-підлі зграї* (ВКол3:263 # 2005).

Лоді́я-рядо́к, ім., ч. р., *Тільки думки плили / Лодіями-рядками* (ТСев2:133 # 24.01.2001).

Луг-бе́рег, ім., ч. р., *...над лугами-берегами / загуркотіло-загуло* (БМел:1).

Лу́нно-перелу́нно, присл., *А на подвір'ї півні, лунно-перелунно / співають, вторять інші їм у день такий* (ВДж3:12).

Людинока́зка, ім., ж. р., *З прадавніх нетрів образ вироста / Людиноказки* (ВКол4:136 # 2007).

Людозві́рство, ім., с. р., *Б'є в серце звідусіль луна, / Луна страшного людозвірства* (МР3:10).

Ма́вка-коке́тка, ім., ж. р., *У світі твоєму русалок натури / І мавки-кокетки в танку* (СЯр:64).

Магі́йний, прикм., ...*І квітів магі́йних зарошені грона, / Розірвані лину стрічальної пісі – / Вбирала, відкрившись, душа безборонна* (ТСев4:127 # 17.12.2007); пор. з узуальним **магі́чний** [СУМ-11, т. 4, с. 590].

Майно́та, ім., ж. р., *Промайнуло чуже обличчя, / Майно́та запекла полинно* (ТСев2:101 # 14.02.2003).

Мала́нка-Задні́стрянка, ім., ж. р., *Так Маланка-Задні́стрянка / в Буковину забрела / із часів дохристиянських / давній звичай принесла* (Ю. Чига: Наш голос-2018. № 283(1):33).

Ма́тінка-ца́рінка, ім., ж. р., *Скоривсь нам Дарій, поступився Кір / Великій скіфській матінці-царинці* (ГШВ2:7).

Ма́тір-банде́рівка, ім., ж. р., *Лист ув'язненої української матері-бандерівки* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13).

Мату́сенька-Мадо́нна, ім., ж. р., *Прости, як зможеш, нам, Матусенько-Мадонно, / Превічна Берегине роду у селі* (ВДж3:18).

Мед-со́лод, ім., ч. р., див.: **Кві́т-ла́ска**.

Меланхо́лійно-безтурбо́тний, прикм., *Троянда ледь пелюстками униз. / Меланхо́лійно-безтурботна вранці* (І. Маковійчук: Німчич-2009. № 3(15):55).

Мембра́на-ра́на, ім., ж. р., *І що там видно – не питай / Мене, кохана, – / Туди не добіга курай. / Мембрана-рана* (МР2:11).

Мертві́тися, дієсл., *Важка легких доріг сума, / В нелегкім русі шлях мертвиться* (ТСев4:57 # 1990 – 9.05.2007).

Ме́ртво-спорожні́лий, прикм., *Земля, мов мати, колисає сум, / міста і села мертво-спорожнілі* (ГШВ1:97)

Мі́лість-пода́чка, ім., ж. р., *І милості-подачки не чекати* (ОШВ:179).

Милода́нно, присл., *Кавалери-дами / Трохи милоданно* (МР2:73).

Мироде́ння, ім., с. р., *Крізь квартиру – гінци миродення: волошки і світло* (ОІТ3:358).

Мі́жві́льність, ім., ж. р., *В міжві́льності небесній і земній / Єднаючись, такий давали висвіт* (ВКол4:135 # 2007).

Мільйонновільний, прикм., Мільйонновільна Україна є? (ВКол3:132 # 2002).

Мільйонновулий, прикм., Пасіка мільйонновула (МР2:35).

Мільйонногórdий, прикм., Були звитяги, вольності і слава – / Мільйонногорда на коні колись! (ВКол3:219 # 2007).

Мільйонно-грошовий, прикм., Як чорно засвітилися, братки!.. Не фраками, достойники, не фраками, / Але мільйонно-грошовими знаками (ВКол3:213 # 2002).

Мільйоннозвукій, прикм., Помножся, пісне, у мільйоннім вирі, мільйоннозвуким велетом злети (ОСив:56).

Мільйоногóрлий, прикм., Порух руки / Відлунився мільйоногорлим / Зойком... (МР3:12).

Мінливо-дорогій, прикм., Моє, мінливо-дороге й ранково чисте, / У тім повітрі-здадці постає (ВКол4:135 # 2007).

Місяць-імпресаріо, ім., ч. р., А над рікою марево, / І грають плеса вод./ І місяць-імпресаріо / Всіх кличе в хоровод (ВМіс1:138).

Місяць-легі́ник, ім., ч. р., див.: **Дівчátко-зірчátко.**

Місяць-новобрáнець, ім., ч. р., Вкрився в хмарах місяць-новобранець (Н. Кибич: Німчич-2008. № 3(11):44).

Міцнодúжий, прикм., То не тісто сходить – / міцнодужий легінь / із діжі виходить (ВЗуб2:15).

Многозра́ди, ім., мн., ...Бо для мене єдина, / В многозрадах – єдина / Лиш одна Батьківщина – Та моя Україна (ТСев4:200 # 28.09.2008).

Многомногогрі́шний, прикм., Усіх довкруз не визнає, / той словоблуд, той многомногогрішний (ВДж4:23).

Мóва-пір'ї́нка, ім., ж. р., Щоб не плакалось мові-пір'ї́нці (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40).

Мóва-розмóва, ім., ж. р., Стигли глибини душі, / чия мова-розмова / тривожна (МБучко2:80).

Морóз-стúжа, ім., ч. р., Морози-стужі не страшні йому (ВДж2:51).

Мотóрно-крутій, прикм., *Хтось терся побіля моторно-крутий* (ВКол3:98 # 2004).

Мóтуз-нить, ім., ч. р., *Отим, що, може, забезпечить / мені спартанський мотуз-нить* (ВДж1:55 # 5.11.2000).

Мрїйночóлий, прикм., *Вже днина перебігла / в ночі сад до мрїйночолух* *холодів* (ВДж1:98 # 18.11.2000).

Мрїя-надїя, ім., ж. р., *А мрїї-надїї збулися не всі* (ОШв:167).

Мрїява, ім., ж. р., *Світись... світи... Нестримна темна мрїява / В очах, в країні, в небі, надворі...* (ТСев4:34 # 17.11.2007); пор. з узуальним *мрїяка* [СУМ-11, т. 4, с. 817].

Мúдро-золотій, прикм., *А осені барвистої стежки / Ведуть у мудро-золоті роки* (ЯК:109).

Мúка-крук, ім., ж. р., див.: **Біль-змїя**.

Надарáбський, прикм., *І знову сум / і серце сум нестиме / і суму надарабська в'язь* (ВДж4:30).

Надвїшшя, ім., с. р., *Та як би там, / В надвишші, не було, – / Ніхто нас не підніме / із безодні* (ТСев4:41 # 2002); пор.: **Возвїшшя**

Надзémно-планетáрний, прикм., *Острозький слід – надземно-планетарний* (ТСев4:61 # 7.01.2009).

Надлюбóв, ім., ж. р., *Де ж – / Дума про нáрід, що називався – народом, / Сила якого жодним чужинцям не піддалась, / А похитнулася від надлюбові* *рідного роду* (ТСев4:109 # 28.11.2007).

Надмістїчний, прикм., *А може, все це – надмістичний фільм / Із фарсом фальшивих драм?* (ТСев1:20 # 5.09.1998).

Надполинóвий, прикм., *Яка – надполинова гіркота* (В. Джуран: Німчич-2005. № 1:63).

Надсрїберний, прикм., *Претаїнство святих квіток. / І пил – надсрїберний пилок* (ВДж6:23).

Надцвїнтарний, прикм., *Не пускають тебе дерева / У надцвинтарну голубїнь* (СКир2:79).

Нажнивувáтися, дієсл., *Насіялися дотепер вони, / Нажнивувались, що в коморі голо* (ВКолЗ:236 # 2002).

Найко́жний, прикм., *Сльоза бринить / найкожну мить* (ВДжб:9).

Найсупі́льніший, прикм., *Це я питаю, звичайніська жінка / І – найсупільніша з усіх людей* (М. Матіос: Німчич-2005. № 1:21).

Нама́рний, прикм., *Якби не ці намарні запитання, / Й не це стокляте лихо від ума..* (ТСев2:11 # 22.03.2002); *...А минуле – таке сучасне, / Що намарні слова про волю* (ТСев4:73 # 12.11.2007); пор. з узуальним **ма́рний** [СУМ-11, т. 4, с. 630].

Нама́рність, ім., ж. р., *І невпинність, і намарність / Всіх надбань твоїх і втрат* (ТСев2:83 # 10.07.1995 – 7.02.2002).

Напівобру́чка, ім., ж. р., *Омана – все омана /.../ омана дух / омана плоть / І райдуги напівобручка* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:41).

Напівсо́н-анáтом, ім., ч. р., *Стояв Тарасик в річці сам навпроти / весни, що пташкою зрина / це наче сон чи напівсон-анатом* (ВДж4:26).

Наро́джено-воскрéслий, дієприкм., *День народжено-воскреслий* (ЯК:210).

Наста́рчений, прикм., *Старенький цвинтар... жито і... трава... / Настрачені і втрачені надії* (ТСев2:43 # 24.11.2002).

Натщекро́ві, присл., *Що натщесерця мну цю траву / І п'ю цю красу натщекрові* (П. Сорока: Німчич-2008. № 1(9):31).

Наявно-незбагнénний, прикм., *Мов арка райдуги – наявно-незбагненна* (МР2:28).

Не́бний, прикм., *Вседержці духу, небні менестрелі, / Могутні маги, зроджені із ран* (ТСев4:62 # 3.01.2009).

Не́бо-Бог, ім., ч. р., *Шлю подяку небо-Богу у словах* (ЯК:136).

Небові́сний, прикм., *Де тепер дорога / Та, що розімкнула / Небовисну синь...* (ТСев2:149 # 5.10.2002).

Не́бо-латáття, ім., с. р., *Без сватів і бояр повінчались під небом-лататтям* (М. Киселиця: Німчич-2008. № 3(11):46).

Невертáльний, прикм., див.: **Ліхтáрити**.

Невідь-Лéта, ім., ж. р., *Хаотично тануть в невідь-Лету / Білих днів кораблики малі* (ВДж1:23 # 26.10.2000).

Невпóкір-сльозá, ім., ж. р., *Хто витре невпокір-сльозу?* (В. Джуран: Німчич-2016. № 3(22):45).

Невсítний, прикм., *Перо і думи.... І заманна згуба – / Невситний поклик / Неба і... стола...* (ТСев2:163 # 7.02.2003); пор. з узуальним **невситíмий** [СУМ-11, т. 5, с. 273].

Невтрíмно-одержíмий, прикм., *Вони невтримно-одержимі* (МР2:35).

Недорóди, ім., мн., *...Про недороди у любові...* (ТСев4:30 # 10.11.2008).

Недоторкáння, ім., с. р., *І троїсто зриває студені ланці недоторкань / З німоти на сумних і відроду неможних устах* (ТСев2:87 # 20.02.2002); пор. з узуальним **недоторкáнність** [СУМ-11, т. 5, с. 301]; **Нетóрканість**.

Недруг-чужíнець, ім., ч. р., *Ніколи ми не станем на коліна, / Хай не чекають недруги-чужинці. / Радіє наша вільна Україна* (ОШв:18).

Незгáсно-веселкóво, присл., *Світи ж і нам незгасно-веселково / Його найперше і останнє слово* (БМел:151 # 03.1995).

Незнайóмець-сум, ім., ч. р., *А дощ іде – і зупинитися не хочу. / він для Одеси – незнайомиць-сум* (ВДж1:6 # 6.09.2000).

Незстúджений, дієприкм., *Я чуюся деревом, в якому нуртуються соки / Й струмлять по розколах – / Зелені незстуджені дні...* (ТСев4:206 # 2.11.2007).

Некля́тва, ім., ж. р., <назва поезії> (ТСев4:206 # 2.11.2007).

Нена́висть-гнів, ім., ж. р., *Що сталося, сусіди, з нами? / Чому в очах ненависть-гнів?* (ВДж1:60 # 6.11.2000).

Нена́висть-зло, ім., ж. р., *Василечку, хвала тобі, хвала / Од сірого вкраїнського народу. / Не май на нього ненависті-зла* (ГШв3:10).

Нена́спіх, присл., *Вони ненаспіх шепотіли* (ВКит:51).

Не́нька-сиротá, ім., ж. р., *Вертайтеся, сини, на Україну, / Нехай не плаче ненька-сирота* (ОШв:181).

Непа́м'ять, ім., ж. р., *І над посмерклими роками / Хтось жбан непам'яті розбив* (ТСев2:66 # 25. 11. 2001 – 23. 06. 2002).

Неперетлу́мно-сі́тий, прикм., *Пеклись голівоньки матусеньок на сонці. / Їх допікав неперетлумно-ситий жар* (ВДж3:9).

Непове́рненець-син, ім., ч. р., *Страшніше за запізнене зітхання – / байдужість, неповерненці-сини* (ВДж1:91 # 15.11.2000).

Непресто́льний, прикм., *Їй – непрестольній – / Речено палати* (ТСев2:61 # 16.09.2002).

Непровісті́мий, прикм., *Непровістима днина* (ВКол4:190 # 2010).

Непроти́ятий, прикм., *Непротиате коріння, / Шлюб конвалії й терну / на зимовій землі* (ТСев2:34)

Нерозгаднові́чний, прикм., *Моя українко чорнобрива, мій нерозгадновічний міт* (МР2:45).

Неско́ра, ім., ж. р., *...Просочується жар холодної нескори...* (ТСев1:109 # 8.02.1999); пор. з узуальними *неско́реність* [СУМ-11, т. 5, с. 383], *неско́рення* [СУМ-11, т. 5, с. 384], *нескорі́мість* [СУМ-11, т. 5, с. 384].

Неспинновершнико́вий, прикм., див.: **Безсмертнопра́влячий**.

Неспля́млений, прикм., *Хай оживе тих слів закута сутність / У святості несплямлених долонь...* (ТСев1:62 # 1977 – 19.10.1999); пор. з узуальними *незапля́млений, незапля́мований* [СУМ-11, т. 5, с. 309].

Неста́рча, ім., ж. р., <назва поезії> (ТСев2:23).

Нестра́х, ім., ч. р., <назва вірша> (ТСев4:208 # 5.11.2007).

Нестру́єний, дієприкм., *...Та, що мала не “лики”, / А провітлені лиця, / І простори великі, / І священні границі, / І засіяну ниву, / І неструєні води, / І майбутність вродливу, – / Не потворні свободи* (ТСев4:201 # 28.09.2008).

Неу́к-забро́да, ім., сп. р., *Чом неукам-забродам / Їй копилюкам свого ж народу / Дозволено чинить розправу?* (МІВ2:285).

Нещадногрі́зний, прикм., *...роки, як плуг нещадногрізний* (МР2:32).

Нить-струна́, ім., ж. р., *Та так, щоб нить-струна твого життя, / урвавшись, довго між людьми бриніла* (ВЗуб1:13).

Ніжноструна́, ім., ж. р., *Я забуті та розгублені мотиви / Зупиню на ніжнострунах павутини* (СКир1:47).

Німо́тно-сі́рий, прикм., *Забарвлені в ніщо думки і слово / Німотно-сірий поглинає стан* (ВКол3:286 # 2007).

Нові́на-ві́стріл, ім., ж. р., *Накреслив час сторінку дня / Новина-вистріл йде війна* (ЛМих:92 # 20.03.2003).

Нові́ти, дієсл., *Летять нові роки, та не новіють / Заблудлі душі і глухі серця* (ТСев1:41 # 4.01.1999); пор. з узуальним **новішати** [СУМ-11, т. 5, с. 434].

Нові́тніти, дієсл., див.: **Знові́тнений**.

Нові́тньо-наро́дний, прикм., ...*Триматиме, як у зоні, / Новітньо-народна власть, / Пробивши дірки озонні, / Душитиме душі всласть* (ТСев4:193 # 22.06.2008).

Нора́-тунель, ім., ж. р., *От що таке обмежена свідомість? / Нору-тунель, що в горах, уявить* (ОІТ3:201 # 19.10.2011).

Нутро́-глибина́, ім., ж. р., *Від сонцепроменів іскринки світлі / у нутрі-глибині зіниць* (ВДж4:28).

Обгаса́ти, дієсл., *Нічого не обгасає, / Пече і болить, болить, / І щось по душі гасає, / Все важче і важче жить* (ТСев4:209 # 9.02.2008); пор. з узуальним **згаса́ти**

Обдзвóнений, дієприкм., *То обдзвонений жайвором РА* (МР2:4).

Обезте́плений, дієприкм., *І в передзимку осінь тліє / На обезтеплених вітрах* (ВКол3:134 # 2002).

Обзмійно, присл., *Лебедино, граційно, обзмійно / Спалахнемо у вічний вогонь* (МР2:86).

Обмалі́ти, дієсл., *Не обмалій в громах, не обмалій, / Зайди в цю зливу й видихни: “Святися!..”* (ТСев1:24 # 19.04.1999).

Обра́жено-злісно, присл., *Ми з тобою отак і спочинем тихенько у Бозі / Лінькувато, розморено і ображено-злісно* (ГШВ2:60).

Образа-причитання, ім., ж. р., *Подай їм... не скиглення мляві, / Не зойки образ-причитань... / Дай співу для віри і слави, / І сили – для крил і літань* (ТСев4:195 # 23.12.2007).

Об'ярюватися, дієсл., *І рай об'ярюється, рається / Його коротка довгота* (MP2:110).

Овєснювати, дієсл., *Нас весни громовим овеснюють гласом* (MP2:52).

Огністо-страчений, прикм., *Хто і коли, й навіщо ставить міти / На тлі огністо-страчених годин...* (ТСев2:104 # 8.05.2002).

Ограння, ім., с. р., *А там...тільки воля йодна заборона – з вини, / Що світ розколола на два вакханальні ограння* (ТСев4:32 # 13.09.2008); пор. з узуальним *ігри*

Одвічноборотьба, ім., ж. р., *З прасвіту світлого – не мрева – / На тлі одвічноборотьби* (В. Джуран: Німчич-2016. № 3(22):46).

Океанохвіля, ім., ж. р., *Цвісти, як великоднє свято / Сум'яттям океанохвиль* (MP2:48).

Омрійно-світлий, прикм., *Ще не зотліли до хули / Омрійно-світлі вечори* (MP2:19).

Онутяна, ім., ж. р., <назва збірки> (ВДж6).

Оперно-попсовий, прикм., *Лиш «сіль на рани» і гарячий лій / під оперно-попсовий повалій...*(ОІТ3:185 # 9.2012).

Опришок-вершник, ім., ч. р., *А другий духом найсильніш / він не опричник, а опришок-вершник* (ВДж4:22).

Осіка-молодиця, ім., ж. р., *Не рознесе по лісі славу / про нас осіка-молодиця* (ВЗуб1:19).

Осінньо-духмяний, прикм., *Хай губляться в травах густих і листі осінньо-духмянім* (ЯК:178).

Осінньо-осіянный, прикм., *Яка цнота осінньо-осіянна / На вроді цій задумливо-сумній* (ВКол3:298 # 2002).

Осінь-золотомонетниця, ім., ж. р., *Осінь-золотомонетниця уже спішить, / бо не забаряться вітрогони, їх набіги* (ВДж2:11).

Оста́нність, ім., ж. р., *Потято останність сил...* (ТСев2:72 # 11.04.2002).

Осте́кло, присл., *Була весна і скло текло остекло* (МР2:28).

Отéць-хапúга, ім., ч. р., *Бідна Україна від “отців-хануг”* (ВМакс:21 # 19.08.2007).

Пагі́ння-галу́ззя, ім., с. р., *Дерева виростають мускулясті, /.../ вкорінюються пагінням-галуззям / в набряклі хмари* (ВЗуб1:17).

Пагі́нце-коріне́ць, ім., ч. р., *Кожним пагінце-корінцем, / кожною травиною-билиною / зв'язаний я з Україною!* (ВЗуб1:14).

Па́гінь, ім., ж. р., *Без амплітуд, трапецій і гіпербол... / Де Гефсиманська пагінь проросла...* (ТСев2:6); пор. з узуальним **па́гін** [СУМ-11, т. 6, с. 10].

Палахка́вий, прикм., *Та ти, неначеб сам не при собі, / Все ж не відводиш палахкаві очі* (ТСев4:124 # 23.08.2007); пор. з узуальним **палахкі́й** [СУМ-11, т. 6, с. 22].

Палючогра́нний, прикм., *Не вгомонить її, не взять, / Палючогранну* (МР2:20).

Па́мороч, ім., ж. р., *Ні-ні, та кине в памороч огрому, / І запече пронизним кличем дому* (ТСев4:90 # 8.07.2008); пор. з узуальним **паморока** [СУМ-11, т. 6, с. 36].

Папі́р-депе́ша, ім., ч. р., *Ізжовк папір-депеша із ЦК* (ВДж6:8).

Па́стка-міст, ім., ж. р., *Без трему пройшовши палаючі пастки-мости* (ТСев4:74 # 2002 – 27.09.2008).

Патрйо́тчик, ім., ч. р., *Не лукавте, патрйотчики смиреннькі* (В. Михайловський: Німчич-2007. № 1(5):15).

Патріо́токисі́ль, ім., ч. р., *А Третій, хоч впав нещодавно, / з побіди вичавлює вправно / клейкий патріотокисіль* (ОІТ2:69 # 20.05.2010).

Пах-ко́нюші́на, ім., ж. р., *Скошую пах-коңюшину. / Очі устелює піт* (ВДж2:68).

Пелю́стки-вуста́, ім., мн., *Із того гніздечка брунькує надія: / Пелюстки-вуста, запахуючий жасмин* (МР2:69).

Пелю́стя, ім., с. р., ...*Моєї Вітчизни квіти – / Шелест убитих... літ / Вітер... / Сакральний вітер... / Сиве пелюстя вслід* (ТСєв4:186 # 4.07.2008).

Пензель-відчайду́х, ім., ч. р., *Творити нові відкриття / Не скальпелем, а пензлем-відчайдухом* (ВВозн2:81).

Первозгасáння, ім., с. р., *Отут горицвітів первозгасання у природі* (ВДж6:79).

Первотру́нок, ім., ч. р., *День, який нам даний у дарунок, / то доли незбагненний первотрунок?* (ВДж1:62 # 6.11.2000).

Переддзвóнний, прикм., ...*У день провідний, в цвіт доби переддзвонної, / Мороз шугонує через думи мої...* (ТСєв2:45 # 17.05.2002).

Перстоосі́йний, прикм., *Це твій непереможний блиск / Перстоосійний* (MP2:31).

Першопроміне́ць, ім., ч. р., *Воріт карпат, де висота скеляста / снувала сонця першопромінці* (ВДж4:61).

Першора́нній, прикм., *Він Вкраїні вінець з свого горя зробив, / щоб сіяла, мов цвіт першоранній...* (М. Волощук: Наш голос-2014. № 237(3):37).

Першострі́чний, дієприкм., *Іду, іду до тебе, як до брата, / Людино першострічна і чужа* (ВДж1:18 # 26.10.2000)

Петро́-людоже́р, ім., ч. р., *Хто лиш не долік у віках України! / І хан-людолов. І Петро-людожер* (ВЗуб1:6).

Пишнома́й, ім., ч. р., *Запроданці, трудівники і мудреці, / відколи білий світ бує пишномаєм / відтоді й спродують людей* (ВДж2:40).

Північно-важкі́й, прикм., *Замело нашу долю снігами, / Північно-важкими, як лід* (М. Попадюк: Німчич-2009. – № 1(13):25).

Підбу́рювач-інсургéнт, ім., ч. р., *Іноземних розвідок агентам, / всім підбурювачам-інсургентам!* (ОІТЗ:259 # січень 2012).

Під-захá-ричі, ім., мн., *У тому Відні / Жила в безбідді. / Та снились вночі / Під-заха-ричі* (БМел:172).

Підкарпаття-Буковіна, ім., с. р., *По святиям Підкарпаття-Буковини / сьогодні ми з тобою знов полинем / в хрещатинський у стелі монастир* (ОІТ2:84 # 25.12.2009).

Підранковий, прикм., *Сном підранковим тихенько з'явилась мені* (ВВас2:37).

Пізньюосінь, ім., ж. р., *Це літо, але в жовтня дні останнім, / коли, мабуть, ніхто не сподівався, / що в пізньюосені дзвінкої стані / таке можливе бути, адже – це яв* (ВДж1:34 # 31.10.2000).

Пінесолов'ей, ім., ч. р., *Весна вже снить пахучими бруньками, / Дзвінкими марить пінесолов'ями* (Т. Полубко: Німчич-2009. № 4(16):49).

Пісня-пташка, ім., ж. р., *Відпочила пісня-пташка, / та й знов до роботи* (ГВ1:90).

Плазун-малорос, ім., ч. р., *Ще є поміж нас плазуни-малороси, / яким лиш була б ковбаса на столі* (ВЗуб1:6).

Плай-плаєчок, ім., ч. р., *Мелодію про плай-плаєчок* (ВВозн1:47).

Плака-кати, дієсл., *Нижний, неначе брют, / Що убиває БЮТ. / він-бо є ті, що б'ють, / й плака-кати не дають* (ОІТ3:81 # 7.03.2012).

Пльово, присл., “Єс!”, “О'кей!”, “Олрайт!” / *У серці глухо? “Пльово!”* (ТСев2:16).

Побіляземний, прикм., *Стає тісним побіля земний світ* (РБол2:57).

Побліжчатися, дієсл., *Чи хто співає там там псалми / Любові і Печалі, / Аби побліжчалися ми?* (ТСев2:151 # 16.12.2002).

Повелитель-час, ім., ч. р., *Не хочеться про них згадать, / згадать кайданів знавіснілі турми, / хоч повелитель-час – вода* (ВДж4:27).

Повигорбитися, дієсл., *І очі / Повигорбилися так, неначе він пожбурити на хрест зіниці хоче* (МР3:25).

Повітря-згádка, ім., ж. р., див.: **Мінливо-дорогий**.

Повнокрóвен, прикм., кор. ф., *Вечір повнокровен* (МР2:73).

Погідносяйний, прикм., *І – врешті б – день настав погідносяйний* (ВКол3:256 # 2006).

Погóдніти, дієсл., *Все, що було на березі сумним, / Світлішало, погодніло, всміхалось* (ВКол4:133 # 2007).

Пóдих-лєгіт, ім., ч. р., *Подиху-леготу листя зелене, / цвіт – білий день* (ВДж2:10).

Подоларішаний, дієприкм., *Він палахкоче в тих серцях, / Які не вміють забувати, / Яким не стерли лик лиця / Подоларішані дукати...* (ТСев2:155 # 1987 – 10.01.2003).

Поёт-юнець, ім., ч. р., *Ти прагнув осягнути суть краси, / Поет-юнець весняного похмілля* (ОІТ2:40 # 21.05.2010).

Пожáрище-горн, ім., ч. р., *Світ постав над пожарищем-горном / і дивитись на це не старався* (ВДж1:120 # 14.03.2001).

Позабрусніцький, прикм., *Він вирушив одної днини / В позабрусницький дивосвіт* (БМел:187 #24.08.2006).

Позасі́льний, прикм., *Ішла у поле і у позасільнім полі, / здавалось їй, мене тримала на руці* (ВДж3:8).

Позачáсність, ім., ж. р., *Лиш там позачасність жива – / Ніщо не болить, не терзає, не мучить...* (ТСев1:104 # 28.05.1999); пор. з узуальним **позачасовість**

Позолі́тний, прикм., *І вдягне мантію раба / Чи рясу панотця новітню, / А чи корону позолітну* (ВКит:109).

Позолоті́ти, дієсл., *Позолотіло небо на... Зорю* (ТСев2:137 # 11.08.1997).

Полинмедóвий, прикм., *Криницею любові бути – / Коханою у всі часи, / Щоб потаємни відчути / Полинмедової краси* (СЯр:17).

По́лін-межа́, ім., ж. р., *А я свій жаль поклавши на полин-межу* (МТкач3:86).

По́лінник, ім., ч. р., *Щось збулося і хтось відбувся, / Або, може, відбув... у полинник* (ТСев2:101 # 14.02.2003).

Полум'яно-чíсто, присл., *Гаї шумлять по-нашому – сріблясто / І полум'яно-чисто* (МР2:39).

Понадмогі́льний, прикм., *Лиш снує печаль / У тишині понадмогільних знаків* (СКир2:76).

Понаднебе́сно, присл., *Непроминуций лиш минулий час, / Що голубіні барвінковим оком / Понаднебесно ластиться до нас...* (ТСев1:79 # 18.02.2000).

Понадсі́ній, прикм., *Вечір'я спадає хустиною / з глибин / понадсиніх небес* (ВДж1:104 # 12.12.2000).

Понадся́йний, прикм., *Може, зігріти їй праглося душу / променем лампочки понадсяйним* (ВДж2:50).

Попідсі́ння, ім., с. р., *На обрії залипла в попідсинню* (ВКит:4).

Попіл-сум, ім., ч. р., *І сліз не повизбируєш з натоми / згоріла хата – попіл-сум* (ВДж4:18).

Посіпа́ка-нача́льник, ім., ч. р., *Нікому з посіпак-начальників й не стало / на думку трудівничі пальці вберегти* (ВДж3:14).

Посме́рклий, дієприкм., див.: **Непа́м'ять**.

Посме́ркнути, дієсл., *...Забув би, як раптово посмеркли всі світи...* (ТСев2:145 # 10.01.2001).

ПОСТАтланті́дний, прикм., *Стоїстичним дискурсом озброю / ПОСТАтлантидних пастухів й овець* (ОІТ1:241 # 1.06.2004).

Постмастурба́ція, ім., ж. р., *Коли я рухаюсь по колу, то відчуття постмастурбації не покидає мене* (АТуж:56).

Пост-поступо́вий, прикм., див.: **Безбо́жник-космополі́т**.

Потає́нний, прикм., *...Не осягти потаєнних доріг* (ТСев2:89 # 15.12.2002); пор. з узуальними **потає́мний** [СУМ-11, т. 7, с. 393], **потайні́й** [СУМ-11, т. 7, с. 395].

Потриво́жний, дієприкм., *І сльози ці росли у плині / до потривоожної землі* (ВДж5:7 # 3.09.2008).

Потужно́ккий, прикм., *Маяк у морі ночі на току – / сонцепрожектор цей потужнооккий* (ВДж2:66).

Потяг-лісо́смуга, ім., ч. р., *Лисніють свіжо скибами поля, / і потяг-лісо́смуга, як намисто* (ВДж2:72).

Пóтяг-прóтяг, ім., ч. р., *Квиток – позаторішне листя / На потяг-протяг в потім, під укіс* (І. Маковійчук: Німчич-2007. № 3(7):39).

Поцвяшкóваний, дієприкм., *Поцвяшкóвана густо, / Стіна дерев'яна ярчить* (ТСев2:154 # 1987 – 10.01.2003); пор. з узуальним **поцвяхóваний** [СУМ-11, т. 7, с. 460].

Прабу́йний, прикм., *Цвіло Поділля ув овесненні прабуїнім* (MP2:99).

Правоо́рій, ім., ч. р., див.: **Україноцентри́чний**.

Прада́ль, ім., ж. р., *І нам відкриється прадаль* (MP2:1).

Праі́рій, ім., ч. р., *І бачу я вже не праирій, – / Новітню партитуру нот* (MP2:6).

Пракня́жо, присл., див.: **Знові́тнений**.

Праколиско́ва, ім., ж. р., *Несумирно / Нагойдують стіни / Найдавнішу праколискову* (ГШв4:86).

п-Ра-ко́рінь, ім., ч. р., *Пробач мені за цю прозорість, /.../ За мій незнищений п-Ра-корінь* (MP2:60).

Прана́дра, ім., ж. р., *Я відчуваю гук серцебиття / Твоїх пранадр* (MP2:44).

Праосно́ва-рід, ім., ж. р., *До праоснови-роду Черемоша / і звідти в дарабі в світ полинь* (ВДж4:66).

Прасьо́мий, прикм., *Мовчить, мов залята, прасьома печать, / І проблиски звуків тьмяніють* (ТСев2:9 # 8.10.2001).

Праі́онь, ім., ж. р., *Помчи мене в мою праіонь* (MP2:10).

Пребага́тський, прикм., *Їх пребагатська / багатість тут, де Черн* (ВДж6:88).

Презло́тість, ім., ж. р., *Де у світі люцерна, / і презлотості зерна / на жнивварськiм лану* (ВДж6:78).

Прені́мо, присл., *Бодай уже б / хоч знімок. / та ні... / лиш ніч – / пренімо* (ВДж6:83).

Препишно́ліст, ім., ч. р., *Насипала препишнолисту осінь – / І нас отак в світах вже намело* (ВДж1:8 # 14.10.2000).

Приві́тання-обві́трення, ім., с. р., *Я обіймаю тебе, привітання-обвітрення* (MP2:5).

Приві́тно-раді́сний, прикм., *Звідусіль долітає / привітно-радісне, щасливе: “З Днем Перемоги!”* (ТСев4:161).

Прига́сло-сі́ній, прикм., *Ти любиш? – наполохано метнувся / Очей твоїх пригасло-синій полицк* (ТСев4:120 # 27.08.2007).

Прина́да-зна́да, ім., ж. р., ... *Чужа земля, чужі принади-знади* (ТСев4:61 # 7.01.2009).

Приповсју́дно, присл., *Виставляй приповсюдно свій образ* (ВКол3:141 # 2007) пор. з узувальним *повсюдно*

Присме́рклювати, дієсл., *Я присмеркляю очі* (MP2:89).

Прихо́вано-глибі́нний, прикм., *У плинності ріки Андрій вловив і видава приховано-глибинні, / І яв чітку в метаморфозі див* (ВКол4:136 # 2007).

Пробі́то-забу́тий, дієприкм., ...*вже не полічити, і не зупинить. / Без цвяхів пробито-забиті* (ТСев2:9 # 8.10.2001).

Прозо́во-зелéний, прикм., *Таке все пусте, та таке все прозово-зелене* (Б. Гулей: Німчич-2007. № 1(5):43).

Прозрі́тись, дієсл., ...*Але прозритись очі не хочуть чи не вміють...* (ТСев4:110 # 17.12.2007).

Прок-льо́н, ім., ч. р., *Чи та, що посіє прок-льон / під армагедон?* (В. Шкурган: Німчич-2008. № 1(9):59).

Промі́ння-рука́, ім., с. р., *З-за хмари Ярило, / простягне проміння-руки* (ОІТ3:133).

Промі́нь-ге́ній, ім., ч. р., *Краси міфічність / Створив для мене / Промінь-геній* (ГШв4:44).

Прора́йський, прикм., *На цім острішкові села, / була закутина прорайська* (ВДж5:53 # 14.09.2008).

Проти́шся, ім., с. р., *В протишсях б'ється голос, / Не голос – водоспад!* (ТСев4:84 # 30.12.1991).

Протяжнозві́вний, прикм., *Протяжнозвивна канонада* (MP2:15).

Проядрі́тися, дієсл., *І непорочна темна росина – / В ній проядриться ясна година* (MP2:54).

Прояскрі́тися, дієсл., *Бруньочку пустить і прояскриться* (MP2:54).

Пружнохві́лля, ім., с. р., *Спіши додому, / поки ще цей легіт, / що од трави і овидів ясних / і моці пружнохвилля берегами* (ВДжб:44).

Прут-Че́ремош, ім., ч. р., *І ти ніколи / Себе від неї / Не відокремиш – / Землі цієї, / Землі моєї, / де Прут-Черемош...* (БМел:170).

Пряно-праная́мно, присл., *Дивлюсь на кривизну віднині прямо. / Не пряно-пранаямно, борше так* (ОІТЗ:68 # 3.2.2011).

Пташи́на-ніч, ім., ж. р., *Зірочка яскрава засвітилась / у пташини-ночі на крилі* (ГВ1:6).

Пташи́нка-душá, ім., ж. р., *Пташинко-душе легкокрила, / ти літо не одне / літай, але щоб не зморила / у днях святих мене* (ВДж1:5 # 2.08.2000).

Пустéлити, дієсл., *Нехай монахи та аскети / Пустелять власне житіє* (MP2:95).

Пу́стка-по́ле, ім., с. р., *Сумління кричить, / Плаче зойком і болем, / І дзвоном гуде / Понад пусткою-полем* (ВВас1:87).

Пустосла́вленець, ім., ч. р., *Де дійсно хитрі патріоти? /.../ Не пустославленці Голоти* (ОІТЗ:183).

Пу́та-цві́тіння, ім., мн., *Розвиваються пута-цвітіння* (MP2:29).

Пух-земля́, ім., ч. р., *Чом я батька свого на хвилину хоча б не вберіг, – / Захлинувсь німотою над пухом-землею?!* (МБучко2:15).

П'я́нко-га́р'ячий, прикм., *...І п'ярко-гарячий шепіт із словом твоїм влетів* (ТСев4:24 # 28.08.2007).

П'я́но-мо́лодо, присл., *Накохалися п'яно-молодо* (ОСив:32).

Ра́дісно-дзві́нкій, прикм., *Тут святкували ми години літні – / Веселі, милі, радісно-дзвінки* (ВКол4:132 # 2007).

Раї́тися, дієсл., див.: **Об'я́рюватися**.

Ранньоцві́т, ім., ч. р., див.: **Біло́світóнь**.

Раюва́ння-літа́ння, ім., с. р., *А там... раювання-літання квітучі шовки...* (ТСев4:32 # 13.09.2008).

Ріднопорі́г, ім., ч. р., *Очей волошки на ріднопоріг / в село своє несучи і ще нести му* (ВДж2:9).

Рід-цві́т, ім., ч. р., *І молитесь, і молитесь, і моли / у Всесвіту цього очей, / і не устами, а устами мови, / де роду-цвіту рідний прах* (ВДж4:30).

Рі́зне-всé, прикм., субст., *От ми й прийшли в нове тисячоліття, / За нами стільки різного-всього...* (ТСев2:6).

Рожеводу́мний, прикм., *Відгомони рожеводумним садом* (ВКол1:15).

Розбі́лено-біле́нький, прикм., *Таке воно розбілено-біленьке* (МР3:32).

Розбра́ття, ім., с. р., *Та моя Україна [...], / Що розбраття не знала...* (ТСев4:201 # 28.09.2008); пор. з узуальним **ро́збрат** [СУМ-11, т. 8, с. 615].

Розко́льоро́ваний, прикм., *Він, океан, розкольорований* (МР2:95).

Розкри́льний, прикм., *По-літньому б'ються розкрильного зілля серця* (ТСев4:100 # 27.06.2008); пор. з узуальними **розкри́лений**, **розкри́листий** [СУМ-11, т. 8, с. 715].

Розлу́ка-проща́ння, ім., ж. р., *Іще ніхто не вражений свинцем розлук-прощань на вибитих осоннях* (ТСев3:102).

Розлу́чниця-біда́, ім., ж. р., *Наче та розлучниця-біда, / Стала поміж нас розливовода* (МТкач3:64).

Рознімі́лий, дієприкм., *Шарудять рознімілі стежини, / Оживають в них стерті сліди* (ТСев4:207 # 10.06.2008).

Розпелеха́тити, дієсл., *А день який думки розпелехатив* (ВВозн2:132).

Розпо́вний, прикм., *Щоб знов у час розповної весни / Вернулися до нас живі, нетлінні* (СКир1:26).

Розри́в-ріка́, ім., ж. р., *Дерева в білому, дерева в білому / На лівім березі розрив-ріки* (ТСев1:98 # 9.02.1999).

Розсли́зькувати, дієсл., *І ноги дорогу розслизькують* (ВФольв2:5).

Розтьма́рювати, дієсл., *Бузкова цвітінь пророчо / Розтьмарює очі ходжень* (ТСев4:190 # 8.02.2008).

Ромáшка-сóнечко, ім., ж. р., *Заломлюється пелюстка за пелюсткою / Білої ромашки-сонечка* (MP2:5).

Рóсяно-прозóрий, прикм., *Позначили дорогу / У житті. / І я на ній. / На росяно-прозорій, / Долав до тебе / Схили непрості* (ВВас1:176).

Рубіносі́к, ім., ч. р., *І витікатимуть гранати / Рубіносоком гіркуватим* (MP2:81).

Рука́-ві́шка, ім., ж. р., *Внав герой навзناк, / розкинув руки-вишки: зазорію!* (ОІТЗ:258).

Рус-руте́нець, ім., ч. р., *Та хто ж ми з тобою, брате? / Русини, чи руси-рутенці?* (Г. Тарасюк: Наш голос-2020. № 316-317(11):14).

Рух-вогóнь, ім., ч. р., *Манить у майбутнє нас / Рух-вогонь, що не погас* (РБол2:64).

Рушні́к-первоцві́т, ім., ч. р., *Нарешті зацвів рушник-первоцвіт* (МТкач3:96).

Ряснокра́пелька, ім., ж. р., *І ряснокрапельки солоні* (В. Джуран: Німчич-2007. № 1(5):17).

Рясно́стій, ім., ч. р., *Тебе я бачу лиш такою, / Як грушу дику в рясностої* (MP2:76).

Саді́ст-Змі́й, ім., ч. р., *Садисту-Змію не потрібна Батьківщина : / Згвалтує – і у рабство запродасть* (ОІТЗ:224).

Самозла́года, ім., ж. р., *Як небезпечно буть незрячим / від самозлагоди плачів* (ВДж2:26).

Самоісто́та, ім., ж. р., *І весь огро́мний момблан самоїстоти подрібнюється й собі* (ВКол3:139 # 2007).

Самосамосамозабуття́, ім., с. р., *Як на життя, тоді, вважай, – надовго, / До самосамозабуття* (ВДж1:94 # 17.11.2000).

Само́тінь, ім., ж. р., *А він все біліє крізь самотинь, / Ні рад не порад нема...* (ТСев2:72 # 11.04.2002).

Сві́док-де́нь, ім., ч. р., *Підступно крався свідок-день* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:37).

Світіння-хрипотіння, ім., с. р., *Боже, нащо я ті двері отворила / В це світіння-хрипотіння матіол?* (ТСев2:57 # 8.07.1991).

Світловість, ім., ж. р., ...*Сонця – сину, / Світловість – недолі* (ТСев2:79 # 1997 – 5. 04. 2003).

Світлограйно, присл., *Я спускають до трав світлограйно* (MP2:85).

Світлолістя, ім., с. р., *Згоряє світлолістя. За димами / нічого не побачити мені* (ВДж1:74 # 10.11.2000).

Світлоосяйний, прикм., *В ці дні на світлоосяйному дні* (MP2:22).

Світлосяйвий, прикм., *Якщо між нами світ є світлосяйвий, / то на його терезах – день і ніч* (ВДж2:33).

Святенний, прикм., *Не гріх страшисть – боюсь святенних справ* (ТСев1:35 # 15.07.199); пор. з узуальними **святій** [СУМ-11, т. 9, с. 101], **священний** [СУМ-11, т. 9, с. 106].

Святковомовний, прикм., *Підводились колони білостанні під небеса святковомовних слів* (ВКол1:18).

Свят-криніця, ім., ж. р., *Свят-криниця... Повні відра на путі... / Далі все, як має бути у житті* (ТСев4:16 # 9.02.2008).

Святнебо, ім., с. р., *Потолочено образ святполя, / потолочено образ святнеба* (ВДж1:120 # 14.03.2001).

Святотатність, ім., ж. р., *Франко вулканний / За необорну раптом святотатність* (ВКол1:3).

Святполе, ім., с. р., див.: **Святнебо**.

Себебачення, ім., с.р., *Спалено страхи і плахи імперій. / Глиб себебачення – ця сліпота* (ТСев4:194 # 22.10.2007).

Себлюбчик, ім., ч. р., *Не лукавте, себлюбчики раденькі* (В. Михайловський: Німчич-2007. № 1(5):15).

Сексомрія, ім., ж. р., *Поплавських сексомрій – / ну не поїму, агій!* (ОІТЗ:138 # 18.01.2011).

Сексува́ти, дієсл., *Держава без влади. Хитаються трони. / Ненависть, розколи, чужба між людьми. / Сексуєм... не чуєм... конаєм... хороним / І палимо свічі во пам'ять... / Хто ж – ми?* (ТСев4:108 # 10.10.2008).

Селó-сад, ім., ч. р., *На найвищому стою узвишиі / наймилішого із сіл-садів* (ВДж2:12).

Середосно́ва, ім., ж. р., *Так би хотілось вийти з середоснови* (МР3:35).

Сéрце-по́люс, ім. с. р., *Скільки зерен любові посіяла / у дитячі серця-полюси* (ГВ2:10).

Сéрце-со́нце, ім., с. р., *Ми ж довкола серця-сонця кола креслим. / Не тепла й не світла. А – слова* (ВДж1:94 # 17.11.2000).

Серцеся́й, ім., ч. р., *І серцесяю не продай – Розкошів ради* (МР2:58).

Сестрі́ця-медуні́ця, ім., ж. р., *Гей, сестриці-медуніці, / Веселії витівниці* (ГШВ4:27).

Сéстронька-топо́ля, ім., ж. р., *Я розписався тихим болем / З тобою, сестронько-тополе...* (ГШВ2:96).

Сіво-золоті́й, прикм., *...Де – прохолода місячних ночей / І дрозж серпанків сиво-золота...* (ТСев2:69 # 9.04.2002).

Сив'я́сто-ка́рий, прикм., *І на плесо сив'ясто-каре / Довгождана теплінь лягла* (СКир2:101).

Сизомря́кий, прикм., *Димища кочові і сизомрякі – / стоять одвічно, як печать* (ВДж4:21).

Син-блукáлець, ім., ч. р., *Це – не збагнуть усім синам-блукальцям – тигель, / і якому сплавиться чекань остання мить* (ВДж1:105 # 15.12.2000).

Синьобджо́лий, прикм., *Де цвітуть синьобджолі тюльпани* (МР2:16).

Синьове́жа, ім., ж. р., *...І линуть, линуть звуки синьовеж* (ТСев2:102 # 13.05.2002)

Синьодо́світок, ім., ч. р., *А серцю хочеться барвисто чистих / стежин лугів, незайманих іще / ніким у синьодосвітку, де вистиг / чийсь крок вчорашній під малим дощем* (ВДж2:16).

Синьотіший, прикм., *Иди додому, коли ти ще / в живої мами – будний син. / У надвечір'я синьотише / від щедромагії росин* (ВДж1:69 # 10.11.2000).

Синьохвиля, ім., ж. р., *Минає синьохвиля річкова* (ВДж1:18 # 26.10.2000).

Синь-ставок, ім., ч. р., *А хвилі, хвилі, як секунди, / на циферблаті синь-ставка* (ВДж2:56).

Сирігчина-кріпаччина-рекрутчина, ім., ж. р., *Сирігчина-кріпаччина-рекрутчина – / моя спокута / перед Богом* (МБучко1:44).

Сіро-нетутешний, прикм., *І спогад тільки кволий залишила, / в якому – сіро-нетутешня мла* (ВДж4:60).

Скакунка-Білка, ім., ж. р., *Й віднести звірям ту записку / Скакунці-Білці він звелів* (М Михайлюк: Дзвоник-2010. № 45(12):9).

Скалка-кремінь, ім., ж. р., *І на серці у мене / скалка-кремінь* (ВДж6:60).

Скеля-перешкода, ім., ж. р., *Як розмивають скелі-перешкоди / І зносять в море засухи журу* (ВКит:5).

Скуппійово-блакитний, прикм., *Скуппійово-блакитна цирка з незатудованою ниткою* (ВКит:136).

Сліпучо-ніжний, прикм., *Сьогодні наш з тобою час, / Для мене дата визначальна, / Сліпучо-ніжна і печальна, / Найкраща з місяцевих фаз* (ТСев4:122 # 23.11.2007)

Словокіп, ім., ч. р., *І чую я, як словокип / Вирує тонко і граційно* (МР2:82).

Слово-мед, ім., с. р., *Словом-медом напуває, / Завжди тішить, звеселяє* (ЯК:123).

Слово-родзінка, ім., с. р., *Були слова-родзинки / І лагідні сніжинки* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:38).

Сльоза-сніжинка, ім., ж. р., *Може, звістку принесла її / Чи сльозу-сніжинку – краплю туги...* (ГШв4:30).

Сльозіна-куля, ім., ж. р., *У гривах квітки червоні, / В очах сльозини-кулі* (ГШв4:34).

Сльозоплі́н, ім., ч. р., *Матуся, людям сорочки роздавши, / забуде про іскристий сльозоплин* (ВДж1:102 # 12.12.2000).

Сльозорóбий, прикм., *А поле сльозоросе заростає* (СКир2:112).

Сльота́во-сльо́тно, присл., *Як це і ти в такі ж бо дні, / коли сльотаво-сльотно* (ВДж6:85).

Смере́кість, ім., ж. р., *А там смерекість у негоду: їх мерзнуть репані тіла* (МЮр:32 # 2006).

Смереко́вість, ім., ж. р., *Люба, наче чиста совість, / Їх зелена смерековість* (ВВас1:147).

Смертове́рть, ім., ж. р., *...А я – про життя, невичерпно багате, / І в цій смертоверті наш вижилий Дім* (ТСев4:108 # 10.10.2008).

Смертоно́сно-зго́рблий, дієприкм., *Як уцілів ти, неліню, мій дубе, / на смертоносно-згорблій площині* (ВДж5:48 # 13.09.2008).

Смертохма́рний, прикм., *Намарні навіть смертохмарні бери* (ТСев2:124 # 3.08.1992).

Сміх-ноктюрн, ім., ч. р., *Мій тихий сміх-ноктюрн завії* (ЛМих:176 # 26.03.2003).

Смутлі́вість, ім., ж. р., *А роки летять / Крізь хмари і чисту смутливість блакиті...* (ТСев1:99 # 30.11.1999); пор. з узуальним **смуті́сть** [СУМ-11, т. 9, с. 419].

Сні́во, ім., с. р., *Я буду гріти снива ті снігами* (ТСев4:137 # 5.11.2008).

Снігі́-ізго́ї, ім., мн., *Я тут лишила босий слід / На чорноті снігів-ізгоїв* (ВКит:12).

Сніжі́нка-кві́тка, ім., ж. р., *Хоча і жовтень, та зима / шука свою сніжинку-квітку* (ВДж2:50).

Собóритися, дієсл., *Не в небесах собор собориться* (МР2:80).

Собóрно-срі́бний, прикм., *Дзвенить вгорі / Соборно-срібний неповторний лад...* (ТСев1:95 # 24.09.1999).

Сóлод-сі́к, ім., ч. р., *У сад дитинства, що пахтить плодами / і множить на краплини солод-сік* (ВДж1:17 # 25.10.2000).

Солоно-полинний, прикм., *Та доля солоно-полинного щастя?*
(М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40).

Сон-весна́, ім., ч. р., *Та сумнів геть! / Я, мов у сні, / у сні-весні.*
(В. Максимчук. Німчич-2007. № 4(8):36)

Сонцевижиття́, ім., с. р., *Бажання в сонцевижиття / суворе Бога / й свій хрестик внести?* (ОІТЗ:14 # 8.2011).

Сонцедо́ля, ім., ж. р., *Ми бажаеть завжди в щасті процвітати, / Все хороше, світле в сонцедолі мати* (ЯК:79).

Сонце-дощ, ім., ч. р., *Най в літа твої барвисті / Сонце-дощ впаде рясний*
(ЯК:132).

Сонце-колобо́к, ім., с. р., *Де з сонця-колобка святої вдачі / розпочинається русявий день* (ВДж2:57).

Сонце-ма́тір, ім., ж. р., *Та живе чарівна Буковина / Сонце-матір'ю в наших серцях* (ОШв:101).

Сонцепроже́ктор, ім., ч. р., див.: **Потужно́кий**.

Сонцепромінносте́блій, прикм., *Свій світ сонцепромінностеблій*
(В. Джуран: Німчич-2007. № 1(5):18).

Сонцепро́мінь-пункті́р, ім., ч. р., *І прокидалася зі сну моя Гора, / яка цвіла у сонцепроменях-пунктирах* (ВДж3:11).

Сонцеся́йно-золоті́сто, присл., *Квітує сонцесяйно-золотисто / під синім небом ржавинецький сад* (ВДж1:17 # 25.10.2000).

Сонцеча́с, ім., ч. р., *Нехай життя барвистий сонцечас / Дарує лиш тепло у кожній днині* (ЯК:191).

Сонячно-казко́во, присл., *Сьогодні сонячно-казково. / Купає небо жайвора́т* (ВВас1:98).

Соромлі́во-діво́чий, прикм., *...слова соромливо-діво́чі* (ОСив:54).

Спа́лах-мрі́я, ім., ж. р., *Вони, наче лебеді спалахів-мрій* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 3(7):33).

Спаморо́чений, дієприкм., *Осінь... Вітри... Спаморочений пошук*
(ТСев4:118 # 17.09.2008).

Спекóтнява, ім., ж. р., *Хай урветься спекотнява бачень, / Хай крижинка торкнеться чола* (ТСев2:13 # 11.07.2001).

Спізненець, ім., ч. р., *Ми вічні спізненці / буквально всі* (ВДжб:36).

Спóгад-половік, ім., ч. р., *Кружляє спогад-половик* (М. Матіос: Німчич-2005. № 1:20).

Спóмин-спів, ім., ч. р., *Помовчи іще, птице, в затишній діброві, / Щоб від споминів-співів я не спопелів* (СКир2:135).

Спорошілий, дієприкм., *Шлях спорошілий* (ТСев4:25 # 23.07.2008).

Спра́ва-ріса, ім., ж. р., *І кожна сторінка – чимось означена, / І лютими, й добрими справами-рисами* (ВВас2:42 # 08.08.2014).

Спротитуйóбувати, дієсл., *Отак у всьому в скорбній Україні. / Поглянь, хто не витримує життя: / Хто знає серцем справи солов'їні / і не спротитуйовує чуття!* (ОІТ1:240 # 1.06.2004).

Срі́бло-піт, ім., ч. р., *На волах, а чи на воликах, / сріблом-потом просвічена* (ВДжб:35).

Срі́блотá, ім., ж. р., *Тут все чуже – / І сміх, і жаль, / І сріблота простору* (ТСев1:77 # 22.08.1998).

Срі́блявість, ім., ж. р., *Туман... туман... туман... / Сріблявість кораблів* (ТСев4:15 # 21.11.2007).

Срі́блястодзвóнный, прикм., *Весни сріблястодзвонна лодія* (МР2:94).

Срі́бнонадвечір'я, ім., с. р., *Гніздечко тепле спомину мого – / вікно у тиші срібнонадвечір'я* (ВДж1:37 # 1.11.2000).

Срі́бно-рясний, прикм., *Була весна і щем / Накрапував в долоні срібно-рясним дощем* (ЛМих:124 # 13.02.2000).

Срі́бностру́нно-таємні́чий, прикм., *І куди сховався місяць / Срібнострунно-таємничий* (ЛМих:188 # 25.10.2002).

Срі́бнохві́ля, ім., ж. р., *Срібнохвиль притишене зітхання / учорашнім вечором зорить* (ГШв4:77).

Ста́лін-супоста́т, ім., ч. р., див.: **Конво́ір-хижа́к**.

Стежі́на-змі́йка, ім., ж. р., *I доля Ксені, як стежсина-змійка, / за тим бринінням прагла в інститут* (ВДж4:61).

Стéжка-жі́ла, ім., ж. р., *Блукаю стежсками-жилами* (ЛМих:146 # 11.01.2002).

Стéжка-пові́я, ім., ж. р., *Мовчать старі стежски-повії* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:38).

Стиглобо́кий, прикм., див.: **Зірноо́кий**.

Сті́л-обі́д, ім., ч. р., *Глянь, за столами-обідами / Плаче й маленьке село. / Тими, які поминальними / Звуться, відколи життя* (ВДж1:89 # 14.11.2000).

Стоглибі́нний, прикм., *Китів хребти на мливо перемелють / Земної маси стоглибинний шлях* (А. Свиріднюк: Німчич-2005. № 1:30).

Столі́ття-страхі́ття, ім., с. р., *Зникає двадцятье століття-страхіття* (ВЗуб1:6).

Столо́чтрава́, ім., ж. р., *Ані живий, ні мертвий їздовий, / якого паніка взяла в лецата, / уже тихіший від столочтрави* (ВДж4:55).

Стоті́сяччя, ім., с. р., *Блукає божевільна пам'ять / понад стотисяччям сердець* (ВДж4:34).

Стрибо́к-порі́в, ім., ч. р., *Ліс, як Бастилія, як своєчасний штурм, / застиглий в карколомному стрибку-пориві* (ВДж4:44).

Стрі́мколе́тий, прикм., *Мій гордий, стрімколетний Черемоше, / одвічна загадка пресиніх грі* (ВДж4:65).

Строкаторозмі́нний, прикм., *Вік двадцять перший. Побут строкаторозмінний...* (ТСев4:109 # 28.11.2007).

Струмо́к-філо́соф, ім., ч. р., *Струмок-філософ молодий – / Про щось мені шепоче* (ВКол3:92 # 2002).

Струмо́чок-скрипа́ль, прикм., *Вже не та мелодія в струмочків-скрипалів* (ВДж2:8).

Сумлі́ння-зерні́нка, ім., ж.р., *Засоромтесь, мої украї́нці, / Ну хоча б у сумлінні-зерниці* (М. Попадюк: Німчич-2005. – № 1:40).

Супоста́т-хам, ім., ч. р., *Україна кине на поталу / І Сибір, і супостата-хама* (С. Ткачук: Наш голос-2012. № 218(8):13).

Суцві́ття-квітні́к, ім., ч. р., *Життя нехай встеляють найкращі рушники, / У буднях виростають суцвіття-квітники* (ЯК:185).

Схаоті́чений, прикм., *В цій схаотиченій добі* (МР2:21).

Сяйво-лет, ім., с. р., *Опадає листя, вражене морозом. / Сяйво-лет його подібне до сльози* (ВДж2:42).

Сяйнокрі́лець, ім., ч. р., *До тебе сяйнокрильці обернуться, / Коли довкруг мовчить зимовий ліс* (С. Кириляк: Німчич-2016. № 3(22):22).

Талово́дити, дієсл., *І за вікном снігів біленькі латки / Плели останній свій вінець. / То березень пташиний таловодив* (В. Джуран: Німчич-2008. № 2(10):40).

Темнові́дь, ім., ж.р., *В'юнкі рулади струмних водоспадів / Шпурляли іскри в темновидь долин* (ТСев4:67 # 11.02.2008).

Темноха́та, ім., ж. р., *...І чорноземом привітай. / Чорним подихом, чорним днем, / Темнохатою, чорн'вогнем. / Ти? А хто ти? Вже трунви дно, / ... ой та чорне моє вікно* (МР3:14).

Тéрен-бе́рег, ім., ч. р., *Тече між терен-берегами / М'ята...* (ТСев1:96 # 29.11.1998).

Терно́во, присл., *...Куди не стань, не глянь – горить терново яр* (ТСев2:159 # 1989 – 21.01.2003).

Тихо-безборо́нний, прикм., *Ген за вікном вечірній птах мовчить, / Вже виспіваний, тихо-безборонний* (ВКол3:216 # 2002).

Ті́хо-тужлі́вий, прикм., *Щось тихо-тужливе / Блуканнями повертає* (ТСев2:111 # 1996 – 19.02.2003).

Тиш-земля́, ім., ж. р., *Першопродо́ці, піонери, / які розвідали цей ліс, / своєї молодості нерви / зривали тут на тиш-землі* (ВДж4:56).

Тло-анархоні́зм, ім., ч. р., *Хай кажуть, що в минулому столітті / Лишився, що це тло-анархонізм* (С. Кириляк: Німчич-2016. № 3(22):21).

Тонкохітрий, прикм., *Неволя волі – тонкохитрий спрут – / Стискає дух* (ТСев2:128 # 17.09.1993).

Тотóжно-нетотóжний, прикм., *Зі Світовим Яйцем, де ціле й частка / Тотожно-нетотожні водночас* (ОІТЗ:219 # літо 2011).

Травá-натóма, ім., ж. р., *Роси відбитки у траві-натомі / горять, неначе тисячі багать* (ВДж1:67 # 9.11.2000).

Траві́на-билі́на, ім., ж. р., див.: **Пагінце-корінець**.

Травця, ім., ж. р., *Там кожна травця нас пам'ятає / Душами – в небо* (ТСев1:117 # 9.12.1998); пор. з узуальним *травинка* [СУМ-11, т. 10, с. 220].

Трав'я, ім., с. р., *Дух пізнає надземні суєти / В пізнє трав'я лє роси ранні* (ТСев2:55 # 9.07.2003).

Трагіковоші́вий, прикм., *О часе, часе трагіковошивий, / що із тобою, часе, що ж бо є?* (ВДж4:63).

Трагісі́вба́, ім., ж. р., *І щорічні синдроми Донбасу, / Як провісники трагісівби* (М. Попадюк: Німчич-2008. – № 1(9):47).

Тремтя́чо-боязкі́й, прикм., див.: **Лові́тник**.

Трепетлі́во-таємні́чий, прикм., *А в потиску гарячої руки було щось трепетливо-таємниче* (ОСив:45).

Трепетно-пречі́стий, прикм., *Пригляньтеся: ромашки польові / Тендітно-білі, трепетно-пречисті* (СКир1:44).

Триво́жнові́йний, прикм., *Лиш чути зойк / Триво́жнові́йний* (МР2:11).

Триво́жнокрі́лий, прикм., *Твої літа, мов голуби / Триво́жнокрилі* (ГШв4:105).

Троя́нда-любо́в, ім., ж. р., *Я тебе неодмінно знайду, / Запізніла троя́ндо-любо́ве* (М. Попадюк: Німчич-2007. – № 1(5):32).

Тума́н-татарва́, ім., ч. р., *Знову в'ються пасма сірих мрев, / а туманів-татарви – навала* (ВМіс2:201).

Ту́рок-ві́тер, ім., ч. р., *Хто врятує садам білі руки / В білім квітні від турків-вітрів?* (ВМіс1:56).

Убівчо-розтлінний, прикм., *Уклавши в порожні руки / Вчорашнього вершника / Примарну імперію / Убивчо-розтлінних змагань* (ВКолЗ:142 # 2007).

Україна-дума, ім., ж. р., *Україно-думо, у лихій годині / упаду за тебе, щоб спасти тебе!* (ВЗуб1:8).

Улєсливо-хорóший, прикм., *Але даритель був такий – / Улєсливо-хороший* (ВКолЗ:150 # 2003).

Умій-росá, ім., ж. р., *Умий-роса – моя краса* (МТкачЗ:20).

Урочісто-траурний, прикм., *І оркестр ... тихо грає своє: / і «Степом», й урочисто-траурний марш* (ВВас2:20).

Усевладáрний, прикм., *Для нас трудився сонцесій / І зоресій усевладарний* (МР2:96).

Уседола́ючий, дієприкм., *Бо у програми вмонтували / Уседолаючу надію* (ВВозн2:121).

Фатáльно-зрímий, прикм., див.: **Гостроконéччя**.

Фіáлково-травне́вий, прикм., *Йду по землі фіáлково-травневій* (ТСевЗ:61).

Фіáлчáта, ім., мн., ...*вибігають прудкі фіáлчáта* (ТСевЗ:38).

Хан-людо́лòв, ім., ч. р., див.: **Петрò-людожéр**.

Хáта-довгобúд, ім., ж. р., *Від хáти-довгобúду – до могили / алейка тихих смеречин* (ВДж4:20).

Хвилепрòмíнь, ім., ч. р., *А грайлива вода хлюпоче / Хвилепроменем чистоти* (СКир2:17).

Хвіля-мітлá, ім., ж. р., див.: **Вітер-марафóнець**.

Хвіля-пáрус, ім., ж. р., *І полюси /.../ Розпустять хвилі-паруси*. (ГШв4:47).

Хвіля-рòздум, ім., ж. р., див.: **Золотострункі́й**.

Хлiб-жiто, ім., ч. р., *Посіяне вродило хлiбом-житом, /який зрум'янився в сiльськiй печi* (ВДж1:17 # 25.10.2000).

Хмáра-бiльмó, ім., ж. р., *Здається, бiльше / Життя нема. / Ой хмари-бiльма... / І ген – зима* (ГШв2:73).

Хма́ра-дощогра́й, ім., ж. р., *І хмари над землею – / Не хмари-дощограї* (МІв1:8).

Хо́лод-гнів, ім., ч. р., *Як лопотять на вітрі хвилі шини, / як зриво кане в Лету холод-гнів* (ВДж4:62).

Хо́лод-землі́ця, ім., ж. р., *Гріється килимом ворсовим холод-землиця, / топтана-стоптана нами, ногами віки* (ВДж2:29).

Хо́лод-зима́, ім., ч. р., *Хлібини скирт в полях біля доріг – / поля не зголодніють в холод-зиму* (ВДж2:9).

Хрест-розн'я́ття, ім., ч. р., *Не скоро знімуть із хреста-розн'яття. / Не скоро тіло в землю покладуть* (МЛаз:33).

Ху́га-Ле́та, ім., ж. р., *Які в цю хугу-Лету забрано життя* (ВДж4:51).

Ху́стка-пу́стка, ім., ж. р., *На терновій хустці-пустці ночі* (ТСев3:103).

Царекандида́т, ім., ч. р., *А сусідські царекандидати / Раді б слать не бензо – бомбовози* (РБол1:28).

Цві́т-буя́ння, ім., ч. р., *І цвітом-буянням удвох чудуватись* (МР2:23).

Цві́т-галу́зочка, ім., ч. р., *Трима Черемош зболено в руці, / черемхи цвіт-галузочку пропахлий* (ВДж4:63).

Цві́т-плуга́тар, ім., ч. р., *Мільйони жертв, мільярди їх нащадків: / Між них не тільки цвіт-плугатарі* (МР3:11).

Цві́т-ча́й, ім., ч. р., *Черемха поселилась цвітом-чаєм / отут, бистрінь де, і не пропливти* (ВДж4:63).

Цвях-сте́ржень, ім., ч. р., див.: **Зимокрива́вий**.

Цно́тливо-огневі́стий, прикм., *Питво цнотливо-огневисте п'ю* (ТСев4:85 # 24.12.2007).

Ча́р-намі́стечко, ім., с. р., *На Андрея народився, чар-намістечком умився* (ЯК:127).

Ча́с-мовчу́н, ім., ч. р., *Минає час-мовчун, як пори року* (ВДж1:18 # 26.10.2000).

Ча́сово́ддя, ім., с. р., *Часоводдя... Ми плаваєм звично, / Одпливаєм од берега в даль* (ВДж1:38 # 1.11.2000).

Часогонка, ім., ж. р., *Даруєш життя і мостам / У цій непростій часогонці* (М. Попадюк: Німчич-2008. – № 2(10):48).

Часолеття, ім., с. р., *Вже зближається року екватор. / Часолеття. / І все – набігу* (ВДжб:64).

Черевно-сіто-настроєвий, прикм., *Щось фіолетово-зелене – / новітній імпресіонізм, / черевно-сито-настроєве... / були думки, що фетишизм* (ОІТЗ:37 # 4.03.2013).

Чистінь-сльоза, ім., ж. р., *Тут рідне все таке / до болю – незнайоме. / Первородженне / при чистінь-сльозі* (ВДжб:94).

Чірчик-горобчик, ім., ч. р., *А чірчик-горобчик / спустився на гілку* (ОІТЗ:248 # 2.03.2016).

Чоботато-кожухато-шапкатий, прикм., *Так і живуть, / хто “за”, хто “проти”, / чоботато-кожухато-шапкати* (В. Рябий: Німчич-2008. № 4(12):7).

Чорн’вогонь, ім., ч. р., див.: **Темнохата**.

Чорнобростий, прикм., *У наших зіницях прихована помста, / фіранкою сміху застелена так, / щоб думки лихої ворожий літак / ніхто не помітив, яка чорноброста* (ВДж2:15).

Чорновіск, ім., ч. р., *В противагу породіллям / махи Мунка чорновіск* (ОІТЗ:240 # 5.2013).

Чорнозмія, ім., ж. р., *Ми перші із найперших сіяли, / Нам усміхнувся чорнозем. / І дикі орди чорнозміями Вповзали в рай наш манівцем* (МР2:1).

Чорнокруча, ім., ж. р., *І знов на терезах – конвалія пахуча /.../ і пахоці її і яма з чорнокручі* (МР2:25).

Чорно-солодкий, прикм., *Поміж зеленим сміхом / Ще молодого листя – / Чорно-солodka втіха – / Стигла, п’янка, сочиста* (ТСев4:14 # 14.09.2007).

Чорнявка-ніч, ім., ж. р., *Та доля мученика пелехата / уберегла чорнявкуніч* (ВДж4:25 # 11–14.11.2007).

Чудеса-гаїни, ім., мн., *Та є, напевне, чудеса-гаїни* (МТкач3:18).

Чумá-холéра, ім., ж. р., *Кому, коли і де подібне снилось, / Щоб без чуми-холери галаган?* (МР3:11).

Чурка́ч-джерелó, ім., с. р., *Напивишиь доста, братія весела / річ повела про чуркачі-джерела* (ВЗуб1:29).

Чуттєво-то́чний, прикм., *Сльоза людська /перед чуттєво-точна: / себе на срібні скалки водоточить* (ВДжб:21).

Шизосадомазохі́зм, ім., ч. р., *Два полюси буття немов сказились: / Суцільний шизосадомазохі́зм* (ОІТ2:29 # 11.03.2010).

Школя́р-музі́ка, ім., ч. р., *Вдар в зелені клавіші, / Мов школяр-музика* (МІв1:21).

Шлях-струна́, ім., ч. р., *Хоч обережним будь, хоч ні, / В путі тебе знесе циклоном. / ... Іду. Я на шляху-струні. / Зло хижо дихає полоном* (ВДж1:45 # 3.11.2000).

Шовко́вити, дієсл., *Лагідна пісня / Шовковить пейзаж* (ТСев1:88 # серпень, 1982).

Щедрома́гія, ім., ж. р., див.: **Синьоті́ший**.

Щедротнохлі́бний, прикм., *Твій край багатий, лан щедротнохлібний / Аж присідає під вагою рос!* (ГШВ3:37).

Щемно-дзюркотлі́вий, прикм., *...і чую флюяри спів, / Джерельно чистий, щемно-дзюркотливий* (Б. Мельничук: Німчич-2005. № 1:22).

Щока́-помідо́р, ім., ж. р., *В котрої щоки-помідори, / появиться у калідорі...*(ОІТ3:304).

Юнома́йський, прикм., *Така ти є від благодаті, / Від юномайських островів* (МР2:56).

Янголя́та-персте́ні, ім., мн., *Ростуть на Господнім обійсті / малі янголята-перстені* (ВМіс1:59).

Яскрі́нь-сльоза́, ім., ж. р., *І серце завмирає / на яскрінь-сльозу* (ВДжб:52).

Ясноприро́дний, прикм., *Хай світ залишається культурним, / ясноприродними – душі слова* (ВДж1:54 # 5.11.2000).

СПИСОК ПЕРШОДЖЕРЕЛ

1. Болюх Р. Вибране : лірика, сатира, гумор. Хмельницький: НВП «Еврика», 2000 р. 200 с. (РБол1).
2. Болюх Р. Поклики душі : лірика. Чернівці : Місто, 2006. 92 с. (РБол2).
3. Бунчук Б. І. Замість центурій : поезії. – Київ : Академія, 1997. 48 с. (ББунч).
4. Бучко М. При світлі Слова [Текст] : поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2003. 276 с. (МБучко2).
5. Бучко М. Пророк, або остання ніч Тараса Шевченка. Чернівці : Місто, 2001. 52 с. (МБучко1).
6. Васкан В. Тобі, Україно, і серце, і дух : поезії. Чернівці : Друк Арт, 2014. 104 с. (ВВас2)
7. Васкан В. В. Спів душі. Вибране. Чернівці : Прут, 2006. 244 с. (ВВас1).
8. Вознюк В. О. Під небесами Чернівці : поезії. Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. 176 с. (ВВозн2).
9. Вознюк В. О. Профіль маски, або 55 одкровень : поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2005. 96 с. (ВВозн1).
10. Григорчук-Войтко Н. Люблю, як вперше... Поезії. Чернівці : Технодрук, 2020. 48 с. (ГВ2)
11. Григорчук-Войтко Н. Любові вічний дар. Чернівці : Технодрук, 2019. 152 с. (ГВ1)
12. Джуран В. Т. Мадонна з чорнобильського лану : сонети. Чернівці : Зелена Буковина, 2006. 24 с. (ВДж3)
13. Джуран В. Т. Онутяна : поезії. Чернівці : Технодрук, 2018. 104 с. (ВДжб)
14. Джуран В. Т. Сповідь трави : поезія. Вижниця : Черемош, 2003. 80 с. (ВДж2)

15. Джуран В. Т. Тарас. Другий : поеми і вінок сонетів. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. 68 с. (ВДж4)
16. Джуран В. Т. Часоводдя : поезії. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 128 с. (ВДж1)
17. Джуран В. Т. Чорногуза плач досвітний : поезії. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. 56 с. (ВДж5)
18. Дзвоник : журнал для українських дітей Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2010. № 45(12). 20 с.
19. Зубар В. До батька Тараса : поезії. Чернівці : Прут, 1993. 31 с. (ВЗуб1)
20. Зубар В. Пролісок : вірші для дітей. Городок : Бедрихів край, 1996. 17 с. (ВЗуб2)
21. Івасюк М. Г. Вибрані поезії / упор. О. Івасюк та ін. ; передм. М. Лазарука. Чернівці : Букрек, 2012. 296 с. (МІв2).
22. Івасюк М. Г. Елегії для сина : поезії. Ужгород : Карпати, 1991. 124 с. (МІв1).
23. Кибіч Я. В. Герданики вітань. Вижниця : Черемош, 2011. 264 с. (ЯК).
24. Кириляк С. В. Татові вози : поезії. Вижниця, 1995. 60 с. (СКир1).
25. Кириляк С. В. Цвіт на бистрині : вибрані поезії. Вижниця : Черемош, 2008. 154 с. (СКир2).
26. Китайгородська В. М. Ловіння вітру : поезія різних років. Чернівці : Місто, 2005. 216 с. (ВКит).
27. Колодій В. Д. Ангел на камені : книга віршів. Чернівці : Букрек, 2008. 328 с. (ВКол3).
28. Колодій В. Д. Неопалима висота. Мотиви зі струн пам'яті : вірші, поеми, оповід.. Чернівці : Букрек, 2011. 199 с. (ВКол4).
29. Колодій В. Д. При сповідальних свічах : сонети. Чернівці : Рута, 1999. 49 с. (ВКол2).

30. Колодій В. Д. Сонети. Одеса : Маяк, 1998. 39 с. (ВКол1).
31. Лазарук М. Цісарська дорога : поезії. Чернівці : Букрек, 2011. 136 с. (МЛаз).
32. Літургія : віршовані й пісенні присвяти Володимирові Івасюку / В. Китайгородська та ін. Чернівці : Букрек, 2019. 120 с. (ВВас3)
33. Максимчук В. П. Осінь на пероні. Вижниця : Черемош, 2010. 144 с. (ВМакс).
34. Мельничук Б. На ріках олешківських : поезії. Київ : Академвидав, 2007. 208 с. (БМел).
35. Михайлюк Л. В. Тільки тобі зізнаюсь. Чернівці : Золоті литаври, 2004. 220 с. (ЛМих).
36. Місевич В. Х. І лежатиме сонце мені у ногах : поезії. Чернівці : Зелена Буковина, 2007. 368 с. (ВМіс1).
37. Місевич В. Х. Ковток роси живої. Вибране : поезія. Чернівці : Букрек, 2014. 308 с. (ВМіс2).
38. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : RCR Print, 2020. № 316-317(11). 48 с.
39. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2018. № 283(1). 40 с.
40. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2018. № 293(11). 40 с.
41. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2016. № 269(11). 48 с.
42. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2014. № 237(3). 60 с.

43. Наш голос : літературно-культурний журнал українських письменників Румунії / місячник Союзу українців Румунії. Бухарест : S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., 2012. № 218(8). 36 с.

44. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2009. № 3(15). 200 с.

45. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2009. № 4(16). 200 с.

46. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2012. № 1(19). – 142 с.

47. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2005. № 1. – 174 с.

48. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2007. № 1(5). 184 с.

49. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2007. № 3(7). 184 с.

50. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2007. № 4(8). 184 с.

51. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2008. № 1(9). 200 с.

52. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2008. № 2(10). 192 с.

53. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2008. № 3(11). 200 с.

54. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2008. № 4(12). 200 с.

55. Німчич : наук.-мист. та наук.-освітнє вид. / засн. Вижницька районна рада ; [за ред. М. Попадюка]. Вижниця : Черемош, 2016. № 3(22). – 200 с.

56. Поети без тіла. *Літературний форум* : веб-сайт. URL: <http://litforum.com.ua/index.php?r=13&a=7433> (дата звернення: 18.11.2020). (РДан).
57. Рачук М. С. Біль і гнів : вірші. Чернівці : Зелена Буковина, 2009. 56 с. (МР3).
58. Рачук М. С. Стослов (інтермеццо в обрамленні). Чернівці, 2000. 112 с. (МР2).
59. Севернюк Т. А. Дотик безсмертника поезії, сторінки щоденників. Чернівці: Золоті Литаври, 2003. 320 с. (ТСев2).
60. Севернюк Т. А. Музика чорної вишні... : поетично-сповідальне освідчення. Чернівці : Золоті литаври, 2009. 460 с. (ТСев4).
61. Севернюк Т. А. Спокуса білої пустелі. Сторінки життя : поезії, бібліографія, архіви. Чернівці : Місто, 2001. 560 с. (ТСев1).
62. Севернюк Т. А. Чисте Світло : поезія, проза. Чернівці : Букрек, 2005. 124 с. (ТСев3).
63. Сивирин О. П. Неспокоє, свята моя твердине. Вижниця : Черемош, 2010. 168 с. (ОСив).
64. Ткач М. М. Зазим'є : нові поезії. Київ : Дніпро, 1999. 111 с. (МТкач3).
65. Ткачук О.-І. Ф В пустелі. Чернівці, 2017. 465 с. (ОІТ3)
66. Ткачук О.-І. Ф. Місцезнаходження Священного Грааля. Чернівці : «Місто», 2015. 164 с. (ОІТ2)
67. Ткачук О.-І. Ф. Трансмутація. Чернівці : «Місто», 2015. 363 с. (ОІТ1)
68. Тужиков А. Тривожні маки. Чернівці : Меридіан Черновіц, 2018. 88 с. (АТуж).
69. Фольварочний В. І. Соняшник на балконі : вибрані поезії. Київ: Мейкер, 2005. 104 с. (ВФольв2).
70. Швейко О. О. Поклонімося отчій землі : вибрані поезії. Вижниця : Черемош, 2014. 208 с. (ОШв).

71. Шевченко Г. Веселий березень : Вірші. Чернівці : «Золоті литаври», 2002. 44 с. (ГШв4).
72. Шевченко Г. Лелеча пам'ять. Чернівці : Прут, 1996. 110 с. (ГШв1).
73. Шевченко Г. На чорнім бальзаті болю : поезії. Чернівці : Місто, 2005. 146 с. (ГШв2).
74. Шевченко Г. Поет у законі. Чернівці : «Місто», 2014. 236 с. (ГШв3).
75. Юрійчук М. Я. Його зустріла вічність : поезії, публіцистика / упор. Я. Кузик ; передм. Д. Никифоряка. Косів : Писаний Камінь, 2007. 128 с. (МЮр).
76. Ярема С. М. Зорі ніжності : лірика. Вижниця : Черемош, 2007. 88 с. (СЯр).